

10/31

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד ראש הממשלה

ישיבות הוועדה להתיישבות

17.4.1972 — 26.12.1972

מס' תיק מקורי

מחלקה אג"מ/הג"מ

שם תיק: ישיבות הוועדה להתיישבות

מזהה פנימי: ג-7/13092

מזהה פריט: 001flhj

כתובת: 2-111-6-1-1

תאריך הדפסה: 24/06/2018

7

872 M

טסינוגרמה

ט ו י

עוהק מס' 2 מחור
15 דפים

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות
כ"א בטבת תשל"ג - 26.12.72

נכחו השרים: י. גלילי - יו"ר, ח. גבתי, מ. חזני, נ. פלד, מ. קול.

נעדרו השרים: א. אבן, מ. דיין, פ. ספיר, ז. שרף.

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. וייץ, י. צור.

נעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ל.א. פינקוס, מ. קרונה, ע. שפירא, א.ל. דולצין, א. שוקר.

משתתפים בוספים:

מסעם הממשלה:	ש. אבני	-	משרד השיכון
	ר. אלובי	-	המינהל לפיתוח מרחב שלמה
	י. ארקין	-	משרד האוצר
	א. בירץ	-	מינהל מקרקעי ישראל
	תא"ל ש. גזית	-	משרד הבטחון
	י. ורדי	-	משרד הפיתוח
	פ. זוסמן	-	המינהל לפיתוח מרחב שלמה
	י. מיינר	-	החברה הממשלתית לתיירות
	ש. פלג	-	משרד השיכון
	י. שגיא	-	לשכת השר גלילי
	מ. ששון	-	משרד החוץ
	מ. תמיר	-	החברה הממשלתית לתיירות

מסעם הסוכנות היהודית: י. אדמוני.

מ. ניר - סגן מזכיר הממשלה

סדר היום: הת/13. תכנית לפיתוח אזורי במרחב שלמה - המשך הדיון עמ' 2
הת/14. מרכז אזורי בפיתחת-רפית עמ' 11א

רשמה: מלכה מרלו

היו"ר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה.

הת/13. תכנית לפיתוח אזרחי במרחב שלמה - המשך הדיון

היו"ר י. גלילי:

כזכור, נתנו דעתנו בישיבה הקודמת לנושא
של פיתוח אזרחי במרחב שלמה, ואני מציע

להמשיך בדיון.

אני רוצה להעיר הערה מנחה שממנה יש נקודת
מוצא לגבי הצעות הסיכום. אני מבחין, בכל הנוגע לפיתוח מרחב שלמה,
בין האיזור שנקרא לו "חוף מפרץ אילת" משארם-א-שייך עד אילת, שאמור
להיכלל בתחום הרצף הטריטוריאלי בין שארם-א-שייך לבין מדינת ישראל
וכל המרחב האחר מן הצד השני. היינו: א-טור, אבו-רודס, לרבות סנטה-
קטרינה, שאני מבדיל מהחוף של מפרץ אילת, כאשר - עד כמה שידוע לשרים -
אין ממשלת ישראל עורכת, לגבי מרחבים אלה, תכניות של קבע. לכן כל
מה שנוגע למרחב הגדול שמעבר לחוף המפרץ, איננו נכלל בתחום אישורה
של הועדה. איננו נדרשים ואיננו מוסמכים לתת אישורים בנושא פיתוח של
אבו-רודס או שדה מורגן וכיו"ב. אילו היו מציעים פה הצעות של פיתוח
קבע לגבי האיזורים האלה, הייתי, כיושב-ראש, חייב להבהיר שאין זה
מסמכותה של הועדה הזאת. אני מזכיר לכם, כאשר היתה הצעה להמשיך את
המים מא-טור לשארם-א-שייך, העירו שרים שהדבר טעון אישורה של הממשלה.
הוזה אומר, שהדיון שלנו צריך להצטמצם ברצועה שבין שארם-א-שייך לאילת.
כמידה שלשר התיירות יש בעיות לגבי סנטה-קטרינה, יש לו ערוצים לברר
את הדבר. או, אם יש בעיות נפט או מים, זה לא נוגע לוועדה שלנו.

אני מבקש שהדיון יצטמצם לגבי נושא הפיתוח שבין שארם-א-שייך לבין אילת.
עצתי לשמוע מפי גבתי או אלוני מה נכלל בהצעת התקציב שבינתיים סוכמה
לשנה הבאה לגבי פיתוח המרחב הזה.

השר נ. פלד:
יש עוד פרט אחד שהוא מעוגן בהחלטות הממשלה;
שהממשלה לא החליטה על הקמת עיר בשארם-א-שייך.

היו"ר השר י. גלילי:
אני יכול להביא הרבה דברים שהממשלה לא
החליטה עליהם...

מר ר. אלוני:
התקציב מתחלק לשניים: תקציב לפיתוח ישראלי
ותקציב לפיתוח ומתן שירותים לאוכלוסיה

המקומית הבדואית .

התקציב לפיתוח הישראלי הוא תקציב פיתוח של
19 מיליון ל"י ותקציב של כוח אדם, רכב ושירותים - 4 מיליון ל"י,
סך הכל 23 מיליון ל"י.

אלוף ש. גזית:
הועדה לא עוסקת בשטח התקציב לערכים, ואני
מבקש לא לדון בזה כאן.

מר ר. אלוני:
19 מיליון ל"י מתחלקים להחזקת כבישים
קיימים ושיפורם - 3,360,000 ל"י;

פיתוח מקורות מים - 660,000 ל"י; פיתוח אופירה - 9,160,000 ל"י;

פיתוח נעמן - 1,700,000 ל"י; טרמינל לאופירה 1,800,000 ל"י;

דהב - 50,000 ל"י; סנסה קטרינה - 320,000 ל"י; אבו-רודס - 200,000 ל"י;

טבה - 1,600,000 ל"י; עבודות פיתוח שונות 600,000 ל"י;

תכניות פיתוח - 620,000 ל"י.

השר ח. גבתי: זה לא כולל את התקציב של המחלקה להתיישבות לנואיבה ולדהב.

מר ד. אלוני: מה שנוגע לשיכונים - בתקציב משרד השיכון יש 200 יחידות דיור נוספות ל-90 שכונות. נמסר לי ממשרד השיכון שהם מטפלים ומנסים לבדוק אפשרויות לבנות עוד 100 - 150 יחידות דיור באמצעות אמיסיות, כך שאפשר יהיה להתחיל בבנייה בשנת 1973/4 של 300 - 350 יחידות דיור. **בימים** הקרובים תהיה פגישה בינינו ובין משרד השיכון, כדי לקבוע קריטריונים ונוהלים של מסירת הדירות האלה שגמרו עד ספטמבר. מ-90 הדירות, רכש צה"ל עבור אנשי צבא 45 דירות. לגבי בנייה עצמית; במידה ואדם ירצה לבנות ולא לרכוש או לשכור דירה ממשרד השיכון, הוסכם עקרונית בין שר הפיתוח לבין שר השיכון, שאותם המשתכנים שיאושרו ע"י ועדת האכלוס כאנשים המתיישבים קבע באופירה, יהנו מהלואות של משרד השיכון, כפי שנהוג במקרים דומים. לגבי גובה הסכום והתנאים, אני מניח שזה יסוכם תוך השבועיים הקרובים. המדובר רק באלה שיעברו לגור באופן קבוע עם משפחותיהם.

היו"ר השר י. גלילי: אמנם אין החלטה של ממשלה על הקמת עיר בשארם-א-שייך, אבל יש החלטה על בנין שיכוני קבע לעובדים באיזור, בין אזרחים ובין אנשי צבא. יש תוספת, לגבי בנין שיכונים פרטיים לאנשים שיעברו לגור במקום. זה מצטרף ל-90 היחידות, ועכשיו זה מגיע ל-350 יחידות.

אני שואל: מי אחראי לפרויקט הזה של בנייה

שם? זה דורש תכנון שירותים וכיו"ב. מי האחראי על התחום הזה, משרד

השיכון או משרד הפיתוח? מי הגורם הממשלתי האחראי לכך?

מר ר. אלוני: לפי החלטת הממשלה, האחריות היא על מינהל ופיתוח במתן השירותים המוניציפליים, וכל משרד ממשלתי נשאר בתחום הסמכויות שלו. הממשלה יכולה לתאם. שר הפיתוח מינה ועדה בין-משרדית המשמשת כועדה לפיתוח המקום.

היו"ר השר י. גלילי: אני זוכר את ההכרעה בדבר הקמת 100 המבנים הראשונים שמזה הסתבר שבונים 90 יחידות, והיתה החלטה ^{שזה} / ייעשה בתחום האחריות של מרחב שלמה. בינתיים הדבר התרחב מ-100 ל-350 וזה מתחיל להיות נושא מוגדר ורציני, ונדמה לי שחייבים להכניס בהירות בנושא האחריות במקום.

השר ח. גבתי: הבעיה תהיה סעונה ליכון כדי להגיע להחלטה ברורה. אני רואה את המצב כך:

בשלב זה, שהוא בעצם עוד שנתיים, יהיה שלב של בנייה ראשונית. בשנה הבאה תיבמנה 90 יחידות ובודאי יקח עוד שנה וחצי או שנתיים עד שהיסודות ייבנו ויימצא התקציב לרציפות הבנייה. זאת התקופה שצטרך ללבן את הכעיה איך יתנהל הישוב הזה. כיום המינהל לפיתוח מרחב שלמה אחראי לשירותים, שיתנו את השירותים שבאופן רגיל הם ניתנים ע"י השלטונות המוניציפאליים. המצב הזה יימשך עוד בשנים הקרובות. אני רואה לפני את הדוגמא של כרמיאל. במשך השנים הראשונות עד לפני שנתיים, (עד להקמת רשות מקומית) היתה ועדה של משרד השיכון. כדוגמא זו תהיה גם אופירה, עד שנגיע לאוכלוסיה בהיקף כזה שהיא תהיה מסוגלת לקבל לידיה את השירותים על הנהלת הישוב. עד אז מינהל ופיתוח מרחב שלמה יהיה האחראי לבנייה ולשירותים.

אלוני כבר הזכיר שקיימת ועדה בה יושבים

נציגי כל המשרדים שיש להם איזה שהוא ענין שם. הועדה משמשת למעשה ועדה מיעצת לכל העניינים הקשורים עם פיתוח המרחב, באופן מיוחד עם פיתוח אופירה.

ביחס לישובים הקטנים, פה יש למחלקה

להתיישבות של הסוכנות המעמד העיקרי. כאשר יגיע היום שיהיה צורך לשנות, אפשר ^{יהיה} להחליט על זה.

אני רוצה להעיר את אזור של אכני לשאלה

היו"ר השר י. גלילי:

ולתשובה. אם יש לו השגות, אפשר לדון בנושא.

אם יתברר שבאופירה יש כך וכך מבנים, ולא דאגו לכיוב, יידרש הדבר מאת המינהל לפיתוח מרחב שלמה.

הערה אחת. נאמר שהמינהל אחראי לבנייה,

מר אבני:

זה עובדתית לא נכון. נדמה לי שמוטב לדעת

זאת עכשיו.

אם יש דברים הסעונים הבהרה, יעשה זאת

היו"ר השר י. גלילי:

שר הפיתוח עם שר השיכון.

אני לא אמרתי שהמינהל אחראי, אמרתי שכל

מר ר. אלוני:

משרד ממשלתי אחראי בשטח שלו. הועדה צריכה

לתאם. לענייני הכיוב, המים, חשמל וכו' אחראי המינהל בתאום עם כל נציגי

משרדי הממשלה.

היו"ר השר י. גלילי:

שר השיכון ושר הפיתוח יבואו בדברים בדבר
התאום של ענייני אופירה.

מר ר. וייץ:

אני הודעתי שאני חלוק על תכנית העבודה

ואני אציע תכנית עבודה שונה. העניין

יונה על השולחן הזה בצורת חוברת. אני מבקש שהדיון בתכנית העבודה
לא יסתיים לפני שתהיה לי השהות - ואני מקווה לעשות זאת בתקופה הקצרה
כיותר - לדון בתכנית העבודה לאור ההצעה שאני אביא. אני מציע ליו"ר
ולצוות שעסק בתכנית העבודה הקודמת, על מנת שלא יובאו הנה ויכוחים
מקצועיים, שנערוך פגישה בין הצוות שתיכנן לבין הצוות שגומר עכשיו את
התכנון האלטרנטיבי, ואולי כשנביא תכנית הנה, לא יהיו ויכוחים טכניים
פרופסיונאליים אלא רק אסטרטגיים.

את התכנית העליתי בפעם הקודמת. אני מקווה

שיעלה כידי להוכיח שההצעה שלי היא כלכלית, כדאית, ולפי עניות דעתי
הכרחית, אם אנחנו רוצים שהאיזור הזה ייהפך לחלק מישראל, לא רק
במכנים ובדרכים, אלא גם ברוח ובמבנה החברתי. אני מבקש להקדיש לעניין
כה יסודי וחשוב, דיון נוסף.

השר ח. גבתי:

האיזור שאנחנו דנים בו ותכנית הפיתוח שלו

זה לא איזור שגורתי שאנחנו יכולים להשתמש

בנסיון הרב שיש לנו בפיתוח איזורים קונכנציונאליים. כאן עומדות לפנינו
בעיות מיוחדות במינן, שאינני סבור שיש היום מי שהוא שיכול להתיימר שיש

לו תשובה לכל הכעיות הללו. זה מחייב אותנו להתקדם בזהירות בפיתוח הדברים, מפני שאין בטחון שאנחנו עושים את הדברים הנכונים.

שמענו כישיבה הקודמת על הקמת מספר ישובים

חקלאיים בסביבת שארם-אל-שייך, שיהיו מבוססים על ענף מסוים, שלדעתו יש אפשרות לפתח וגם מבחינה כלכלית זה מוצדק. אני מודה שהנסיון שלנו בהקמת ישובים כאלה הוא כמעט אפסי. איננו יכולים לומר מלה אם מה שהוצע פה זה מבוסס, וצריך לעשותו, או לא. כאשר תבוא ההצעה המפורטת והמבוססת על כך, נדון בזה. אינני מציע להשאיר את כל העניין פתוח.

הונחה פה תכנית שאני סבור שהועדה

צריכה לרשום לפניה שהיא הונחה לפניה, והיא תנחה אותנו בקווים כלליים בפעילות שלנו בתקופה הקרובה. במידה שתוצענה הצעות נוספות או יעלו רעיונות שהם חורגים מהתכנית הכללית, אז יהיה מקום לדון בהם ולבדוק אותם, ובמידת הצורך, להביא אותם לפורום הזה לדיון והמלצה. אינני מציע לעכב את האישור בקווים כלליים של תכנית העבודה, עד שנראה תכנית נוספת. אני בעד זה שבכל תכנית נדון. עוד אין לנו נסיון.

אני מציע שכאשר התכנית של רענן תושלם, היא תובא לידיעתנו, נבדוק אותה ונדון עליה. כמידה שיהיה צורך, נביא אותה לדיון הנה. היום נרשום לפנינו רק את תכנית העבודה שהובאה לפנינו לגבי אופירה. כיחס לנואיבה ודהב, אמרתי כבר שבמידה ותובאנה הצעות להקים עוד נקודות במרחב הזה שבין אופירה לאילת, נדון עליהן. איננו מוציאים מכלל אפשרות שבכל המרחב הגדול הזה יהיו רק שני ישובים. כיום איננו רואים בסיס להקמת ישובים, אבל אם תובאנה הצעות והן תיבדקנה ויראו שיש מקום לזה, הדבר פתוח לדיון.

מר ר. וייץ:

ההצעה שאני אביא לא תהיה להקים ישובים
חקלאיים אלא משולבים שבהם החקלאות תהיה
רק ענף אחד, בהתאם לתנאי המקום. אני מסכים עם השר גבתי שבהצעתי,
כמו בכל תכנון, יש אלמנטים מסוימים שצריך להביא אותם בחשבון באיזו
מידה הם יתקשרו. אני אביא בחשבון את הדברים. זו מנת חלקה של כל תכנית
פיתוח. בהצעות כגון אלו הדמיון היוצר יש לו חלק יותר יוצר מאשר תכניות
אחרות. אני אשתדל להוכיח לכם שמה שאביא הוא לא פחות מבוסס מאשר מה
שעשינו ברמת הגולן ובמקומות אחרים.

אני מוכן לקבל את הצעת השר גבתי בתנאי
שיהיה ברור, עד שיוחלט סופית בתכנית העבודה (תכניתי לא מתבססת רק
על בעיות כלכליות אלא גם על גישה מסוימת של מבנה חברתי), תוגבלנה
היוזמות הפרטיות לשטח של אופירה ונעמה. אם זה מוסכם, שהמשרדים
הנוגעים בדבר והרשות המפקדת על זה, לא תקבע עובדות שעלולות לקלקל
תכנית שאולי השולחן הזה יקבל - אני מצטרף לדעת שר החקלאות.

השר ח. גבתי:

אני מקבל את הצעתך.

היו"ר השר י. גלילי:

(א) מציע שניתן לשר הפיתוח, האחראי מטעם
הממשלה, על פיתוח מרחב שלמה, לפעול בהתאם
לקווים הכלליים של תכנית העבודה שהונחה לפנינו לגבי השטח של חוף המפרץ
בין ראס-מוחמד ואילת.

(ב) יהיה דיון בהצעות שעומד להביא רענן וייץ.
הבצוע כפוף לתקציבים המאושרים משנה לשנה לשיקול דעתו של השר ולהחלטות
הועדה במידה שהשר או יו"ר הועדה ירצו להביא לועדה, או שיידרש הדיון
ע"י אחד מחברי הועדה.

במשך שבועיים (עד אז אני מקווה שרענן
יביא את הצעתו) לא תיקבענה שום עובדות שיכולות להשפיע על התחום של
היוזמה הפרטית.

השר מ. קול:
ברגע שהממשלה החליטה ששר הפיתוח יהיה אחראי
על השטח במקום שר הבטחון, נקבע גם שהחלטה
של כל משרד ממשלתי שרירה וקיימת. שר הפיתוח קיבל רק את הסמכויות להיות
במקום שר הבטחון במקום, אבל לא במקום יתר השרים. הוא אחראי בתחום תפקידו.

היו"ר השר י. גלילי:
שר הפיתוח כאחריותו הכוללת, וכל שר בתחום
פעולות משרדו, יפעלו לפי הקווים הכלליים
או על פי החלטות שיקבלו אישור כועדה או בממשלה.

בישיבה הקודמת העלה אדמוני את דעתו, שהיא
כודאי איננה דעת יחיד, שבמניפות של נואיבה ודהב צריך לתת תנאים לפיתוח
ישובים קואופרטיביים והדבר הזה מקנה להם עדיפות מסוימת על פני אפשרויות
של ניצול מקורות מחיה וכיו"ב. הוא לא הציע שהמניפות הללו תימסרנה
במונופול לקבוצות המהוות את הישובים הקואופרטיביים האלה. איש לא הציע
את זה. אבל החבורה שהלכה לדהב היא אנרגטית, ויש כוונה לתת להם אפשרות
להוות ישוב. אנחנו רוצים שינצלו את האפשרויות האובייקטיביות, לתת להם
להקים ישוב ולא מקום לעוברי אורח.

השר מ. קול:

אני מקבל את העקרון שהוזכר, שקודם

כל צריך לתת לישובים האלה להתקיים שם.

אינני רואה את התור הארוך של משקיעים פרטיים. אני מעוניין במשקיעים פרטיים שיקימו מפעלים. יש כאלה שרואים זאת בחזונם. אפשר לתת לישובים האלה להקים שם את ביתם אבל צריך להתחשב בזה שהתנאים האלה יהיו סבירים. כפי שתחמנו את זה בנואיבה, התחשנו ברצון לא לסגור את השטח. אותו דבר לגבי כל מקום ומקום כולל זהב. איננו רוצים לתת מנופול לאף גורם, אבל אנחנו צריכים לראות את הישובים האלה. זה לא דבר קל שאנשים הולכים לחיות במקומות כאלה. אנחנו צריכים לראות אותם בעדיפות ראשונה והתנאים צריכים להיות מתקבלים על הדעת ונוחים. אני מקווה שבגיע לידי הבנה בענין זה. אני מתפלא שיש גורמים שמטפחים אגדה כאילו מישהו רוצה להשתלט על שטחים של סיני.

מ ח ל י ס י מ :

א. הועדה רושמת לפניה את תכנית-האב לפיתוח אזרחי של מרחב שלמה ברצועה שבין ראס-מומחד לאילת.

ב. פעילות הפיתוח תיעשה במסגרת התקציבים המאושרים, באישור שר הפיתוח, על-פי החלטות מיוחדות של הועדה בנושאים שיוכאו להחלטה על-ידי שר הפיתוח או יושב-ראש הועדה.

ג. הועדה רושמת לפניה את הודעת שר הפיתוח על הפעולות שתיעשה במסגרת התקציב לשנת 1973/4, לרבות מתן אפשרות לבניית שיכונים לאלה אשר יעתיקו את מגורי-הקבע שלהם לאופירה.

ד. הועדה תדון בתכנית שיעלה ראש מחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית, מר רענן וייץ.

ה. שר הפיתוח יבוא בדברים עם שר השיכון, בדבר הגדרת האחזיות בנושא בניית אופירה.

הת/14. מרכז אזורי בפיתחת-רפית

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה להביא לידיעת הועדה שהממשלה,
בישיבתה האחרונה, קיבלה את ההחלטה

כדלקמן:

"להקים בפיתחת רפית מרכז עירוני. המרכז יגיש שירותים לישובים, לכוחות
צה"ל באיזור, לרבות שדה התעופה [REDACTED] הצבאי אשר ייבנה. המרכז האזורי
ייבנה במרחק 7 - 10 ק"מ ממערב לגבול הבינלאומי הקודם, 5 ק"מ מהים.
עד 1975 יאכלס המרכז כ-350 משפחות. התכנית המפורטת [REDACTED] תאושר ע"י
ועדת השרים להתיישבות. לברר עם שר הבטחון שער השתתפות תקציב הבטחון
בהקמת המרכז."

החלטה זו קובעת בשבילנו כמה יסודות

שמחייבים אותנו:

(1) היא מסמנת את האתר עליו יקום המרכז
האיזורי - 5 ק"מ מהים , ו-7 - 10 ק"מ ממערב לגבול הבינלאומי הקודם.
במסגרת נקודות ציון אלה אנחנו חושבים
לקבוע את האתר המדויק.

(2) עד 1975 המסגרת היא 350 משפחות.

(3) יש לכרוך עם שר הבטחון השתתפות תקציב

הבטחון.

הועדה שלנו צריכה לאשר את התכנון המדויק.
נדאג לזה שבאחת הישיבות הבאות תובא התכנית המדויקת. בינתיים נעשה לקידום
התכנית הזאת לקראת בצועה. הכוונה היא לכלול את הצעדים הראשונים של
הקמת המרכז הזה במסגרת הפעולה שלנו בשנת התקציב 1973/4. באתי בדברים
עם שר הבטחון. אנחנו נקבל תשובה מדויקת מה יכול להכלל במסגרת תקציב
הבטחון. נקבע מה צריך להכלל במסגרת תקציב המחלקה להתיישבות. אין
כוונתנו לבקש משר השיכון תוספת בתקציב השיכון שאושר לשנת 1973/4,
אבל נבוא בדברים מה ניתן להקצות להקמת המרכז מהמסגרת של התקציב
שאושרה לשנת 1973/4. אז הודענו בוועדה שהעניין יבוא להחלטת הממשלה
ואמנם הוחלט עליו ביום ראשון.

כל תוספת כזאת לא תחייב תוספת תקציב?

מר ארקין:

אין כוונה לתבוע תוספת תקציב לשנת 1973/4

היו"ר השר י. גלילי:

על מה שהוסכם עם משרד האוצר. התוספת

היחידה המקווה שנשתדל להגדיל אותה, עד כמה שאפשר, זו השתתפות תקציב
הבטחון בהקמת התכנית הזאת.

השר מ. קול:

ביחס לכביש הגישה מכאן שבע למקום הזה

או ממקום אחר, אין עדיין כביש גישה.

האם יש איזה שהוא תכנון היכן יעבור הכביש מכאן-שבע לשם?

תת-אלוף ש. גזית:

לאיזור אין גישה בכלל, היות והוא נמצא

בתוך דיונות. הכביש הקיים זה הכביש של

רפיח אל-עריש, או כביש פנימי של רפיח. אני מניח שהסלילה המינימלית

תהיה 4 - 5 ק"מ לפחות. זה לא יכול להיות הפתרון הטוב. הפתרון הטוב

יהיה לסלול מכביש רפיח אל-עריש איזה כביש שגם יוכל עד הים. הפתרון

המידי זה 4 - 5 ק"מ כביש. דרכי הגישה היום האפשריות הן שתיים:

(1) כביש רצועת החוף דרך הרצועה-רפיח

למקום הזה. אנחנו השנה מתכננים כביש שיעקוף את רפיח שלא יעבור את

העיירה עצמה;

(2) כביש שעוקף את הרצועה ויוצא ליד

כרם שלום.

ביתר

שתי האלטרנטיבות אינן הטובות ואם

מדובר על תנועה רכתי. אבל לצרכי מרכז איזורי, אני חושב שזה לא

יספיק.

השר מ. קול:

נאמר לי שבשביל אנשי כאר-שבע זה חשוב

כי הם יוכלו להגיע לים.

היו"ר השר י. גלילי:

איננו מתעניינים בכביש לאנשי באר-שבע

שיסעו לים. אם יוכלו להסתייע בכביש

שאנחנו נסלול - לא נתנגד לכך. כאשר תובא הצעת התכנית נצביע גם על

מסלול של הכביש שבדעתנו לסלול. אני מניח שזה יהיה מהכביש של רפיח

אל-עריש אל אתר מסוים.

ה' 1600

אלוף ש. גזית:

יש תכנית של מע"ץ שמדברת על כביש מכאן-שבע
לרפיח.

היו"ר השר י. גלילי:

כאתי בדברים עם שר הבטחון. הוא העלה מחשבה

להעלות איזור הזה יחידה צבאית, בכך

תיקבע העובדה שתסייע להקמת המרכז וגם בכך אפשר למנוע קביעת עובדות

ע"י הבדואים ואחרים שהפרסומים על הפעילות שלנו שם יכולה להמריץ אותם
להאחז באותו איזור, דבר שצריך למנוע אותו.

תת-אלוף ש. גזית:

אני מבקש שייקבע במפורש שמחלקת ההתיישבות
תהיה אחראית להקמת המרכז הזה.

היו"ר השר י. גלילי:

המשך הדיון נדחה. ישיבה זו נעולה.

מ ח ל י ט י ס:

א. הועדה רוסמת לפניה את הודעת יושב ראש הועדה עלצ החלטת הממשלה
(מס' 303) מיום י"ט בטבת תשל"ג (24.12.72), בדבר הקמת המרכז האזורי
בפיתחת רפיח.

התכנית תובא לאישור הועדה.

ב. הועדה רוסמת לפניה את הסכמת שר הבטחון להציב באתר המיועד למרכז
האזורי יחידת צה"ל ולגידור האתר למביעת תפיסת שטחים על-ידי גורמים
בלתי-מוסמכים.

ה י ש י ב ה ג ב ע ל ת

877M

סטנוגרמה

פרוטוקול

סודי ביותר
עומק מס' 1 סתור 2

ישיבת הועדה להתיישבות
כ"ט בכסלו תשל"ג - 5.12.72

✓

י. גלילי - יו"ר, ח. גבתי, ס. חזני, נ. פלד, ס. קול. נכחו השרים:

א. אבן (בחור"ל), ס. דיין, פ. ספיר, ז. שרף, נעדרו השרים:

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. וייץ, ס. קרונה.

נעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ל. א. פינקוס, ע. שפירא, י. צור, א. ל. דולצין, א. שנקר.

משתתפים נוספים:
מסעם הממשלה:

ש. אבני	-	משרד השיכון
ר. אלובי	-	המינהל לפיתוח מרש"ל
י. ארקין	-	משרד האוצר
י. ורדי	-	משרד הפיתוח
פ. זוסמן	-	המינהל לפתוח מרש"ל
ס. זורע	-	מינהל מקרקעי ישראל
י. יהלום	-	משרד הבטחון
ר. לרדמן	-	המינהל לפיתוח מרש"ל
י. שגיא	-	לשכת השר י. גלילי
ס. ששון	-	משרד החוץ

מסעם הסוכנות: י. אדמוני, י. איגס, ס. שמיר.

ס. ניר - סגן מזכיר הממשלה

סדר היום:

הח/10.	פטירת יושב-ראש הכנסת לשעבר קדיש לוז	עמ' 2
הח/11.	תכנית לפיתוח אזרחי במרחב שלמה	עמ' 2
הח/12.	מרחב היישוב והפעילות של די-זהב	עמ' 39

רשמי: ת. כפתורי - 40-19
י. מיסון - 2-18

הח/10. פטירת יושב-ראש הכנסת לשעבר, קדיש לוז

היו"ר השר י. גלילי: נכבד בקימה את זכרו של קדיש לוז ז"ל,

מאבשי הסגולה בעם, מבחירי ההתישבות,

יושב ראש הכנסת. עוד ייאמרו דברים לזכרו ועל פועלו. (הדברים

בשמעים בעמידה)

הח/11. תכנית לפיתוח אזורי במרחב שלמה

הישיבה שלנו הפעם בועדה לקיים דיון

ראשון בתכנית הפיתוח האזורי של מרחב שלמה. בטרם שנשמע על מה שנעשה

במרחב הזה ועל עיקרי הצעת התכנית, רוצה אני להזכיר כמה דברים על מנת

להעמידם על דיוקם.

התחלות של עשייה אזורית במרחב הזה

היו מספטמבר 1969, כאשר ועדת המבכ"לים קבלה טורה של החלטות שהתייחסו

בעיקר לנושא התיירות. רק בנובמבר 1970 בתקבלה החלטה על דבר בניית

שיכונים למתישבי-קבע במרחב שלמה ועל הקמת הישוב בנואיבה. אלא שעוד

באוקטובר 1968 קבלה הממשלה החלטה עקרונית, שהיא משמשת מצע ומסגרת

לדיונים שלנו. ההחלטה העקרונית היתה, והיא אינה לפירסום, שגבול-

בטחון בינינו ובין מצרים מחייב שינויים בגבול הבינלאומי, המסך

השליטה הישראלית בשארם-א-שייח, עם רציפות טריטוריאלית למדינת ישראל

והשארית רצועת עזה בתחומי מדינת ישראל. ההחלטה לא פרשה באיזו בקודה

בחוף הים התיכון התחבר הרציפות הטריטוריאלית משארם-א-שייח אל מדינת

ישראל. אבל לכל הדעות ועל פי כל הגירסאות רצועת החוף, רצועת החוף

שצריכה להימתח משארם-א-שייח אל מדינת ישראל נצמודה אל החוף, היא

כוללת את תחום העשייה שנעשתה עד כה. גם הרוחב של רצועת-חוף זו

לא בקבע עד כה.

לשם הדיוק צריך לומר שעד שאבי מדבר

לא בתקבלה בממשלה החלטה על הקמת כרך או עיר בשארם-א-שייח. אישרו שם

הקמת בנייני קבע למשתכנים, הוחל שם בפיתוח אזור-מלאכה ואזור-תעשייה,

התפתחה יוזמת התיירות במרחב, צה"ל בנה שדה-תעופה, אבל החלטה על

היו"ר השר י. גלילי:

הקמת עיר, תכנית להקמת עיר - לא נתקבלה עד רגע זה.

לועת כל הגורמים הנוגעים בדבר הפעילים

במרחב שלמה וכן גם השרים הנוגעים בדבר, המצב הזה איננו בריא. הגיעה

העת, להמשיך את הפעילות המתפתחת במרחב הזה על פי קוי-תיכנון

מאושרים.

לאחר שבאוקטובר שנה זו נכנס לתפקידו

ראובן אלובי, הרי שר הפיתוח אשר קיבל את האחריות על הפיתוח האזרחי של

המרחב, הטיל עליו להכין תכנית, ובתור בסיס לתכנית הזאת שימשה עבודה

שנעשתה על ידי צוות, והיא עודכנה כבר בחודש האחרון על ידי ראובן

אלובי יחד עם אנשי הצוות הזה, והיא כלולה בחוברת הזאת שהוגשה לעיונכם.

לא במקרה אינני מציג פה שאלות ולא בטפל

בשאלות הנוגעות לתחום של א-טור, אנו רודס וכיוצא בזה, כי לגבי

החוף הזה של חצי האי סיני אין החלטות של הממשלה בדבר פעולות של

פיתוח אזרחי חוץ מפעולת קידוח והפקת גז במקום הזה.

אתם זוכרים יפה כי גם כאשר שר הפיתוח

הביא באחת הישיבות הקודמות הצעה שבשאב מים בא-טור לצורך שארם-א-שיית,

הביא את ההצעה בעיקר מתוך חישובים כלכליים ובלא פרספקטיבה של

התישבות-קבע. הצעות שונות שהיו לגבי ההנחלות בא-טור לא אושרו על

ידינו, ועוד לפני שהדבר הזה בדון בוועדה, כי אין מצע לוועדה לאשר זאת.

בשמע את הסקירה של ראובן אלובי על

הבעשה באזור עד כה ואת דברי ההערה של פרופסור סיקו על עצם התכנית.

מרחב שלמה, כפי שהוא מאוחר במפה הזאת,

מר ר. אלובי:

מתחיל מהגבול הירוק של אילת, לאורך

הכביש, מגיע עד אחרי אבו רודס, והוא כולל שטח של כ-20 מיליון דונם.

הערה בקשר לדברי הפתיחה של היושב ראש:

הקטע בין אילת לבין בביעות בוסף פורמלית לפיתוח למרחב שלמה לאחר

מר ר. אלובי:

הכרזת הממשלה להעביר את האחריות לפעילות אזרחית במרחב משר הבטחון לשר הפיתוח.

השר ח. גבתי:

מה היה קודם לכן ?

מר ר. אלובי:

לגבי הקטע הזה, מאחר שהוא

סייך פיקודית למפקד סיני ולא לאזור של

מרחב-שלמה, היו מחשבות ודיונים האם לתת אפשרות לעיריית אילת לפתח אותו

ולהקים איזו שהיא רשות מיוחדת לגבי פיתוחו של האזור הזה.

היו"ר השר י. גלילי:

השטח הזה סופח למרותו של שר הפיתוח ?

מר ר. אלובי:

כן.

אדבר עכשיו על תכניות-העבודה שלנו. כאשר

אני מדבר "שלנו", אני מתכוון לצורת שלנו יחד עם כל משרדי הממשלה

הפועלים בשטח - משרד הבטחון, משרד התיירות, משרד השיכון, משרד
ריתר המשרדים המסחר והתעשייה כולם עובדים ביניהם בשיתוף פעולה הדוק יומיומי, גם
בתיכנון וגם בביצוע.

אנחנו פועלים במרחב הזה בעצם בשלשה

מישורים או מפתחים שלשה סוגי-פיתוח טובים. ישנו פיתוח יזום, כולל
בניית בתי-קבע, כולל הקמת בקודות-התישבות, כולל המרכז באופירה ^{זנעם} שארם-א-שייח. זה כולל את הרצועה בין אילת לבין שארם-א-שייח ^{לאורך} מפרץ
אילת. אזור שבי, שהוא בעדיפות שניה, הוא אזור סנטה קטרינה. באזור
הזה אנחנו דואגים לסידור התשתית ההכרחית ולמיתקני איכסון בלבד,
כדי לתת תשובה למטיילים ולתיירים המגיעים לאזור הזה, לאמר סידור
אספקת מים, מיתקני מגורים ודברים דומים לאלה.

השר מ. קול:

המיבזר אינו מטכים לשפץ את האכסניה

שלו. היו תלונות קשות בקשר לזה.

מר ר. אלובי:

היו קשיים מצד המבזר. היה לחץ חזק על

המבזר. בקורה שבגיע לידי איזה מסדר.

מר ר. אלובי:

האזור השלישי הוא אזור ^{א-ט}אזור רודס.

באזור הזה אין כל פעילות יזומה שלנו לגבי א-טור, פרט לתצפית החקלאית ששם יושבים מספר אנשים, נעשים מספר בסיובות.

אני רוצה להתייחס במספר משפטים לגבי

אבו רודס. שם גיתנו תשובות לפתרון בעית 50 משפחות של עובדי "חברת

נתיבי נפט" ולכ-15 עובדי משרדי הממשלה השונים העובדים בשטח ולמספר קציני

צבא הגרדים שם עם משפחותיהם. שיפצו שם מבנים קיימים, אבל לא בנו שום

בית נוסף. רוב התקציב בא מ"חברת נתיבי נפט", כי הדברים האלה נעשו

בשביל המטרה שלהם. הוקמו שירותים אלמנטריים או מיצמליים לאותן

המשפחות היושבות שם, כמו שש כתות בית ספר, גן ילדים, חנות "שקם".

הוקמו שתי אכסניות - לא בתי מלון - למטיילים המגיעים לשם, אחת על ידי

"אגד" ואחת על ידי ספקטור.

זוהי באופן כללי החלוקה לשלשת האזורים.

היו"ר השר י. גלילי: האם אפשר להגיד ליתר דיוק, שלששת האזורים

מתחלקים באופן עקרוני לשניים, אזור אחד

שהוא אזור רצועת החוף בין אילת לבין שארם-א-שייח, שבו יש אמנם מעשי

התנחלות, מה שאין כן בשני האזורים האחרים, אזור סבטה ^{קטרינה} ואזור א-טור

אבו רודס?

כן.

מר ר. אלובי:

כשאני מדבר על "היש", אני מתכוון גם

לפעולות הכלולות בתקציב 1973/74, שהתיכנון להן כבר אושר ושבהודש אפריל

או מאי יתחילו בביצוען. איני מתייחס ^{בדבר}לשלבים של תיכנון לתקופה ארוכה

יותר, הכלול בתכנית האב של החוברת.

תקציב-הפיתוח לשנת 1972/73 היה

16 מיליון ל"י, סכום זה כולל 1½ מיליון ל"י לפיתוח בידואי. אני מביח

כי התקציב לשנת 1973/74 יהיה בגבולות של 20-22 מיליון ל"י, כולל פיתוח

בידואי.

מר ר. אלובי:

אשר לגבול מהקו הירוק של אילת הרי רק לפני שבועיים, לפי תכנית-האב של כל האזור הזה, אישרה ועדת התיכנון והבניה של מרחב שלמה, לפי הצעת משרד התיירות, פיתוח אזור **טבה**, שהוא 10 קילומטר מאילת, זה יהיה פיתוח החוף והקמת שלשה כפרי-נופש.

השר מ. קול: למה לא הזכרת את שדה התעופה של צה"ל

מעבר לקו הירוק?

עוד אגיע לכך.

מר ר. אלובי:

בתקציב-הפיתוח של המינהל לשנה הבאה

יש כבר קו מים של 6 צול מאילת לשלשת כפרי הנופש.

מה המושג של "כפר נופש" שם?

השר ה. גבתי:

לא מכוון שם לבניי-קומות. זה בנוסח

מר ר. אלובי:

הכפר הצרפתי שהקימו אותו - או בצורת

בונגלוס או בבניה אחרת.

מי מקים אותם?

השר ה. גבתי:

מתכנן את זה משרד התיירות.

מר ר. אלובי:

משקיעים פרטיים מבצעים זאת.

השר מ. קול:

את התשתית הבסיסית של המפעלים אנחנו

מר ר. אלובי:

עושים.

למשרד התיירות יש מדיניות שאין הוא

השר מ. קול:

מקים בעצמו בתי מלון ואכסדיות, הוא רק

מתכנן אותם ומשאיר את הביצוע לקבוצים, למושבנים ולקפיטליסטים פרטיים

או צבוריים.

התישבות - 5.12.72

טורי ביותר

7.

מר ר. אלובי:

תיכנון בערך כ-2,000 מטות לשלשת

הכפרים. זאת באופן עממי מאד.

זה במרחק של 10 קילומטר מאילת.

כעבור שבועה קילומטר משם באזור הפיאורד

אושרה הקמת כפר נופש נוסף. יש כבר משקיע לכך.

אנחנו מגיעים לאזור של בביעות. המקום

הזה תוכנן כולו [redacted] להקמת ישוב, וגם למפעלי תיירות נוספים לא רק לישוב

הקיים.

יש שם עשרה חברים, 4 משפחות, 4 ילדים.

יש שם 150 מטות לאכסנה. ישנו חוף שפותח על-יד נר. יש שטח של ירקות

של 50-80 דונם שבפגע קצת בשטפונות האחרונים.

יוזמה אחרת של פיתוח התיירות באזור הזה

איבו קיים עדיין.

רק לפני שבועיים אישרה הועדה את התכנית של

המחלקה להתישבות על הקמת מושב בביעות. זוהי תכנית מפורטת ליישוב

90 יחידות. אני מניח שבשנת-התקציב הבאה יתחילו בהקמת המושב.

בביעות הוא במרחק של 80 קילומטר מאילת.

אנחנו נוסעים בכביש עוד 80 קילומטר ואנחנו מגיעים לדי-זהב, שהשם הקודם

שלו היה דהב. תיכנון דהב דומה בתיכנונו לבביעות. ישנה התחלה של ישוב,

12 חברים, 11 ילדים, קיימת מטעדה שהיא בחלקה התחלה של מיתקני תיירות.

אנחנו נוסעים עוד 80 קילומטר ואנחנו

מגיעים למרחק של 240 קילומטר מאילת, [redacted] למקום שנקרא מקודם

סארם-א-סייח, ושלפי ועדת השמות חולק המקום למעשה לשני אזורים, שמבחינת

התיכנון זהו שטח אחד, אבל הוא חולק לשני אזורים בעלי התפתחויות

שונות ובעלי מסורות שונות.

המקום האחד הוא אופירה, ושם צריך להיות

המרכז האזרחי. שם צריכה להיות התחלת הבנייה.

מר ר. אלובי:

המקום השני הוא בעמדה, שמתוכנן על-ידי משרד

התיירות כאזור-תיירות, קיט וגופש.

האזור השלישי הוא מחנות צה"ל והתכנון הוא

של שירותים משותפים כולל מים חשמל וביוג.

באזור הרביעי, שהוא מרוחק יותר, נמצא שדה התעופה,

כולל הטרימינל.

פיתוח אופירה הוא הנושא העיקרי. לא אדבר על

התשתית, על עניין המים והביוג. יושב פה אדריכל שיוכל למסור פרטים על כך.

ישנו תכנון יפה בשביל כל האזור. אני מקווה כי לא נחזור על השגיאות שנעשו

באזורים אחרים.

תהיינה שגיאות חדשות.

השר ח. גבתי:

כאן לפניכם שני בנינים (מצנע על המפה), והם

מר ר. אלובי:

בשלב בנייה מתקדם, ומשרד השיכון מקווה שעד

חודש ספטמבר הבנייה תיגמר. בשני בנינים אלה תהיינה 90 יחידות-דיור.

צה"ל מימן בנייתן של 45 יחידות דיור, שיוקצו לקציני צה"ל ומשפחותיהם.

יתר 45 יחידות-הדיור יוקצו ע"י משרד השיכון והמינהל והן מיועדות

בראש וראשונה לאנשים העובדים עבודת-קבע באזור הזה, אם אלה עובדי המדינה

או עובדי "אגד", עובדי בתי-המלון או עובדי בתי-המלאכה.

בתכנית שהוגשה על-ידי לשר הפיתוח - אין

אנחנו יכולים להגיע ישירות לשר השיכון - ביקשנו שתתקבל החלטה על הקמת

600 יחידות-דיור בשתי שנות תקציב, 300 בשנת 1973/74 ו-300 בשנת 1974/75.

איני חושב שאיש יודע היום - ואיני חושב שזה

גם חשוב לדעת - מה תהיה ההתפתחות כעבור עשר שנים. אבל חשוב לכולם

להגיע בהקדם ליחידת-מינימום של 700-800 משפחות הדרושה לישוב כזה על מנת

שיוכל לתת לאנשים היושבים בו את השירותים המינימליים, היינו בית-ספר

וגן, מוסדות חינוך כדי שאנשים יוכלו לחיות שם.

מר ר. אלובי:

אני רואה חשיבות ראשונה להגיע במהירות האפשרית לאותה יחידת-מינימום

שהיא יכולה לקיים קהלה תקינה, שבה יוכלו אנשים לחיות בתנאים

נורמליים. אני מקווה שבשנת התקציב 1973/74 תאושר בניית

300 יחידות-דיור.

השר מ. קול:

אוביורסיטת הנגב אינה פותחת עדיין סניף

שם ?

עדיין לא.

מר ר. אלובי:

אני רוצה להגיד משהו לזכות משרד

השיכון.

כשהוא משבח אותנו יותר מדי, אני חושש.

מר ש. אבני:

אדבר לזכות הצוות המקומי של משרד

מר ר. אלובי:

השיכון. מצאתי שם צוות העובד מספר

שנים ושעשה את עיקר העבודה. עובדים שם אנשים בלב ונפש, חלוצים ממש.

ככה הם גם אנשי משרד השיכון שם. למרות שלא בשאר להם תקציב, עשו את כל

ההכנות מבחינת התיכון, ובמדה שיאושר תקציב, לא יהיו עיכובים לגבי

התחלת הבנייה. דברתי על 600 יחידות-דיור. לגבי כ-400 גמור התיכון

להתחלת העבודה, ולגבי היתר התיכון הוא בשלב מתקדם.

ועוד הערה. נתנו כמאה מגרשים לבנייה

פרטית של חצי דונם כל מגרש.

לוילות ?

השר מ. קול:

לא. מבנים של בתים. ואני מקווה שכעבור

מר ר. אלובי:

חודש או חודשיים, לאחר שהיועץ המשפטי

לממשלה יקבע הצד המשפטי של התנאים - הוא מוכרח לעשות זאת גם לגבי

המשתכנים בבתי הגדולים - יקבע המינהל יחד עם משרד השיכון ועם מינהל

מקרקעי ישראל סופית את התנאים לגבי אופירה, וכפי שנקבע על ידי שר

הפיתוח לגבי אלה, שיאושרו על ידי ועדת האיכלוס כמשתכני-קבע, יוכלו

מר ר. אלובי:

הם ליהנות מאותן ההלוואות המתקבלות במסגרת משרד השיכון. כמובן התנאי הוא שיאושרו על ידי ועדת האיכלוס כמשתכני-קבע עם משפחותיהם. לאלה תהיה זכות עדיפות. במדה שבדישום לא יישארו מגרשים בוספים, בציע את אלה בהגרלה. אני מדבר על תכנית שצריכה עוד לבוא לאישורו הסופי של שר הפיתוח. לפי ההצעה שלנו לא יקבלו אותם האנשים כל עזרה ממשלתית, לא בתשתית ולא בהלוואות.

השר י. גלילי:

התכנית הזאת מוסכמת עם משרד השיכון?

מר ר. אלובי:

היא מתואמת אתו.

מר ש. אבני:

עדיין אין היא מוסכמת.

מר ר. אלובי:

לא אמרתי מוסכמת אלא מתואמת.

השר מ. קול:

מה עם הכדואים?

היו"ר השר י. גלילי:

אני מבין שהתכנית של "כנה ביתך באופירה" היא בדיון בין משרד הפיתוח ובין משרד השיכון.

מר מ. זורע:

זה בידי מינהל מקרקעי ישראל.

השר ח. גבתי:

כדי לדייק: תכניות הבניה מחולקות לשני חלקים. ישנה תוספת של כך וכך מאות יחידות-

דיוור כדוגמת אותן 90 יחידות-הדיוור שמשרד הפיתוח בונה בבתים גדולים, שהן תועמדה בתנאים כפי שיוחלט עליהם, הן תועמדה לרשות המשתכנים. אחרי כן יש שם מספר מגרשים שאותם יעמידו לרשות אנשים שיבנו את הבתים שלהם על חשבונם. גם כאן זה מתחלק לשתי קטיגוריות: אלה שיהיו משתכני-קבע; עליהם דברתי עם שר השיכון שתבטיח להם אותן ההלוואות שנותנים בארץ ליהודים שהם בונים בעצמם שיכונים, הייבו משכנתאות המגיעות לאחוז מסויים של ערך הבניה. ועכשיו ביחס לאלה שירצו לבנות שם, אם יהיו כאלה, שירצו לבנות לעצמם שם שיכון-קבע מבלי שיגורו שם.

היו"ר השר י. גלילי:

מה זאת אומרת מבלי שיגורו שם?

השר ח. גבתי:

זה יהיה בבחינת בית שבי; נוסף לאיזה
"אוהל או צריף" שיש לאדם בהרצליה, ירצה

שיהיה לו בית שבי במרחב שלמה ששם יוכלו לגור בחורף או בקיץ.

השר נ. פלד:

ואז שר האוצר ישאל: איפה הן 50,000 הדירות
הריקות?

השר ח. גבתי:

אם לא יהיו די קופצים על מגרשי-קבע,
נעמיד חלק מהמגרשים לאלה שירצו לבנות

את בתיהם ללא כל תמיכה ממשלתית נוספת.

על זאת היתה לי שיחה עם שר השיכון. הוא

אמר שהוא מסכים לתת למשתכני הקבע משכנתאות כפי שנותנים אותן במקומות
אחרים. אבל הוא לא נכנס לבקורה השביה.

השר נ. פלד:

האם אין זה חורג מתחום ההחלטה שנתקבלה
בממשלה?

השר ח. גבתי:

היתה החלטה רק על מאה הראשונות.

היו"ר השר י. גלילי:

לכן כל תוספת מתכוונת רק למשתכני-קבע
ולעובדי-קבע במקום.

שאלתי על מה שנקרא "בית שבי". הממשלה

עומדת עדיין בתקופת "בית ראשון". המעבר לבית שבי לא אושר עדיין.

מר מ. זרע:

ביחס לבית שבי, האם הכוונה שיהיו תנאים
מוזלים לאנשים אלה? האם הכוונה היא

שדמי-החכירה יהיו אפסיים?

השר מ. חזני:

על כל פנים תקופת הבית השבי היתה תקופה
של תורה שבעל פה..

מר ר. וייץ:

אז נוצרה התורה שבעל פה.

מר ר. אלובי:

חוזר אני לסקירה שלי.

משרד החנוך והתרבות אישר למשרד הסיכון

בתקציבו הקמה לאלתר של 6 כתות בית ספר ושני גני ילדים, והוא מתכוון לגמור את בנייתם לקראת התחלת שנת הלימודים הבאה, היינו לספטמבר 1973, בשביל אותן 90 המשפחות שייכנסו לדירות, כי אלה יהיו משפחות עם ילדים. אשר למוסדות צבור, נמצא בבנייה "בית החייל", והוא יושלם בשנה הבאה. אבל לפי הסכם עם משרד הבטחון, ישמש בית זה לכלל האוכלוסיה שתגור שם. זה יהיה מרכז תרבותי.

השר ח. גבתי:

כל העם צבא !

מר ר. אלובי:

הושג הסכם עקרוני עם מרכז קופת חולים,

ששירותי הבריאות יינתנו על ידי משרד הבריאות

באמצעות קצין מטה לעיניי בריאות. תהיה אוכלוסיה די גדולה באזור. בעיקר יחריף המצב כאשר ייכנסו לשם לדיר-קבע. כמו כן נקבע עם מרכז קופת חולים שבשנה הבאה יתחילו להקים את המרפאה המרכזית של קופת חולים באופירה, ויבואו גם לאיזה הסדר מוסכם ביניהם ובין משרד הבריאות לגבי משק שירותי הבריאות.

לגבי שירותי צנור יוקם בשנת התקציב הבאה

גם מוסד חשוב כמו תחנה לאם ולילד. יש להניח ששם יהיו הרבה ילדים. איושר הקמת תחנה קבועה ל"אגד". היום

ישנו שם מוסך. כנראה שכעבור חודש או חדשיים יתחילו לבנות תחנה בעלת שלש קומות, בגיני משרדים, חנויות לצרכים שונים, גם להשכרה. יהיה שם גם בנק פועלים. אני מניח שכל מיני מוסדות הנמצאים כיום בצריפים ארעיים ישכנו במבנים קבועים.

השר מ. קול:

בתוך גם מרכז ל"צרכים המוניטריים", היינו

לשירותים, בשביל המטיילים.

מר ר. אלובי:

משרד המסחר והתעשייה הקים מבני-המלאכה

ויש שם 18 יחידות לבתי-מלאכה. הבנייה

מר ר. אלובי:

היא בשלב גמר, ואני מביה שבפברואר או במרס יכנסו בתי המלאכה לפעולתם. יהיה שם סופרמרקט ויפעילו את יתר השירותים. אני מקווה שמשרד המסחר והתעשייה ימצא מתקציבו עוד סכום לבנות מבנים נוספים לבתי-מלאכה, כי יש עוד עשרות בקשות של בעלי המלאכה.

קרית הממשלה נמצאת במספר צריפים ישנים מאוד, שהעבירו אותם ממקומות שונים. נראה לי שיהיה הכרח כבר בשנה הבאה להקים מוסדות בבנייה רצינית יותר. בראש וראשונה צריך יהיה להושיב את משטרת ישראל בבנין קבוע. כדי להשליט שם חוק וסדר צריך גם לדאוג לכך שיהיו מספר חדרים לבית המשפט. החדרים נמצאים במצב גרוע.

לגבי אזור בעמה, שהוא אזור התיירות, קיימים

היום שני פרויקטים. בנאות אופיר קיימים 28 בונגלוס ועומד להיגמר מלון בעל 4 קומות ובעל שלושה כוכבים. יהיו שם 72 חדרים. הבנייה הולכת שם לאט. הפרויקט השני הוא לכפר נופש וקראוואן. בסך הכל יהיה שם מקום ל-400 מיטות, מהן 200 בבנינים ו-200 בבונגלוס. אושרו להקמה תוך השנה הבאה שני מועדוני צלילה. מעניין מאוד המשקיעים הוא גוי משוייץ שיש לו מועדוני-צלילה גם במקומות אחרים. יהיה שם גם מתקן להארכה. יוקם שם מפעל של "ארקיע", בנין ושירותים בעיקר לאלה הטסים בארקיע. הקימו שם שדה תעופה וטרמינל יפה. זה יפתח על ידי משרד התחבורה בחודש פברואר או מרס.

לגבי א-טור אין לי מה לומר.

אשר לאנו-רודס: שיפצנו שם 50 מבנים למשפחות

העובדים. בשלבי שיפוץ נמצאים עוד שלושים מבנים. בסך הכל ישנו פה 80 משפחות, ש-85% מהן הם עובדי "חברת נתיבי נפט".

יש כאן שתי אכסניות למטיילים, ובהן בסך הכל

500 מיטות. ישנם שירותי מינימליים, גם בית ספר וגן ילדים.

בקשר לסנטה קטרינה יש קשיים גדולים מאוד עם

המצור. זה יצר כבר עימות בין הנזירים לבין השלטונות הישראליים.

קיים שדה תעופה וטרמינל. בשנה הבאה תוקדש

מר ר. אלובי:

יותר תשומת לב להקמת שירותים מינימליים ומבנים לאיכסונים של תיירים ושל מטיילים.

הבקורה האחרונה היא לגבי הטיפול

במעוטים, בדואים. בסך הכל ישנם באזור זה כ-8,000 בדואים והם

מפוזרים במקומות שונים. רק לפני חדשים מונתה ועדה על ידי ח'א גזית

עקב אי הנבות בין המתיישבים ובין הבדואים. (השר מ. קול: קנאה.)

הועדה סיימה את עבודתה והגישה את המלצותיה שנתקבלו על ידי שר הבטחון

והן אומרות שיש לכלול את הבדואים בתיכנון הפעיל של פיתוח האזור. בתקציב

של השנה הנאה בכללה כבר הקמת 4 מרכזים של בדואים.

זה מה ששר האוצר קורא לו "המשימה

היו"ר השר י. גלילי:

החמשתית".

מרכז אחד הקיים ליד דהב כולל שירותי

מר ר. אלובי:

חוף ומקום לסירות, כך שלא יקרה כמו

שקרה בעבר עם חלק גדול של תיירים, כי כאשר ירצו לראות בדואי עם גמל,

לא יצטרכו לבוא למשוב בביעות או דהב, אלא יבואו למקומות המגורים של

הבדואים, ששם הם חיים ושם הם מתפרנסים. זה ייצור איזה תשתית. יהיה

שם בית ספר ותהיה שם אספקת מים.

הקמת המרכז השני לבדואים תהיה בביעות.

היא כבר בכללה בתקציב של השנה הנאה. המרכז השלישי יהיה באזור פיראן,

המרכז הרביעי באזור סנטה קטרינה.

נוסף לכך יוקמו שני מחנות מסודרים

לפועלים. רובם רוצים להשאר לגור עם משפחותיהם. אבל ישנם מאות

פועלים העובדים ב"חברת בתיבי נפט" והם חיים בתנאים תת-אנושיים.

מחנה אחד הוא בשלב גמר הקמתו, במחנה השני יתחילו תוך 4-5 חדשים. יוקם

גם מחנה באבו זבימה ובשארם-א-שייח. אלה יהיו מחנות

מר ר. אלובי:

יפים ומסודרים, עם אספקת מים ושירותים בשביל הפועלים. אלה לא יהיו מבנים בשביל משפחות אלא בשביל אותם הבדואים העובדים בפיתוח האזור.

מר י. איגס:

את נביעות אנחנו מתכננים יחד עם משרד התיירות ועם מחלקת ההתישבות. חלק גדול מפרנסת חברי המושב יהיה בתיירות. השקעות משרד התיירות בשלב א' הגיעו לסכום של $3\frac{1}{2}$ מיליון ל"י. עכשיו מוגשות למרכז ההשקעות תכניות להשקעות, ויש להביא שהן תאושרנה תוך שבועיים או שלשה שבועות כמפעל מאושר.

יש הגדרה למשבצת שנה יושב הישוב.

עוסקים בפיתוח המים. ישנן 2-3 בארות שהן בתוכנית היום כ-70 קוב לשעה, כיום מפעילים רק 35 קוב לשעה.

לקראת התקציב של השנה הבאה אנחנו

עומדים להתחיל בקידוח רביעי. שני הקידוחים הקודמים בותבים מעט מים. ההערכה המים באזור היא כ-350 מיליון קוב מים בשנה, כיום יש רק רבע מיליון.

הישוב מונה כיום 22 איש. סולל בונה

מקים שם 50 יחידות. איפשרנו להם מיקום תיירות ופיתוח שירותי חוף. השקענו שם קרוב ל-2 מיליון ל"י, ובשלב הקמה נמצא נבין השירותים על החוף וההמשך. אנחנו מטפלים גם בעניין הביוב בשיתוף פעולה עם משרד השיכון.

הוא יהיה משותף למחנה הנופש ולישוב עצמו. אנו מקימים כיום שירותים צמודים

במחנה הנופש של 350 אלף ל"י. יש שם גן ירקות. בשנה שעברה הקיף 40

לחדרים בעלת 350 אלף ל"י. יש שם גן ירקות. בשנה שעברה הקיף 40 דונם, השנה 80 דונם. הוא נפגע קצת בשטפונות האחרונים, אבל אני מקווה שיוציאו 70%-80% מהמתוכנן. בכל אופן השטפונות לא פגעו כל כך בגן

עצמו.

לקראת השנה הבאה הולכים להקים באמצעות

מר י. אייגס:

משרד השיכון את הישוב. כבר מתחילים השנה להכשיר את הקרקע. כבר אושר התקציב ל-30 יחידות דיור. כדי לקלוט עוד אנשים שפנו בננו בינתיים 10 מבנים זמניים. כאשר יהיה שיכון-קבע, אפשר יהיה לקבל עוד חברים נוספים.

ביחס להמשך התיירות, אנחנו רוצים להפעיל שם סיורים מדבריים. יש לנו מועדון-צלילה במשותף עם "מועדון צלילה ים תיכוני". ישנן גם סירות מיוחדות. עוד נוסף לטפל בנושאות התיירות. אושרה הפיכת תצפית דהב לישוב בסטטוס רגיל. הישוב משתייך למושבי "העובד הציוני". בנינו שם עד היום 15 יחידות-דיור זמניות. ישנם במקום 22 חברים עם ילדים. הפיתוח העיקרי מתרכז בשירותי החוץ ובמסעדה הקיימת. אני מקווה שיתחילו בשבוע הבא בהכשרת הקרקע לקראת הרחבת התיירות באזור. אנחנו עומדים להזמין לשם עוד 30 בונגלוס, כדי שלקראת עונת הפסח אפשר יהיה לקלוט את התיירים שיבואו לשם.

אנחנו עוסקים בדהב גם בנושא הדיג בצורה די מוצלחת. מקורות המים מושגים על-ידי התפלת מים מליחים בהפוקה של 32 קוב ליטמה. זה מספק פחות או יותר את הצרכים של היום. יש הצעה להקים מפעל מאושר לתיירות בסכום של 6¹/₂ מיליון ל"י ומרכז ההשקעות אישר את בקשתנו לפני שבוע. אנחנו מקווים שמשרד התיירות יאשר גם את הלואות הפיתוח.

אנחנו עומדים לבצע תכנית שסיכמנו עם משרד התיירות על סכום של 6 מיליון ל"י. התכנית כוללת 140 יחידות-תיירות מוצמדות. בשלב ראשון נבצע רק 70 יחידות כאלה, 60 בונגלוס, מסעדה ל-350 אוכלים ושירותי חוף כלליים.

ד"ר זוסמן:

אני רוצה קודם כל להסביר את הצד

המוסדי שהיה בתיכנון. הצוות, שהכין

את התכנית הזאת, מונה על ידי הועדה לתיכנון ולבנייה של מרחב שלמה.

הצוות הגיש לוועדה זו את התכנית. התכנית הקודמת, שהיתה בלתי מעודכנת,

אושרה בוועדה. התכנית הנמצאת בפניכם היא תכנית מעודכנת.

המשך הדברים רשמה ת.כ.

מה ראינו בתכניות אלה? באזור זה ישנה

התפתחות רבה מבחינת הפתוח האזרחי, וכתוצאה מסדרה של החלטות
המתקבלות והולכות, נוצרה שם התפתחות אזרחית זו. הנקודה שצריך
להדגיש היא, שמדובר כאן במדבר גדול המשתרע לאורך מאות
קילומטרים, והנקודות בהן יכול להיות פתוח מסודר מבחינה סופוגרפית
הן מוגבלות. לכן, אם אפשרויות הפתוח לא תהיינה סתומות, במשך
הזמן ייווצרו קונפליקטים בין הגורמים הפועלים בשטח. צריך יהיה
להסדיר את הפעילויות הבודדות והנפרדות, תוך ראייה כוללת, ובכך ראינו
את המטרה העיקרית של התכנון. לא ברור היה לנו על איזו מסגרת
צריך לתכנן, לכן בנינו שורה של אלטרנטיבות, תוך גישה האומרת כי
בכל שלב נתקדם כך שנסגור מינימום של אופציות.

אני רוצה להציג את התכניות המטפלות בחוף המזרחי
שלגביהם חוף אילת ואזור סנטה קטרינה. האזורים המרכזיים, ראינו אפשרויות
פתוח בטווח ארוך, עם מרכז עירוני גדול יותר באופירה. מיד אנקוב
במספרים בקשר לגודלו של כל ישוב כזה וטווח התכנון שלו. כמו כן
תכננו ישוב לא גדול בדהאב, ישוב לא גדול בנואיבה ובסנטה קטרינה
מרכז לתיירות, אך לא מרכז התישבותי.

מבחינת מערכת הכבישים, המערכת היא פשוטה.
תוכנן כביש לאורך החוף, וכביש סנקודה במחצית הדרך בין נביעות,
דהאב וסנטה קטרינה, ישנן כמה אלטרנטיבות, ואנו ממליצים על כביש אחד
שהקמתו כרוכה בהשקעות גדולות יותר.

עד 1985, אנו מדברים על 10 אלף נפש באזור אופירה, במסגרת התכנון האזורי, ועוד 400-500 נפגש בכל אחד מהישובים די-זהב ונואיבה ומספר קטן מאד של אנשים בסנסה קטרינה, לשרות התיירות.

השר י. גלילי:

10 אלפים כולל אנשי צבא?

ד"ר פ. זוסמן:

כולל אנשי צבא שישבו שם דרך קבע, אך לא אלה שיהיו שם לצורך שרותם בלבד, וביתם יהיה במקום

אחר.

השר י. גלילי:

10 אלפים שישבו קבע באזור.

ד"ר פ. זוסמן:

נוסף לכך אוכלוסיה זמנית של תיירים, אשר יבואו ליומיים שלושה. אלה יגיעו ל-2000-3000, תלוי בעונה. זוהי המסגרת מבחינת גודל האוכלוסיה.

סקורות הקיום: סקורות הקיום אשר הבאנו בחשבון הם בראש וראשונה תיירות. לאחר מכן עבודות בטחון באופירה, בבסיס שיקום שם ושכבר עכשיו מתבצעים השלבים הראשונים בהקמתו. נוסף לכך מדובר בכל השרותים אשר מלווים את הישוב, שרותים צבוריים ואחרים. במידה ויימצאו אוצרות טבע בסביבה, יהיו מקומות עבודה נוספים. ישנה אי וודאות לגבי אוצרות טבע. את המספר של 10 אלפים נפש, אי אפשר לבסס בשום פנים ואופן על סקורות התעסוקה שצינתי. על אלה אפשר לבסס רק 5000-5500 נפש, והתוספת צריכה להתבסס על סקורות קיום אחרים, שכרגע אינם ברורים, אך וודאי יופיעו בתהליך הפתוח. אלה צריכים להיות סוגים של פעילות כלכלית, שהרחוק ממרכזי אוכלוסיה של ישראל אינו מהווה לגביהם הגבלה רצינית. כאמור, אנו מתכננים על 10 אלפים נפש, שמתוכן ל-5000 נפש יהיו מקורות תעסוקה בבטחון, בשירותים,

ד"ר פ. זוסמן

בתחבורה ובתעשיה, במידה שזו תתפתח.

אשר לתכנית מפורטת בכל אחד ואחד מהישובים:

אתחיל באופירה, קודם כל במסגרת של התכנון הפיזי, ולאחר מכן בהרכב האוכלוסייה ובתעסוקה. המסגרת האזורית של אופירה נתונה במפה הזו. העיר מרוכזת סביב מפרץ שרם-אל-מויאה. במקום יותר רחוק תימצא התעשיה שלא כדאי לקרבה לעיר. נעמה, הוא אזור תיירותי מובהק אשר יהווה פרבר של אופירה, ואנשים שיעבדו בו יגורו באופירה. המצב היום הוא שה"מגף" תפוס ע"י הצבא, וכך גם אזור החוף. ביום מן הימים יהיה הצבא מעוניין לפנות את ה"מגף" ולהקים בסיס במקום אחר (מצביע על המפה), אך זהו שיר מזמור לימים רחוקים. במידה וה"מגף" יתפנה, הוא יהיה מתאים ביותר לתיירות. הדברים המושכים ומהווים נקודת מוקד, הם דווקא המפרצים שנמצאים כאן, והבניה שתוכננה להיות בניה של עיר מאורכת סביב המפרצים. השטח המתאים לכך מבחינה טופוגרפית מוגבל מאד, ולכן מחייב בניה בצפיפות גבוהה. זה מחייב גם בגלל הצורך ברכוז התשתית, וגם בגלל תנאי המגורים הקשים והצורך לסזג את האויר בצורה אינטנסיבית. (מצביע על המפה) באזור הזה הבניה לא תהיה צפופה, וכבר הוחל בה. באזור השניה הבניה תהיה יותר לגובה, ובה טרם הוחל. בצורת המתכנן השתתף נציג של משרד השכון, והוא כמעט בעל הרעיון העיקרי לגבי שיטת הבניה.

האם אינכם מציעים שום דבר לגבי האיים?

השר ס. קול:

לא.

ד"ר פ. זוסמן:

בנעמה יהיה אזור תיירות מובהק, והתכנון שלו

נעשה בעיקר ע"י אנשי משרד התיירות. אני רוצה לציין כי התכנון של משרד התיירות מבוסס על תחזית אנשי המשרד לגבי תנועת התיירים, והם אמרו מה יהיו

ד"ר פ. זוסמן

מתקני התיירות שצריך יהיה להקים. בעיר עצמה יהיו מרכזי תיירות, שרותים וכו'. נעמה יהיה אזור תיירות טהור. אזור החוף המתאים לפעילות של שפת הים הוא מוגבל (מצביע על המפה). הכוונה היתה לנצלו בצורה שתאפשר תיירות מן הסוג שנשאר במקום, תיירים מחו"ל וטיילים מהארץ, אשר באים לזמן יותר מסוּשן, וכן תיירות עסקית. הובטח כי כל החוף יעמוד לרשות התיירות הזו.

נקודה צפונית יותר היא דהאב, שגם היא

מתוכנן כמרכז תיירות, ואין שום אפשרויות קיום אחרות בה.

גם צלילה.

השר ס. קול:

את זאת אני כולל בתיירות.

ד"ר פ. זוסמן:

אני רואה כי לאחר ועידת הליברלים העצמאים, השר קול מציע התפשטות לאיים.

השר י. גלילי:

אני רוצה שתוף תיירות עם סעודיה.

השר ס. קול:

מבחינת המים אי אפשר לפתח באזור חקלאות

ד"ר פ. זוסמן:

קובנציונלית, אלא חקלאות ימית. המים

באזור יקרים, וגם לאחר שיעברו תהליכי המתקנה בשיטות המקובלות, יהיו יקרים. השטח המתוכנן הוא ליד מפרץ אל קורה, כאשר המתכונת היא של כפר נופש. האזור המתוכנן לחקלאות ימית, נמצא באזור זה (מצביע). כל האזור הוא אזור של שמורות טבע.

הגישה לגבי היחסים עם הבדואים היתה, שיש

עד כמה שאפשר לפגוע פחות בזכויות הבעלות שלהם. ב. ליצור הפרדה בין ישוב יהודי לישוב בדואי הקיים; ג. שהבדואים הם גורם בשטח, שצריך לדאוג לפתוחו אשר מסייע לפתוח היהודי. הרכוז הבדואי הוא בדהאב (מצביע). המקום היה מוכה רוחות ולא נוח לישוב. בעזרת טכנולוגיה אפשר להפכו לאזור נוח יותר.

על איזו אוכלוסיה מדובר במרכז לבדואים?

השר י. גלילי:

אני לא זוכר כרגע. כנראה כמה מאות, קרוב לאלף. אני רוצה לומר משהו בקשר לאופיים.

ד"ר פ. זוסמן:

הם נודדים, ויש עונות בהן הם באים במספרים יותר גדולים לאזור החוף, בעיקר בעונת החמרים. בעונות אחרים, הם נמצאים יותר באזור ההררי. לכן קשה לדבר על מספר קבוע. אני מניח כי עם ההתפתחות הכלכלית, הם ימצאו תעסוקה קבועה, ויקומו ישובי קבע של בדואים. המרכז של היום נועד לשרת את האוכלוסיה המקומית במתכונת חייה הנוכחיים. ברור שלקראת 1985 צריך יהיה לחשוב על משהו יותר יסודי, והתכניות כרגע לא קיימות אלא כההליך של הכנה.

הנקודה הצפונית הבאה היא נביעות, ופירוס התכנית לגביה מופיע כאן. ראינו בה ישוב של כ-400 נפשות. אנו מביאים בחשבון ש-60% מן האוכלוסיה יהיו את כח העבודה במקום, כי זוהי אוכלוסיה צעירה, שאחוז ניכר מקרב הנשים בה עובדות, ולכן אחוז כח העבודה גבוה מאשר באוכלוסיה הרגילה.

בנואיבה ישנם האוצרות המתאימים לאתרי תיירות,

ויש אפשרות לפתח בה חקלאות המבוססת על הקרקע עם פוטנציאל סים של 3/4 מליון קוב. המים באזור טובים, ואפשר יהיה לפתח בו סקורות חקלאות.

ס"ר י. לרדמן :

אנו קודחים עתה בצומת דהאב, ומקווים כי
המים שיימצאו לא יורשו תהליך השבחה.

ד"ר פ. זוסמן :

תוך כרי פעילות יתבררו דברים שלא ידענו
או שנוכח כי חשבנו על דבר אחד,
והתופעות תהיינה אחרות. הדברים עובדים שנויים, אך השנויים אינם
מהותיים. גם כאן אנו רואים הקמת מרכז יישובי, לא רחוק מן המפרץ.

הבדואים מרוכזים באזור זה בשתי בקורות,

בנסיים ובנויבא אל מדינה. יש להם זכויות בעלות על התמרים. מוצע
להקים את הישוב שלהם באזור נסיים, באזור הצפוני מוצע
להקים אזור תיירות פתוח, לתיירות עממית, ואזור תיירות יותר יקר.
האזור הזה מיועד לחקלאות ימית, במידה ויתברר כי יש לכך פוטנציאל.
המדובר בצורת מעבר בין הדייג המקובל שם עתה לבין דייג כפי שאנו
מכירים אותו.

אם מדובר רק על האזור המזרחי,

של חוף אילת ומטרה-קטרינה, אנו חוזים בו אוכלוסיה כוללת אפשרית
של 15-17 אלף נפש ב-1985. זה כולל גם תיירים. ההשקעות בפתוח הן
השקעות גבוהות יחסית לאוכלוסיה, והן יכולות להגיע ל-700-600 מליון
עד 1985, רק מסקורות צבוריים. בנוסף לכך צריך יהיה השקעות מסקורות
פרטיים. בסכום של 150-200 מליון, אם מישהו יקים מפעל לבלוקים או
את ביתו, זה יהווה 20% מההשקעה, כאשר החלק העיקרי שלה צריך לבוא
מסקורות צבוריים. ההשקעה למשפחה היא גדולה מאד, במחירים של היום,
והיא נאמדת בסביבות 160-170 אלף ל"י. מחירה של דירה בלבד יכול
להגיע ל-100 אלף ל"י.

מר אבני:

כבר היום הוא מגיע ל-150 אלף ל"י,

ד"ר פ. זוסמן:

אני מקבל את הדעה שצריך להוסיף עוד 10% עבור
התיקרויות, מאז התקופה בה ערכנו את התכניות,
ואם נוסיף את ההשקעות הפרטיות, אפשר להגיע ל-900 מליון ל"י.

השר ח. גבתי:

מליארד ל"י ל-3000 משפחות.

ד"ר פ. זוסמן:

באשר למים, יש כמה אפשרויות. לגבי נואיבה,
ישנם מקורות המים עליהם שמענו. אלה הם

מים באיכות טובה, בהיקף של $3/4$ מליון קוב. כמה שנוגע לדי-זהב, שמענו
כי יש שם מים רבים באיכות נמוכה הדורשים השבחה. אם יתברר שיש מים באיכות
טובה - זה מעבר לחשבון. אשר לשרם-אשייך, במקום עצמו, ניתן להפיק בשאיבה
כמות קטנה של מים, אותה לא צריך להביא בחשבון, כי גם הם באיכות לא טובה.
מים באזור זה ניתן להפיק מסני מקורות: א. ע"י התפלה; ב. אם ימשיכו
צנור מים מא-טור, שהוא עשיר במים. התפלת מ"ק של מים במתקנים שיש לנו
היום, עולה 2 ל"י.

מר ר. אלוני:

5 ל"י בדיוק.

ד"ר פ. זוסמן:

זה במתקנים קטנטנים. המים שאנו מפיקים
באילת עולים 2 ל"י למ"ק. אני מדבר עתה

על מתקנים ל-1985. ב-1985 יעברו מתקנים מסוג אלה שפועלים באילת. אם
רוצים לבסס את אספקת המים על מים מותפלים, צריך להביא בחשבון מים שעלותם
תהיה 2 ל"י למ"ק ב-1985. אם רוצים למשוך צנור מא-טור, זה אומר צנור לאורך
80 ק"מ, והדבר יהיה זול יותר ככל שכמויות המים תגדלנה.

השר מ. חזני:

האם יש איזו ודאות שהיא לגבי כמויות המים

בא-טור?

ד"ר פ. זוסמן:

בא-טור יש כמויות גדולות של מים, אשר יכולות

לספק את התצרוכת העירונית. השאלה היא עד כמה

הם יכולים לספק גם את הצרכים החקלאיים. ההערכה היא שיש שם מליוני

מטר מעוקרים של מים לשנה. מסגרת התכנון בינתיים היא של אזור מפרץ אילת, חוף אילת וסנטה קטרינה.

השר ח. גבתי:

בקשר לאופירה, אמרת שפני השטח קשים ואפשרויות

ההתפשטות הן מועטות. בהנחה שהשכון יהיה

צפוף ואינטנסיבי מאד, לכמה נפשות ניתן להגיע בשטח המוגדר היום כאופירה? אני מתכוון לאוכלוסיה קבועה.

ד"ר פ. זוסמן:

אם אקח את אזור שרם-א-מויאה, אפשר להגיע בו

ל-10 אלפים נפש. אם רוצים להגדיל את האוכלוסיה

צריך להתפשט ל"גף" באזור מפרץ שלמה, וזהו אזור הנמצא מעבר לאופק התכנוני שלנו.

השר ח. גבתי:

מבחינה טופוגרפית, זוהי משימה כבדה?

ד"ר פ. זוסמן:

לא, אך זה מפזר את העיר למרחקים יותר גדולים.

המשימה הבנייתית היא הקשה, כי צריך יהיה להקים

מבנים יותר גבוהים ולספק את צרכי הקיום של אזרחי ישראל ב-1985. צריך

יהיה לדאוג שם למזוג אויר במידה גבוהה מאד, ומדברים שם אפילו על מעברים

מסוזגים בהם יעברו האנשים.

השר מ. קול:

אני רוצה להעיר כמה הערות קצרות מאוד: הבעיה הראשונה לדעתי היא בעיית שדה התעופה הבינלאומי

באזור הזה, בשטח קרוב לאילת או באיזה שהוא מקום בקו שבין אילת לאופירה. התיירות תתפתח, ותתפוס מקום חשוב בפתוחו של האזור כולו. כל ח' ברות התעופה וסוכני הנסיעות היו רוצים בחלק ניכר של השנה, לנחות ישראל באזור זה. האקלים בו מיוחד בסינו, דבר כזה אין באירופה. היו פניות מצד כמה חברות, שהיו רוצות להטיס את מטוסיהן לכאן, אך הסצב בשדה התעופה באילת אינו מאפשר זאת. איני יודע אם שדה התעופה הצבאי באילת יהיה כמו זה שבאופירה, שניתן להשתמש בו גם לצרכים אזרחיים, אמנם רק לאל-על ולא לחברות אחרות. הייתי רוצה כי יתקיים דיון על עניין הקמתו של שדה תעופה אזרחי באזור זה.

ד"ר פ. זוסמן:

הצוות הביא בחשבון שיהיה שדה תעופה בינלאומי באזור.

השר מ. קול:

לדעתי הוא צריך להיות עוד לפני 1985, אם רוצים לפתח תנועת תיירות גדולה. אנו בונים היום 1500 חדרים באילת, ועד סוף השנה הבאה יהיו כה 2500 חדרים. לכן שדה התעופה מתבקש כדבר חיוני.

אשר לסנסה קטרינה, בעקבות מדיניות שקודם

דיבר עליה היו ר, השר גלילי, אני רוצה להעיר כי הצענו לבזירים עזרה בשפוץ האכסניה שלהם, כדי שתהיה ברמה נאותה יותר, מאחר והשרותים שם אינם נסבלים היום. כאשר פנו אלינו משקיעים בעניין הקמתו של בית

השר מ.קול

המלון באזור הזה. אמרנו כי אין זה נמצא אצלנו בעדיפות ראשונה. אם הם רוצים לבנות בכספם, נמליץ על-כך, אך אם הם רוצים תמיכה כספית, אין דחיפות להשקיע שם כמה מליונים, כי ישנן עדיפויות אחרות בשטח שבין אילת לאופירה.

דבר שלישי שרציתי להעיר עליו הוא בעית המים. לדעתי, אם רוצים לפתח שירותי תיירות, ויש סכויים שיפותחו כי האזור הזה מוקדש לתיירות, אנו מוכרחים למצוא פתרון לבעית המים, כדי להוזילם. לא יכולה להיות תיירות גדולה במקום בו המים כה יקרים. אני מציג זאת כבעיה רצינית מאד, מבחינת הסובסידיה והאפשרויות להשקיע במים. המחירים של היום אינם מאפשרים תיירות גדולה, ומכיוון שהולכים להשקיע כל-כך הרבה כסף באופירה ובנואיבה, אי אפשר יהיה להשקיע מבלי שענין המים יובטח. רוצים אמנם שהבדואים יעבדו במפעלי התיירות באזור, אך אנו זקוקים לאוכלוסיה אשר תשרת את הפתוח הזה, לכן בעית המים היא בעיה מרכזית.

כמה משלמים בתי המלון הקיימים בעד מים?
האם הם משלמים את המחיר הראלי?

השר ח.גבתי:

הם אינם משלמים את המחיר הראלי, אך הם מוגבלים מאד כי אין להם מים.

השר מ.קול:

הם מוגבלים במים, אך אתה דברת על יוקר המים.

השר ח.גבתי:

אך גם זה גורם בתחשיב. אם התיירות תתפתח

השר מ.קול:

השר מ. קול

למסמכים יותר גדולים, הדבר עלול להפריע. דווקא לאזור זה, שבין אילת לאופירה, יש משקיעים, לכן בעית המים חשובה מאד.

אני מציע כי נהיה זהירים מאד במה

שנוגע לשטח הבדואים, כי איני יכול להעלות על הדעת שנבצע שם פעולה מבלי שהם ירגישו עצמם שותפים לה ויהנו גם בשטח זה. אחרת עלולות להתהוות שם סתיחויות גדולות.

פר.ר.וייץ:

למחלקה להתישבות יש הערה לגבי התכנון. אני

רוצה להביא הצעה לשנוי מהותי מסוים

בדרך העבודה לטווח ארוך, ואת מה שאוסר בתכלית הקצור, אניח אחר-כך על השולחן עם כל החשובים הדרושים. אני חושב שתכנית העבודה שהונחה לפנינו לא הביאה בחשבון שני גורמים: א. אזור זה הוא המתאים ביותר מבחינת תנאיו לפתוח חקלאות של חממות, שאין ספק כי תהווה אחד הענפים הרווחיים ביותר. השוק ההולך ומתרחב ותנאי הסביבה, האקלים וכמות האנרגיה באזור, אין ספק שכל אלה מאפשרים חקלאות ברמה גבוהה, גם בהתחשב במחיר המים. במידה שנוכל לפתח חקלאות בקנה מידה רחב יותר, מחיר המים יהיה נמוך יותר. אביא חשובים כלכליים מלאים אשר מוכיחים שגם בסדרי גודל של מים כמו באילת, הדבר כדאי וחשוב.

אני מצטרף להערה של סיקו בענין חקלאות

ימית. אין ספק כי קיימים תנאים טובים באזור והשוק לפרי חקלאות אים, כמו שרימפס ודברים אחרים האסורים באכילה בארץ, הוא גדול. אין ספק שהדבר ניתן, והיה רצוי להתחיל בנסיונות בהקדם האפשרי.

מר ר. וייץ

גורם שני שהתכנון לא התחשב בו, הוא הגורם החברתי. אני חושב שצריך לתכנן את מרחב שלמה כאזור טבעי נורמלי של ישראל. בארצנו יש סוגים שונים של חברות, ואילו במרחב שלמה הושם הדגש על החברה הפרטית, בעלת התוצרת האינדיבידואלית. אני חושב שלא יתכן לתכנן ולפתח אזור בלי לתת בסווי לחברה ערכית סגורה, כמו קבוץ, מושב או מושב שתופי.

בהתחשב במה שאמרתי קודם בעניין החקלאות, אעבר תכנית אשר תושם על השולחן. אני מציע כי סביבת נביעות ודהאב תהיינה מיועדות אך ורק לחברות ערכיות, ובמידה שניתן לאבולס את האזור ביישוב יותר צפוף, יש מקום לחשוב על יישובים כפריים נוספים, ולא לפתוח אותם ליוזמה פרטית אינדיבידואלית.

השר י. גלילי: את כל המניפה של דהאב ונביעות אתה מציע לא לפתוח ליוזמה פרטית?

כן, אני מציע לרכז את היוזמה הפרטית במקום המתאים. מר ר. וייץ:

אתה חושב שהם ילכו למקום מסוים משום שאתה רוצה בכך? השר מ. קול:

אני מציע זאת לשולחן הזה, וסבור כי את השטח שבין אופירה ונעמה אפשר לחלק למסדרים שונים של יוזמה פרטית - גדולים, בינוניים וקטנים. אני מציע לתכנן את השאר לפי תכנון אזורי שלם ומתאים לסוג השני של החברה. אני יכול להוכיח כי מבחינת ההשקעה הצבורית, היא שווה לכל ההשקעות הפרטיות. אני מציע

לתכנן את מרחב שלמה גם מבחינה חברתית. נוסף לכך צפונה לנעמה, מעבר לשדה התעופה, כך ששדה התעופה יהיה במרכז אזור כפרי שלם, יש להקים תשעה ישובים, שלושה קבוצים לפחות ושישה מושבים עם כל השרותים הקשורים בהם. אוכיח כי הדבר כדאי מבחינה כלכלית, הכרחי מבחינת אופי האזור, הן מהצד החברתי והן מהצד האוכלוסיתי, אם רוצים להפוך את האזור לאזור ישראלי של קבע, יש לאכלסו בצפיפות, לפי ההרכב שהצעתי, ובישיבה הבאה אביא תכנית אלטרנטיבית עם כל התכונות הקשורים בכך.

השר י. גלילי:

רק הדלקת את בשורת גידולי החממות, ולא אמרת על-כך דבר.

מר ר. וייץ:

בזמנו הודעתי כי אני מכין תכנית אלטרנטיבית לא חשבתי שאני צריך להביאה לפני שמופיעה

התכנית הזו. הבעיה חמורה, זהו שנוי מהותי בתכנית. אביא דברים מושבים ומפותחים, ואוכיח כמה חממות אפשר להקים באזור, ועל כמה משפחות הן תתחלקנה. כן אומר כיצד תחיינה משפחות אלה. אני מציע גם ישובים כפריים מבוטסים על תיירות, והכוונה היא לתיירות מסוג מסוים. באשר לחממות, הכוונה היא להגיע לסף מסוים, ואחר-כך לא קיימת עוד בעיה של תחומים, שווקים וידע. אני חושב שהתגברנו על בעיות הידע האגרו-טכני. לגבי שורה של דברים יש לי תכנית לא פחות מוגדרת מזו שהובאה לכאן. אני חושב שכאשר מביאים תכנית כזו, צריך לראות דברים לסווח ארוך יותר, עם דמיון קונסטרוקטיבי, עם רצף ושנויים חברתיים, כל זאת לפי רצוני - ואני מקווה שיש לי בו שותפים - לראות את פתוחה של ארצנו לא כפתוחה של דניה, צפון צרפת או אטליה, אלא כהמשך עם חברה

פלורליסטית, עם מקום ליוזמה פרטית, גם גם הממשלה והמוסדות הלאומיים
נותנים כחף להקמת ישובים כפריים ערכיים, לפי המתכונת המקובלת אצלנו,
ואוכיח כי הדבר כדאי ואפשרי גם כאן.

מר י. ורדי: לנוחות הדיון וקבלת ההחלטות, אני חושב שצריך

להפריך בין מספר דברים: א. יש לנסות להגדיר

מהן הצפיות מהאזור הזה. באיזו מידה רוצים לפתחו ובאיזו מידה רוצים
ליישבו. לאחר קבלת המסקנות בשאלה זו, תתקבל תמונה לגבי הדרכים להשגת
המטרה, ואחר-כך מתבקשת האינפורה סטרוקטורה. תהיה/טעות לצאת מתוך הדרכים
ולפיהן להגדיר את המטרות. להגדיר את המטרות, זוהי בעיה הרבה יותר סבוכה.

הערה שניה: בשיחה לא ארוכה שקיימנו

ראובן אלוני ואנוכי עם שוחט, ניסינו לעמוד על נוסחה, כיצד הצליחה

ערד. שוחט הזהיר מפני בניית עיר שתהיה מבוססת על תיירות ושרותי דרך

בלבר. הוא טען כי עיר כזו, החומר האנושי שבה הוא החומר מהטפוס שרענן

חושש ממנו. מובן שאפשר ללכת בדרך של אזור המספק שירותים, אך בלי ציפיות

לבנות אוכלוסיה היושבת בו באורח קבע. איני מוסחה לדברים, אלא מצטט את

מה שאמר שוחט. אם רוצים להקים אזור עם אוכלוסית קבע, שהרכבה האנושי

הוא מסווג פלוס, צריך להבין שמבחינה חברתית, אם זה יבוטס על חומר אנושי

מהסוג הזה, התחלופה תהיה גדולה, ולא תהיה יציבות. במידה שנותנים את הדעת

גם על-כך, צריך לחשוב על פתרונות בכוון של נתינת שורשים לאנשים היושבים

בשטח, מבלי לפגוע בתכניות תיירות ושרותים. מה שמתבקש מכך הוא, שצריך

לחשוב על פתרונות של יצירת מקורות תעסוקה לכח אדם ברמה גבוהה יותר.

השר מ. קול: ישנו וכוח, לדעתי לגיטימי, שוייץ עומד

בקצהו האחד ואברהם יפה בקצהו השני - ואני

מר ר. וייץ:

לפי התאור הזה, אין לי שום תקווה

בוכוח זה.

השר מ. קול:

מה ששוחט אמר אינו רלוונטי. לגבי נואיבה

ודהאב, אם אנו מקימים ישובים, צריך

לחת לאנשים בהם להיות המפתחים את התיירות, כי זהו מקור עיקרי לפרנסתם,

כמו החקלאות במקומות אחרים. לא יתכן שמסקיעים פרטיים יפתחו את התיירות

בעוד שאלה שיגורו באזור יעבדו אצלם כשכירים. לא יתכן כי הם יהיו

עובדים שכירים אצל הקפיטליסטים שירצו לנצלם. אני נגד זה, כי אז גם

האוכלוסיה באזור לא תהיה יציבה. בוכוח שהיה בועדת התכנון דובר על-כך

ש"הלסון" ו"שרתון" יבואו לנואיבה, ויפה רצה למסור את השטחים הכי יפים

לאנשי ה"שרתון" וה"הלסון", באמרו כי המתיישבים במקום יתפרנסו מן הצד, כי

העיקר הוא למשוך את המסקיעים. אני לא גורס כך כענין עקרוני. יכול להיות

שגם במקום עירוני כזה, כמו אופירה, יתפתח דבר כמו קבוץ אילות ליד אילת,

והוא יוכל לפתח שרותים ומפעלי תיירות, וודאי נעזור לו בכך. אם אני אומר

שאיני רוצה שהממשלה תעשה זאת, בשבילי זה לא קבוץ, מושב או כפר, אך אעדיף

שהיה שם ישוב חקלאי שיבנה את חייו ליד שרם-אשייך. יחד עם זאת, אין

להעלות על הדעת את פתוח אזור אופירה ונעמה ללא מסקיעים פרטיים.

מר ר. וייץ:

לא

/אמרתי כך. אני רוצה שהענין יובהר;

אני סבור בהחלט כי יש מקום לפתוחה של

עיר, שבה יהיה מקום לכל יוזמה פרטית אינדיבידואלית, בסדרי גודל שונים.

משום כך אמרתי שכל אזור אופירה-נעמה יהיה מיועד לכך. מה שהצעתי הוא

בקשר לשטח צפונית לנעמה, נעמה לכוון נאבה.

השר ס. קול:

אני רומה כי גם בשטח הזה יש אפשרות לפתח

כפרי נופש, ובמידה וישנם ישובים, צריך

לתת להם עדיפויות וזכות קדימה, כדי שתהיה להם הרגשה שהם חיים ומתפרנסים בכבוד.

השר נ. פלד:

כפי שהעיר היו"ר, ובצדק, עד כמה שזכור

לי החלטה, הממשלה בנושא פתוח אופירה,

היתה מבוססת על ההנחה כי אנו הולכים להקים כפר, קראו לכך אז בניה

קשיחה, באופירה, עבור אנשי צבא קבע ועובדים קבועים במקום, כדי

לאפשר להם תנאי מגורים סבירים והתבססות במקום, מבלי שיהיה בכך משום

הכרעה על הקמת עיר באופירה. אמנם זמן קצר לאחר מכן היתה הכרזה פומבית

שאנו הולכים להקים עיר באופירה, אך זה אינו משנה את החלטת הממשלה,

ולכן אני אומר שבדברים ששמעתי כאן על אופירה, היו שני אלמנטים:

1. של המשך הליכה בקו של החלטת הממשלה; ב. של חלוקת מגרשי בניה לאנשים

פרטיים, שבעצם אינה סותרת את החלטת הממשלה.

השר ח. גבתי:

אני רוצה להבין: מגרשי בניה לאלה שרוצים

להתיישב שם באופן קבוע, האם זה סותר

את החלטת הממשלה?

השר נ. פלד:

לא. זה דבר אחד. דבר שני, בקשר לקצב

הפתוח: אני חושב שבין הדברים אשר

נשמעו כאן ומוכרחים להביא אותם בחשבון, זו בעיית הכדאיות או ההוצאות

הכלכליות הקשורות בנושא זה. זאת אומרת, בניה שהממשלה תקבל החלטה להקים

עיר, אז מוכרחים לערוך חישוב של קצב הגידול, ^{בגובה} סומנה ההוצאות הכלכליות

של פתוח יותר או פחות מזורז. גבתי אמר כי כל מה שנאמר כאן מצטרף לסכום

של מליארד ל"י, על מספר נתון של משפחות.

זה תלוי כמה משפחות תהיינה שם.

השר ח.גבתי:

בסדר העדיפויות שאנו עומדים בפניו,
יש מומנט של תחזקת השטח ונוכחות באזור,

השר נ.פלד:

אך הוא מוכרח להיות מלווה בחשבון מה נוכל להרשות לעצמנו מעל הצרכים
הנוספים שאנו עומדים בפניהם. לכן הייתי מבקש שגם האספקס הזה יובהר
ויונה על השולחן, כשם שיהיה מקום לשמוע את הצעותיו של רענן וייץ בשלב
יותר מאוחר,

איני בטוח שאני צריך להוסיף על דברים
שנאמרו ע"י ראש מחלקת ההתישבות, לאחר

מר י.אדמוני:

דברי השר קול. אמנם רענן, ראש המחלקה קצוני מסני בדעתו, אך גם אני סבור
כי ענין הבטחת הפעילויות העצמאיות בדהאב ובנואיבה, הוא דבר שצריך
לקבל עליו החלטה במסגרת זו, כי הוכוחים חוזרים במסגרת ועדת מרחב שלמה.
שר החקלאות קיבל החלטה שבהחלט נראית לי, בענין נביעות. הוא תחם את האזור
כאזור שיועמד לרשות נביעות, כולל מחנה הישוב, וקבע שנתחום את פעילויותינו
בתחום הזה, כאשר ישנן אופציות לפתוח באזור אחר. גבתי פסק כי הפתוח
ייעשה בינתיים בדהאב ובנואיבה, רק ע"י גורמים קואופרטיביים הפעילים
באזור, ומועד התחלת הפעילות של היזמים האחרים ייקבע בעיתו. כלומר
לא נחנוק את הישוב כבר בראשיתו ע"י הקמת מתקנים מתחרים. אני חושב שזוהי
ההחלטה שצריך לאמץ גם לגבי דהאב, כהנחיה לוועדת מרש"ל (מרחב שלמה).

השר י. גלילי:

אתה רוצה לחזור על מה שאמר גבתי?

מר י. אדמוני:

סיכום של גבתי היה שתוחמים אזור חוף
בנואיבה, לצורך פתוח מפעלי תיירות והקמת
מחנה לישוב. במקרה של נואיבה מסמך תחמנו אותו על המפה.

השר ח. גבתי:

אל תאמר "מחנה".

מר י. אדמוני:

ישוב.

מעבר לחוף יש אפשרות לפתוח ע"י יזמים
פרטיים בעתיד. הסוודר לתחילת הפתוח ייקבע בעתו, כלומר לא מתחילים בפתוח
אזור החוף ביוזמת היזמים, אלא משאירים אופציה פתוחה. אני חושב שהסיכום
הזה, אם יאומץ לגבי דהאב ונואיבה, לא יצריך וכוח עם התזה של וייץ ועם
התזה ההפוכה של יפה, שאמר כי כל החוף יהיה ליזמים פרטיים.

מר אבני:

ידוע לנו שכל הנציגים הרוצים באזור, אינם
חולקים על כך שיש לתת הן לישוב בנביעות והן
לישוב בדהאב שטח לפתוח, אשר יאפשר את יציבות האזור מבחינת אוכלוסיתו. החלק
השני הוא יותר פיזי, ועליו הוכוח והתסבוכת. ישנם כאלה במחלקת ההתישבות, אשר
מביעים דעות אחרות מאלה שהושמעו כאן.

מר י. אדמוני:

הנציג המוסמך של מחלקת ההתישבות הוא
המנכ"ל של המחלקה להתישבות, והוא

הביע את דעתו עכשיו.

מר אבני:

בכל זאת מושמעות גם דעות אחרות.

צריך להסמין את ועדת מרש"ל להגדיר את תחום

הפתוח המידי, ואת התחום לפתוח בעתיד. בנקודה זו מסתכם כל הוכוח, ואם זה לא יוכרע, הוכוחים יימשכו. נביעות יש כבר השנה תקציב לבניית 30 בתים.

מר י. ארמוני:

בקשר לדברים שאמר עכשיו מר אבני, היות ובישיבה

בענין נואיבה קבע השר גבתי גם את התחום,

אני מציע להטיל עליו גם את תחום דהאב, ובכך יסתיים הוכוח.

ר"ר פ. זוסמן:

אני רוצה להעיר מספר הערות: א. ביחס

לחממות כמקור הכנסה גדול. אני חושב

שצריך להבחין בין נביעות ודהאב מצד אחד לבין שרם-אשיין ואופירה מצד שני. יש מקום לפתוח חממות באזור נביעות ודהאב, מתוך כך שהמים טובים ואין צורך בהשבתם, או שגם לאחר שישקיעו בהשבתם, המחיר לא יהיה גבוה, ואז אפשר להוסיף את החממות לתכניות שהוגשו כאן.

אך במה ששיך לשרם-אשיין, זו תהיה טעות,

כי מקורות המים הם א. מים מותפלים שלגביהם המחיר הוא 2 ל"י למ"ק,

ולצורך חממות זה יקר. ישנם בארץ מקומות בהם אפשר לעשות זאת יותר בזול.

ב. אם יתבטלו על אספקת מים מא-טור, צריך יהיה להביא בחשבון שבהסדר

פוליטי זה או אחר - וכאן אני נכנס לתחום פוליטי שכרגיל איני נכנס אליו -

אם צריך יהיה להחליף את מקור האספקה, זה ייקר מאוד את ההוצאות. איני

מציע כי נבנה את אספקת המים על סגירת אופציות.

ד"ר פ. זוסמן

לגבי תכנון, קבוצות התישבותיות סגורות והשאלה למי [redacted] נותנים את המשאבים, הגישה שלנו היתה פלורליסטית, בהנחה שכאשר פותחים את המקום למספר ניכר של גורמים, סדרונים ^א את אפשרות האכלוס של האזור. אני חושב שתהיה מדיניות נכונה להשאיר את האזור פתוח, אך אני בהחלט מקבל את התחימה כדי להבטיח לקבוצות שונות של יזמים ומסקיעים מרחב של צמיחה בטווח הנראה לעין. מה שנעשה לגבי נואיבה, אפשר לאסוף גם לגבי דהאב. סך-הכל אפשרויות הפתוח הן מוגבלות, וצריך לכוון אותן. אנו מודעים לבעיה, כי קיימת אוכלוסיה עירונית שמקור קיומה העיקרי הוא תיירות, וציינתי שאופירה ^ב יהיו מקורות העסוקה בשטח לא רק מתיירות אלא גם מבטחון, בניה, שרותים וכו'. הדגשתי שצריך יהיה למצוא מקורות העסוקה לא רק בענפים אלה, אלא גם העסוקה ניטרלית - מפעל תעשייה זה או אחר, אך לא חסמות כי לדעתי זה אינו מתאים לכאן. ישנם ענפים שלא יסבלו כתוצאה מהליכה לשרם-אשייך, ועליהם בנינו. רק 20% ממקורות העסוקה החזויים של שרם-אשייך, הם בתיירות. זו אינה עיר ^{חברתיות-אנושיות} היוצרת בעיות/ מבחינת העסוקתה היוצרת.

לגבי מה שהאלה השר פלד, אני חושב שזהו שאלה יסודית מאוד. יש לדון בהיקף ההקשעות באזור, על סנת לפתח את האזור, מבחינת סדר העדיפויות הלאומיות. אני רוצה לציין כי ההשקעה במקומות אחרים בארץ, כדי לקלוט אנשים באותם מקורות העסוקה, היא גבוהה, אם כי קצת יותר נמוכה מאשר באזור זה. באזורי תל-אביב וירושלים היא נמוכה ב-30%. בהשקעה באזור שרם-אשייך נגיע ל-200 אלף ל"י ממקורות ציבוריים, שיידרשו על סנת לקלוט מתיישב אחד.

זה מגיע ל-300 אלף.

מר אבני:

ד"ר פ. זוסמן:

אם אתה רוצה לדעת מהי ההשקעה במקומות אחרים,

תגיע גם באזור תל-אביב להשקעה של 170 אלף

ל"י. כאשר מדובר בהשקעה, שוכחים את ההשקעה באינפרה סטרוקטורה בעיר

קיימת, ובאזור תל-אביב ההשקעה הזו היא אולי גבוהה יותר.

מר אבני:

בואו לא נשווה לתל-אביב. יהיה יותר נכון

להשוות לכרמיאל או לערד.

ד"ר פ. זוסמן:

בהקשר זה, יש לבחון את ההשקעה במרחב

שלמה בתקופה של 15 שנה, במידה ומחליטים ליישב

את האזור, בהשוואה להשקעה במידה ולא נעשה זאת. במקרה כזה, ההשקעה בתכניות

פתוח תהיה גדולה ב-250 מליון ל"י יותר מאשר במקרה האחר. זוהי נקודת

המוצא הכמותית.

השר י. גלילי:

אני מציע כי נפסיק עתה את הדיון. לדעתי מסתמנות

הבעיות הבאות שצריך לקבל לגביהן החלטה, אם כי

לא היום: א. אני מניח שיש הסכמה כללית שתכנית האב לפתוח מרחב שלמה במסגרת

הפריסטרים עליהם ישנה החלטה מדינית, היא רצויה, על סנת שמהלכים אשר

ייעשו לפתוח מרחב שלמה לא יבואו בסתירה למגמות הכלליות הנמשכות. בסיכום

הדיון בנושא, נצטרך להחליט בדיון. ב. נשמע כאן הבחנה והצג סימן שאלה

לגבי בניה פרטית באופירה.

מר אבני:

לא בניה פרטית אלא בניה לאנשים קבועים במקום.

השר י. גלילי:

אתה צודק, היתה הבחנה בין בנית שכונת קבע

לאנשים החיים ועובדים באזור, לבין בנית

השר י. גלילי

שכונים לאנשים שאינם מתגוררים בו באורח קבע.

מח י. ורדי:

כן דובר בהקצאת הלוואות, כדי שהם יבנו את
בתיים בכוות עצמם,

השר י. גלילי:

על הסוג השני הוצג סימן שאלה, ונצטרך להשלים
את הדיון בנדון ולקבל החלטה.

הח/12. מרחב היישוב והפעילות של די-זהב

אני מציע שנסיים את שר החקלאות

והפתוח לקבל את ההחלטה הסתאית לגבי תכנון ומעמד הישוב בדהאב, בדומה
להכרעתו בענין נביעות.

לבסוף, רציתי לשאול מתוך סקרנות אינסלקטואלי

מה כלול בהצעת התקציב של משרד השכון ושל משרד הפתוח במרחב שלמה ב-1973/74.

השר ח. גבתי:

בקשר למשרד השכון, אין שום סיכום.

אני מבין שמשרד השכון מל לא סיים את ההתדיינות

על התקציב, היו לי שתי שיחות עם שר האוצר, ורק אתמול הזכרתי לו שבמסגרת הדיון
שיהיה לו עם שר השכון, הוא צריך להביא בחשבון את הפעילות שתהיה באופירה.

השר י. גלילי:

גונב לאזני, כי כאשר שר השכון שמע את

מסגרת הפתוח באופירה, הוא לא התפלץ.

השר ח. גבתי:

כאשר מדובר במאות ולא באלפים, הוא

נרגע. יש סכוי כי התכנית במלואה

או ברובה תאושר. יש לנו הצעת תקציב שהוגשה. אני מבין כי נסיים את

הדיון ברוח ההצעה שהוגשה, בנכוי אחוזים לא מבוטלים, אך נשיג אפשרות

לבצעה פעולות עיקריות של תשתית, כי התקציב ברובו מיועד להקמת רשת

מים, חשמל, ביוב וכבישים.

מר ר. אלוני:

הגשנו הצעה לאשור 27 מליון ל"י לפתוח

תשתיות, ועוד 2 מליון. יחד 29 מליון.

סיכמנו את הוצאות הפתוח עם האוצר, ובמקום ה-27 מליון אושרו 19 מליון.

זאת לעומת 14.5 בשנת התקציב הקודמת. לגבי הברואים, היה השנה סכום של

מליון ורבע ל"י, אותו הגדלנו ל-2 מליון. אנו נמצאים עתה בשלב הגמר של

הדיון בתקציב בסעיף זה, והוא יעסור בסופו של דבר על 1.7-1.8 מליון, זאת

זאת צריך לגמור עם משרד הבטחון, כי הסכום נכנס לתקציב השטחים.

השר י. גלילי:

לבסוף אני רוצה לומר כי זוהי הצעת

תכנית שהוגשה ע"י צוות שנתבקש לעשות זאת,

ויש בה נתונים לדיון ולאשור.

מ ח ל י ט י מ:

להסמין את שר החקלאות והפיתוח - בהמשך
להחלטתו לגבי נביעות - להחליט על תיחום
הישוב והפעילות של די-זהב (באזור דהאב).

(הישיבה ננעלת)

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות
ט"ז בחשוון תשל"ג - 24.10.72

נכחו השרים: י. גלילי - יו"ר, ח. גבתי, ס. חזני, נ. פלד, ס. קול.
נעדרו השרים: א. אבן, ס. דיין, פ. ספיר, ז. שרף.

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. וייץ, ס. קרונה, ע. שפירא,
י. צור, א.ל. דולצין.

נעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ל.א. פינקוס, א. שנקר.

משתתפים נוספים:

מטעם הממשלה: ש. אבני - משרד השיכון
י. ארקין - משרד האוצר
א. ביידיץ' - מינהל מקרקעי ישראל
חא"ל ש. גזית - משרד הבטחון
י. יהלום - משרד הבטחון
י. שגיא - לשכת השר י. גלילי
ס. ששון - משרד החוץ

מטעם הסוכנות היהודית: י. אדמוני, י. איגס, ס. שמיר.

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: ה/5. טענות האיחוד החקלאי כלפי הסוכנות היהודית בדבר
חלוקת משבצות קרקע להתיישבות
מים לאופירה ה/6.
חכניות התיישבות בשנת 1973 - המשך הדיון ה/7.
תקציב ההתיישבות לשנת הכספים 1973 ה/8.
ישיבת-הסדר ברמת הגולן ה/9.

מלכה טרלו

רשמה:

עמ' 2
עמ' 4
עמ' 13
עמ' 17
עמ' 18

ועדה לענייני התיישבות
24.10.72

**ה-5. פענות האיחוד החקלאי כלפי הסוכנות היהודית בדבר חלוקת
מסבצות קרקע להתיישבות
היו"ר י. גלילי:**

אני מבקש מאנשי מחלקת ההתיישבות לומר

לנו מה תגובתם למה שנתפרסם בעתונות על קיפוח מצד הסוכנות לגבי האיחוד
החקלאי, על פיזור שני גרעינים שרצו להתנחל בגולן. מחר מתקיימת הועידה
של האיחוד החקלאי, ואנחנו עלולים להידרש לנושא הזה. היינו מבקשים תגובה
כנידון.

אני חושב שאנחנו צריכים להתרגל כשנה

ר. וייץ:

הקרובה לכמה דברים ולא להתרגש מהם.

יש גוף שמטפל, בהסכמת כולם, בקביעת עדיפויות לתנועות השונות, גוף
שמייצג את כל התנועות. אולי נבקש מהגוף הזה חוות דעת. זה גוף בין-תנועתי
על יד המרכז החקלאי, שבו מיוצגים לא רק התנועות השייכות למרכז החקלאי;
נבקש מהגוף הזה חוות דעת.

אני יכול לומר שאין כל שחר למה שהאיחוד

החקלאי מפרסם בעתונות.

אני יודע על גרעין אחד שהאיחוד החקלאי

י. אדמוני:

מתייחס אליו, והוא נושא שהזדקקנו לו

בועדה הזאת, זו פרשת נוה-אטיב - רמת שלום. היו שני גרעינים של העובד
הציוני, והאיחוד החקלאי ואנחנו - מנימוקים שונים - סיכמנו כסופו של דבר
שנאפשר לגרעין של העובד הציוני להתישב במקום. היו לנו שני נימוקים
עיקריים: ההזדקקות המיוחדת של ההתיישבות הגושית; ודבר שני: הגרעין

של העובד הציוני כבר ישב שנתיים כראש פינה והכין את עצמו לעליה הזאת.
לא היתה לנו אכזבה מהגרעין הזה, הוא טוב. פנינו לכל אחד מחברי הגרעין
האחר של האיחוד החקלאי והצענו לו להתישב במקום אחר. קיימנו מנעים
אישיים עם כל אחד מהם. הצענו לו להצטרף להתיישבות במקום אחר.
מבין האנשים האלה רק מעטים הצטרפו לגרעינים אחרים.

מ. קול: בשעתו סוכם בוועדה - בהסכמת יוסף ספיר ז"ל -
ודולצין ייבדל לחיים, שהאיחוד החקלאי
קיבל שני ישובים בבקעת הירדן כפיצוי על כסיס של התיישבות גושית. האם
ההחלטה הזאת התבצעה, והאם הם התישבו שם, ומה המצב?
אני מסכים שהגוף של המרכז החקלאי
פותר את הכעיות. האם אפשר להביא לכאן ערעור?

ר. וייץ: המחלקה להתיישבות, כדרכה, מלאה את אשר
הוטל עליה. אנחנו מקווים שהאיחוד החקלאי
ימצא את מספר המועמדים המתאימים לאכלס בקצב הדרוש את שני הישובים הללו.

מר אייגס: בחמרה יש 50 בתים, יש שם היום רק
15 משפחות.

היו"ר י. גלילי: אבקש את המחלקה להתיישבות להכין לנו תסקיר
קצר בנידון. כדאי שיינתן לזה פרסום, כי
ידיעות מסוג זה מעוררות התרגשות.

ס ח ל י ט י ם : להטיל על מחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית להכין
תזכיר בענין הסענות של האיחוד החקלאי כלפי הסוכנות
היהודית בדבר חלוקת משכנות קרקע להתיישבות.
התזכיר יוגש לוועדה להתיישבות.

ועדה לענייני התיישבות
24.10.72

הח/6. מים לאופירה

היו"ר י. גלילי:

הנושא מוכא הנה לאחר התיעצות שהיתה לנו,
לשר החקלאות והפיתוח ולי, עם ראש הממשלה.

כידוע לחברי הממשלה - אני מניח שידוע גם לחברי הועדה האחרים - שמתאריך
מסוים נתבקשנו ע"י משרד הכסחון להעביר את הטיפול בנושאים האזרחיים של
פיתוח מרחב שלמה מסמכות משרד הכסחון לסמכות אזרחית. לפי החלטת הממשלה
הוטל הדבר על שר הפיתוח. משהוא נכנס ללימוד הנושא, הוא גם מינה ראש
מינהל, את ראובן אלוני, שהיה תחילה סגן מנהל המינהל של מקרקעי ישראל.
אחת הבעיות שהוצגו בפניהם היה נושא המים. נשמע כנידון את שר הפיתוח.

ח. גבתי:

בתכניות הפיתוח שהוכנו לפיתוח האיזור
של אופירה (שארם-א-שייך), יש תכנית
של גידול האוכלוסיה האזרחית כחמש השנים מ-300 נפש ל-1800 נפש. זה עד
שנת 1978. נוסף לזה גם הצרכים של צה"ל במים יגדלו כמשך התקופה הזאת.
יצא שיהיה צורך ב-1978 כ-2800 מטרים מעוקבים של מים ליום, או
800,000 קוב מים לשנה, לעומת 700 מטרים מעוקבים מים שמספקים היום.
את המים מספקים עכשיו ע"י מכשירי התפלה. יש שם שני מתקנים שהם אינם
מספיקים, ומתקנים עוד שני מכשירים קטנים. עינין ל-1200 קוב מים ליום.
לפי הנסיון שישנו, התפוקה המעשית

היא הרבה יותר קטנה כי יש הרבה קלקולים.

כאשר עמדה השאלה מה צריך לעשות כדי

להכטיח את המים לשנים הבאות, יש שתי אלטרנטיבות:

ועדה לענייני התיישבות
24.10.72

להוסיף מתקני התפלה כדי לקבל את כמות

המים הדרושה;

אלטרנטיבה שניה: להניח קו מים מ-א-טור.

ב-א-טור יש אפשרות לרכז כמויות מים די גדולות במושגים של האיזור הזה, ויש אפשרות להניח קו באורך של 100 ק"מ שיספק את הכמות הזאת ויוכל לספק - אם יהיה צורך - הרבה יותר מזה. הוא יוכל לספק כפולה עד מיליון וחצי קוב.

ההשקעה בשני המקרים היא די דומה.

ההשקעה במתקני התפלה נוספים מגיעה ל-11 מיליון ל"י. לזה צריך להוסיף עוד השקעה בהגדלת תחנות הכוח שדרושות בשביל להניע את המתקנים. זה ביחד מסתכם ב-13,5 מיליון ל"י. ההשקעה בקו מ-א-טור, לפי האומדן היא 11,5 מיליון ל"י. יש הפרש בשני מיליון ל"י בערך.

יש עוד דבר קובע וזה מחיר המים.

במתקני ההתפלה יגיע המחיר בין 4,5 - 5 ל"י למטר מעוקב, ומחיר מטר מעוקב בקו יהיה 2 - 2,5 ל"י.

השיקול הוא: איש אינו יודע מה יהיה

עתידה של א-טור. לא ברור כמה זמן נשכ שם ובאיזו מידה ננצל את ההשקעה שנשקיע שם. המתכננים עשו חשבון ומצאו שאם ננצל את הקו כמשך 5 שנים ההפרש במחיר המים בין א-טור וההתפלה, מכסה את ההשקעה הזאת. אם אחרי חמש שנים נצטרך לוותר על הקו הזה, נצטרך אז להכניס מתקני התפלה, ואולי עד אז הטכנולוגיה תתקדם וזה יתן כמות יותר גדולה של מים.

עמדה השאלה של הסיכון. אם הקו הזה

יעבוד 5 שנים, יהיה הפסד; אם כי אפשר לפרק אותו, אבל יש השקעות אחרות. אנחנו חייבים עכשיו להחליט כזה כי גם הנחת הקו וגם בניית מתפילים נוספים דורשים לפחות שנתיים. הגענו למסקנה שכדאי להסתכן ולהניח קו מ-א-טור.

היו"ר י. גלילי:

אני רוצה בהזדמנות זו להביא לידיעת

חברי הועדה הנחה שאני חושב שהיא

מוסכמת על ממשלת ישראל. אנחנו איננו רואים באיזור א-טור מרחב המיועד להתיישבות. איננו רואים באיזור א-טור שטח שמיועד להתיישבות קבע שלנו. היו פניות מצד גורמים שונים, גם קבוצת אנשים שנאחזה במקום ועסקה בדייג. הקבוצה פנתה אל משרד הבטחון ואל המחלקה להתיישבות וכיקשה להכיר בה כישוב או האחזות לקראת ישוב, עם סיוע מתקציבי התיישבות, ואנחנו באופן שיטתי דחינו את התביעות הללו. גם כאשר ניתן סיוע כל שהוא מצד הצבא או המחלקה להתיישבות או משרד החקלאות, דאגנו ללוות כל עזרה כזאת כהדגשה שהמקום הזה איננו מיועד להתיישבות. בעיקר דאגנו לכך כדי שאנשים שיושבים שם לא יקשרו את עצמם בפרספקטיבה שאיננה מקובלת עלינו.

ככל נקודות הציון שצויינו אצלנו

ככל הממשלות עד עצם היום הזה, לגבי מפת העתיד, הרי א-טור לא נכללה כאתר שמיועד להיכלל בגבולה של מדינת ישראל. מכאן גם ההתלבטות עם לראות ב-א-טור את המקום ממנו נשאב את המים לשארם, כי כל הדברים שאמרתי, אינם חלים על שארם. לגבי שארם, הכוונה שנשב שם קבע. כל הבעיה אם לתלות את המקור למים של שארם במקום שעשוי להיות מחוץ לגבולה של מדינת ישראל. יש עוד כלל מקובל במדיניות הישראלית,

שאיננו נסוגים מקווי הפסקת האש בטרם שלום. הווה אומר שגם מ-א-טור לא נזוז אלא במסגרת של הסכם שלום. אני רואה את ההערות האלה לגבי מקומה של א-טור בעתיד שלנו גם כשאנחנו דנים על סידור זמני למקום כל שהוא.

באיזה מצב נושא ההתפלה? האם זו גזירה

שלהבטיח מים מותפלים למרחב שלמה יקח שנתיים?

ח. גבתי:

בין שנה וחצי לשנתיים.

אם אנחנו מחליטים שאיננו מניחים צינור

אין הכרח לבנות את המתפילים שנצטרך בעוד חמש שנים אלא אפשר לבנות מתקנים של 500 - 600 קוב כל אחד. אם נצטרך ב-1978 לבנות מתפיל בשביל להחליף את כל המים המגיעים מהצינור, אז אפשר לבנות מתקן יותר גדול, אבל גם זה בקצב שבונים עכשיו צריך לקחת בחשבון תקופה של שנתיים.

י. צור:

באחד הביקורים בשארם נפגשתי עם המומחים

למים. הם אמרו שלפי הכדיקות שלהם נמצא

תחת כל החלק ההררי של סיני מאגר מים קדמון עם מים מתוקים. האם יש התקדמות מכינה זו?

ח. גבתי:

עשינו קידוח בשנה שעברה יחד עם משרד

הכסחון. מצאנו מים אבל מלוחים. במידה

שידוע לי, המים שמצאו, אינם באים בחשבון לשתייה. בא-טור בגבולות של צריכת מיליון וחצי קוב לשנה, המצב בטוח.

נ. פלד:

אני מבין שיש סיכון מסוים בהספקת המים

לשארם ממקור שכרגע עומד לרשותנו, אבל

כעבור זמן מה יכול לא לעמוד לרשותנו. אני יותר נוטה לכך שנכנסת את הספקת המים - למרות ההוצאה היותר גדולה - על מקור עצמי. לעצם הנחת הצינור יש משמעות פוליטית. יש מי שמעוניין במשמעות הזאת ויש מי שאיננו מעוניין בכך, אבל אין להתעלם מזה.

לפיכך אני תומך בהצעה שנכנס את הספקת

המים בשארם על מים במקום.

מ. קול:

אני חושב שמוטב להכיא את ההחלטה

לממשלה מכיון שזה ענין מדיני.

שארם-א-שייך צריכה להתפתח כמרכז

גדול. יש סיכויים להקים שם בתי מלון ויש צורך במים. היום יותר

זו לשות שם קוקה-קולה מאשר מים ממי ההתפלה. אנחנו חושבים שצריכים

מתקן יותר גדול מאשר יש שם ומאשר ציין השר גבתי. אני לא הייתי

רוצה לקשור את הפיתוח שם עם הצינור. נחוץ מקור מים גדול. אני

מציע להקים שם מתקן גדול להתפלה.

תא"ל ש. גזית:

אני קבלתי דו"חות מדאיגים מאד על

יחסי הגומלין בין המתיישבים שלנו

ואנשי המקום. אנחנו יכולים מהר מאד להדרדר למצב שהכדואים, המשתפים

אתנו פעולה, שאין להם כל אהדה לשלטון המצרי, יפתחו רגשות שנאה

ותסכול בגלל דברים קטנים, משגים ונבזויות של המתיישבים במקום.

שמעתי סיפור על בתו של השייך

שהגיעה לטפול במרפאה ולא היו מוכנים להכניס אותה למשק. אני

הקמתי ועדה שתביא הטלצות בנושא הזה, כי אנחנו חייבים מהר ככל האפשר

להביא רפואה למקום.

פרשת א-טור מתחלקת לכעיות טכניות

אוביקטיביות ומגבלות פוליטיות. אנחנו היום בודקים מחדש להביא הצעה

להאחזות בא-טור, בהעה שאם תקום האחזות כזאת, לא מתכוונים לאזרח אותה

מהיום למחר, אבל התנאים האוביקטיביים שם - אלמלא השיקול הפוליטי -

זה היה אחד המקומות הטובים ביותר להאחזות, ואם ^{יש} סיכוי,

צריך לחשוב לאזרח אותה בעתיד. ההאחזות הזאת תחסל את כל מקור

המים בא-טור, כי אותם המים ייועדו להאחזות.

לא נראה לנו שנתנה את השלום בתקופת

מעבר של שנתיים עד שנקים את מתקני ההתפלה האלטרנטיביים כשארם-א-שייך. אינני בטוח בנתונים התקציביים, לא בדקתי אותם עד הסוף, אבל נדמה לי שבחישוב של השקעות של א-טור לא כלול חלק מההשקעות שבכל מקרה צריך יהיה להקים תחנת כוח לא רק לצרכי חשמל. ואז מעבר למדגם חדש לידרוש השקעה לא של 2,5 מיליון ל"י, אבל בסדר גודל של כמיליון ל"י.

הנקודה היא קרדינאלית. אני לא מוסמך

להתייחס לשאלה אם א-טור מופיעה על המפה או לא. עצם הנחת הצינור,

יש בזה אמירה שלפחות חמש שנים אנחנו מתכוונים לשבת שם. כל

הארגומנטציה הזאת יפה על השולחן, אבל לא למצרים. מבחינתם הם יראו

את סגירת החוף המערבי של חצי האי סיני כפתוחה למו"מ, ויש לי ספקות רבים אם זה שווה.

בנושא זה דעתי כדעת השר פלד שצריך

מ. חזני:

לרכז את המחשבה בכיוון של התפלת מים כשארם-

א-שייך. יש להנחת צינור מא-טור משמעות של יצירת עובדה פוליטית שאיננו מתכוונים לה.

ההסכרים הכלכליים לא התקבלו. זה נימוק

נאות לחפש דרך אחרת. תא"ל גזית העלה נימוק נוסף: אם תיפול הכרעה

אצלנו בכיוון הפוליטי, החיובי לגבי א-טור, אז נעלה לשם האחזות שסופה התיישבות והיא תצטרך את המים.

גם מבחינת החשבון הכלכלי, אני חושש

ששני דברים לא נכנסו לחשבון; על האחד רמז שר החקלאות, שאתה צריך

13 מיליון ל"י בבת אחת כשעה שאתה לא צריך עדיין לאותה כמות מים אלא בהדרגה למשך חמש שנים. ההשקעה העודפת נושאת רבית, היא עולה כסף.

השמירה על קו כזה גם תעלה כסף. קו כזה
אשר לא יונח בעומק רב, יהיה פגיע ביותר. המים במדבר זה מצרך חיוני ביותר.
יום יום יפגעו בצינור כדי להשקות את הצאן. תפסיד מים ותצטרך לתקן.
תצטרך אבטחה קבועה יום ולילה לאורך של 100 ק"מ, זה עולה מיליונים.
מתוך כך אני סבור שמוטב לנקוט
בשיטה של התפלה הדרגתית, לפי הצריכה, ותוך 2 - 3 שנים יתכן שתימצאנה
דרכים טכנולוגיות כדי להוזיל.

מר ארקין:
האם הידיעות על נושא המים באיזור
מוצו עד תומם, או האם כסף למחקר עשוי
לתת ידיעה הרבה יותר טובה לגבי האיזור הזה?

י. אדמוני:
לגבי מציאותם של מים באיזור א-טור, כבר
הזכיר שר החקלאות והפיתוח את סדר הגודל
של המים המצויים באיזור. לפי הנתונים שאיבה של 6 - 7 מיליון קוב באיזור
א-טור שהוא איזור הניקוז של כל הרי דרום סיני, הוא איזור שאפשר לספק
בו מים גם לא-טור וגם לשארם-א-שייך, אם יוחלט להקים ישוב גם פה ועם שם.
בשארם-א-שייך נעשו כל המחקרים האפשריים והתוצאות שליליות. כמויות המים
המקומיות הן כמעט אפסיות.

מ. ששון:
בשנת 1948 כאשר הצענו למלך עבדאללה
לקבל חשמל עבור ירושלים העתיקה מחברה
שלנו, התשובה שלו היתה: מוטב שהמפתח ישאר בידי. דוקא משום שיש לנו
כוונות להשאר בשארם-א-שייך מוטב שהמפתח ישאר בידינו.

ח. גבתי:

אמר כבר אדמוני שאין בטחון כמה מים

יש בא-טור. הגאולוגים אומרים שיש

הרבה יותר מאשר אנחנו עכשיו חושבים. עד שלא ישאבו. מהקידוחים, לא ידעו בדיוק. אני לא מציע לקשור קשר כל שהוא בין מים להאחזות לבין מים לשארם-א-שייך. על עצם ההאחזות יש סימן שאלה גדול, אבל גם אם יוחלט על האחזות, אינני חושב שיש קשר בין השניים. גם לו ידענו שיש שם רק מיליון וחצי מיליון קוב מים, והמים קבועים, יש לי ספק אם נוכל להחליט על האחזות שהמים שם יעלו 5 ל"י לקוב. השיקול הזה איננו רלוונטי לדיון. אני לא יודע אם יתחילו לדבר על השלום, כמה זמן זה יקח, ואיננו בטוח שלא נספיק להכין מתקנים להתפלת מים. תא"ל גזית דיבר על החשמל; חשמל בין כך צריך. ההפרש בזמני ההשקעות איננו קובע הרבה כי צריך להזמין את המתקנים לפחות שנתיים יותר מוקדם. יש אולי הפרש כרביית אכל הוא לא משמעותי. אם נשתמש בקו הזה יותר מחמש שנים, ואז יתברר שיש צורך בכמויות מים יותר גדולות, אז מחיר המים יורד במקום 2,5 ל"י ל-1,60. את זה צריך לקחת בחשבון.

אשר לשמירה על הקו, אני יודע שבמדבר

סיני מונחים צנורות. באל-עריש עד התעלה יש צנורות, ואיננו שומעים שמפוצצים את הקוים. אינני סבור שגורלם של 100 ק"מ אלה יהיה שונה. אין כאן חשש לחבלות.

כל השיקולים הללו עלו אצלנו, גם

אנחנו חשבנו שטוב להתבסס על מקורות מים שלנו. אבל אם נעשה חשבון שנצטרך 76 מיליון קוב מים וזה יעלה 5 מיליון ל"י לשנה, יש גם לזה משקל. על כן אני תומך בהצעה של הנחת קו מא-טור לשארם-א-שייך.

מכחינה בטחונות אינני חושב שיש בעיה

תא"ל ש. גזית:

כל שהיא **א** בטחת הצינור.

המחלקה שלנו מכינה הצעה כיצד להפוך

ר. וייץ:

את שארם-א-שייך לא רק לעיר אלא שעל-ידה

יהיו עוד מספר ישובים. אני תומך בהצעת שר החקלאות שאם נצטרך יותר מים מחיר המים ירד באופן רציני, וסבורני שנצטרך עוד הרבה מים.

אין כל קשר בין הנושא הנדון לבין ההצעה

היו"ר י. גלילי:

ששמענו מפי שלמה גזית על הקמת ההאחזות

בא-טור. אילו **היתה** נדונה הצעה על הקמת האחזות בא-טור, היא איננה מלווה בהצעה לראות בהאחזות הזאת התיישבות. אם צריך לבחור במים למאחז בא-טור או ישוב קבע בשארם-א-שייך, היינו מעדיפים את המים בשארם אילו הנחנו שטרם נשאב מים בא-טור. אבל אין עכשיו הצעה להקים האחזות.

אינני רואה כל חומרה **ג**מה שקוראים

משמעות מדינית, כאשר כל עוד אנחנו מחזיקים בכל המרחכים במסגרת הפסקת האש, אנחנו פועלים בשטח כמלוא התנופה ואיננו נרתעים, כאשר אנחנו חוזרים ומודיעים שהאופציות פתוחות והקוים לא יהיו קווי הפסקת האש בכל הגזרות.

לי נראה שאני יכול לסכם על דעת כל

חברי הועדה, שמקור המים הקבוע לתושבי שארם צריך להיות ממקור בשארם. זו החלטה עקרונית שחייבת לשמש נקודת מוצא להתייחסות לעניין הצינור. היינו: אני מסכים להצעה של השר פלד ואני חושב שהיא מקובלת על כולם, שצריך לעשות את כל ההכנות הדרושות גם לגבי חיפוש מים במרחב שלמה וגם לעניין ההתפלה. בנוסף להצעה הזאת יש הצעה להניח צינור ולמשוך מים באורח זמני - אם כי זה יכול להמשך זמן רב - מא-טור.

אני מבין שאת הסעיף הראשון אנחנו מקבלים
ואת הסעיף השני אני לא מעמיד להכרעה כי יש בקשת חברים שזה יובא לדיון
בממשלה והממשלה תסכם.

ס ח ל י ט י ס :

- (א) להבטיח אספקת המים לאופירה מסתקני התפלה שייבנו באזור שארם-א-שיין.
(ב) ההצעה להביא את המים באורח זמני באמצעות קו צינור מא-סור, תובא
להכרעת הממשלה.

הח/7. תכניות התיישבות בשנת 1973 - המסך הדיון

היו"ר י. גלילי:

בישיבה הקודמת ביקש השר קול ^{אני} תמונה
ברורה מה פירוש מרכז איזורי לפתחת רפיח.
בהנחה שהעניין יצטרך לעבור לממשלה, ביקשתי את אדמוני ואת תא"ל גזית
לנסות לתת לנו שרטוט, מהי המסגרת המוצעת למרכז האיזורי בפתחת רפיח
עד שנת 1975, על מנת שגם השרים יוכלו להרהר בדבר לקראת הדיון בממשלה.

י. אדמוני:

המרכז שאנחנו מציעים יהיה מרכז לשירות
הישובים הקיימים ומתקני צה"ל באיזור.
אנחנו גם מדברים על מרכז שיאפשר קליטתה של הקבוצה של עולים מכריה"מ
שמבקשת להתנחל במקום, תוך הקמת אמצעי יצור משלהם. זה דומה מאד למרכז
האיזורי בבני יהודה ומה שאנחנו עושים היום בחיספין.

התפקידים יהיו:

שירותים איזוריים לישובי הסביבה;

שירות למתקני צה"ל. יהיו שם גם מגורים לעובדי צה"ל.

חשבנו שצריך להגיע לתכנון של כ-300

משפחות בתקופה שאנחנו מדברים עליה, שמהם 100 משפחות צריך לאכלס בשנה הבאה ו-200 משפחות נוספות בשנת 1975.

הכינונו מבנה תעסוקתי של האנשים שיהיו

במרכז הזה. אנחנו קובעים שבמפעלי השירות האיזוריים יהיו 40 איש;

בתעשיה - 130 איש, זה קשור בקבוצה של העולים שיעסקו בתעשיה משלהם.

לא הגדרנו סופית איזו תעשיה. מערכת הבסחון אמרה שאחרי שתתקבל החלטה

חיובית כאן, הם מוכנים לשקול איזו תעשיה. אם הם לא יחליטו, יש לנו

שתי הצעות הבאות בחשכון לסדר גודל כזה. לנו יש עוד שלושה מפעלים

שאנחנו מיעדים למרכז הזה לקבוצה הספציפית של העולים מבריה"מ

אנחנו שומרים עוד מפעל או שנים לשתי קבוצות העולים האחרות שהצענו

ליישב בנוסח דומה ברמת הגולן ובאיזור עציון. לנו יש הצעות שנתאים

לקבוצת העולים עצמה. 150 איש יעסקו בשירותים לצה"ל, 50 איש יעסקו

בשירותים של המרכז עצמו. לא קבענו את המיקום המדויק לפני שנקבל החלטה

עקרונית כפורום הזה.

היו"ר י. גלילי:

המדובר במרכז שיקום 4 - 5 ק"מ מחוף הים

דרומית מערבית לרפיח, כמרחק שבין 7 ל-10 ק"מ

אמרנו שאנחנו בונים את המרכז על שטח

י. אדמוני:

הדיונות באיזור. אנחנו צמנעים להכנס

לשטחים שמחייבים פינוי.

הספקת המים תבוא מקידוחים שנעשה.

בישיבה הקודמת סיפרתי על מערכת קידוחים. אמרתי שיש אפשרות לשאוב במערכת הזאת 4 מיליון קוב שחלקם מיועדים לדקלה וחלקם לעיר הזאת. אנחנו מציעים להתחיל מיד ב-2 - 3 קידוחים במערכת הזאת.

החשמל יבוא מהרשת הארצית שנמצאת די

קרוב למיקום המוצע, היא מגיעה עד שדות ונמצאת בתהליך של הארכה עד דקלה.

טלפון זו בעיה. נצטרך להתחבר למרכזיה

של באר-שבע.

ביוב. תהיה מערכת ביוב מקומית.

לפי ההערכה הראשונה שעשינו, - כולל

מבני תעשייה ומלאכה - צריכה להיות השקעה של כ-5,5 מיליון ל"י בשלב א'.

שמהם כביש גישה ודרכים פנימיות זה כ-2 מיליון ל"י, וחיבור חשמל כ-630 אלף ל"י

לגבי שני הסעיפים האלה יש אפשרות שמשרד הבטחון ישא במימון שלהם מתוך

התקציבים השוטפים שלו. למשרד הבטחון יש **זני** ככביש הזה שיוורד עד

חוף הים. 400,000 ל"י יושקעו במבני תעשייה ומלאכה; 400,000 ל"י יושקעו

בהכשרת קרקע. היתר, בהספקת המים והביוב. הסכום איננו כולל את התקציב

לשיכון שצריך יהיה לחלק אותו בין שיכון לעולים לבין תקציבי שיכון

למסרות אחרות. אינני יודע איך יממנו את הקמת הבתים עבור עובדי צה"ל

שיבואו לגור באיזור.

זאת התכנית המוצעת. היא שונה מתכניות

המקובלות רק כאלמנט של הקבוצה מברית-המועצות.

היו"ר י. גלילי:

הדברים אמורים במקום שהוא משובץ לכל

היותר בין 7 - 10 ק"מ דרומית מערבית

לרפיח. נתון זה יענין את החברים מבחינה מדינית.

במרחק 4 - 5 ק"מ מחוף הים, השטח הוא

שטח של דיונות ואין שם בעיה של בעלויות. הדברים אמורים בסדר גודל של 300 - 350 משפחות עד 1975. יש כוונה לקשור את הקמת המרכז הזה עם במבוע של העליה מברית-המועצות שאין זה מן הנמנע שתהיה מקור לאנשים שיעברו לעבוד במרחב זה, הן לשירות של צה"ל והן לשירות הישובים אשר קמו ואשר יקומו אם תהיה החלטה על הקמתם. עד עכשיו הישובים שם הם: שדות א', שדות ב', דקלה, ונחל סיני שטרם נקבע להם המקום. אם תהיה החלטה על ישובים נוספים, המרכז הזה ישרת גם אותם. כאמור, ההצעה הזאת טובה לממשלה. היות ונתבקשנו לתת סימני היכר מה פירוש מרכז איזורי, אני נותן אותם.

היות ואנחנו נכנסים לכירור עם משרד

האוצר בנושא התקציב של השנה הבאה, אני מציע את הפרוצדורה הבאה:

יש לנו החלטות מתאריכים קודמים

שהן מתייחסות להקמת שדות ג', פצאל ב' ומחולה ב'. יש הצעות על הקמת

מרכז איזורי בפתחת רפיח. על קורירה בבקעת הירדן, על עציון ג',

על ישוב עולים ברמת הגולן, על חפורית בגוש עציון ועל רמת הנגב.

ברשימה הזאת יש הצעות בעלות משקל שונה מבחינת הערך ההתיישבותי. אם

אני הייתי צריך לקבוע הצעות על רגל אחת בסדר העדיפויות, הייתי אומר:

המרכז האיזורי, קורירה, עציון ג'. מן הנמנע שמעבר לזה הייתי הולך

כי צריך לדאוג לביסוס ישובים שקמו והם בראשית הקמתם.

הח/8. תקציב ההתיישבות לשנת הכספים 1973היו"ר י. גלילי:

אני מציע שתסמיכו את שר החקלאות ואותי, יחד עם המחלקה להתיישבות, לבוא בדברים עם משרד האוצר ולהביא לידיעתכם את סיכומנו לפני שהדבר יכנס לתוקפו. אם חברים ירצו לשנות מההצעה שלנו, זו תהיה סמכותם.

י. אבני:

אני מציע ומבקש ששר השיכון יהיה שותף לדיון הזה.

היו"ר י. גלילי:

אני מוכן לקבל את שר השיכון או את נציגו המוסמך לדיון זה.

מ. חזני:

אני מוכן לתמוך במהלך הזה. אני מבקש שלא ייאמר שדות ג' אלא ישוב באיזור שדות.

היו"ר י. גלילי:

באמרנו "שדות ג" איננו מתייחסים לגוף המיישב. זה יהיה ישוב שלישי באיזור שדות.

ס ח ל י ט י ם :

(א) להסמין את יו"ר הועדה להתיישבות השר י. גלילי ואת שר החקלאות והפיתוח לבוא בדברים עם שר האוצר בענין תקציב ההתיישבות לשנת הכספים 1973, לפי שיקול דעתם בדבר סדר עדיפויות להקמת הישובים החדשים.

(ב) סדר עדיפויות ייקבע מתוך רשימת הישובים שכבר הוחלט על הקמתם (מחולה ב', פצאל ב' וישוב שלישי באזור שדות) ומתוך הצעות שהוגשו לוועדה להתיישבות ביום א' בחשון תשל"ג (9.10.72) (מרכז אזורי בפיתוח רפיח, ישוב עולים "על" ברמת הגולן, כורירה בבקעת הירדן, עציון ג' וחפורית בגוש עציון, רמת הנגב).

(ג) סיכום שני השרים יובא לידיעת הועדה להתיישבות.

הח/9. ישיבת הסדר ברמת-הגולן

מ. קול:

היתה אצלי משלחת בקשר להקמת ישיבת

הסדר בגולן. העניין כרוך עם שר הבטחון.

זה כרוך גם במחנה רמת מגשימים שהוא למעשה פונה או עומד להתפנות בשביל
ישוב הקבע. אני רוצה להרבות כישיבת "הסדר" כדי להוכיח שיש דוגמאות
טובות שאפשר למזג ענייני תורה עם אימוני צה"ל. אני שואל את היו"ר
או את המחלקה להתיישבות: האם נחוצה החלטה של הועדה הזאת כיחס לאפשרות
שהם ישבו שם? אם כן, צריך להכין להם גם הסדר פיסי במקום.

היו"ר י. גלילי:

התשובה לשאלה זו תינתן בישיבה הבאה.

ס ח ל י ס י ס : לרון בנושא של ישיבת הסדר ברמת הגולן באחת הישיבות
הקרובות של הועדה להתיישבות.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

881 מ

סרדי
עותק מס' 1 מתוך 2
41 דפים

סטינוגרמה

✓

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות
א' בחשון תשל"ג - 9.10.72

נכחו השרים: י. גלילי - יו"ר, ח. גבתי, ט. חזני, פ. ספיר, ג. פלד,
מ. קול, ז. שרף.

נעדרו השרים: א. אבן (בחו"ל), ס. דייין.

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. וייץ, י. צור, מ. קרונה, א. שנקר,
א.ל. דולצין.

נעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ל.א. פינקוס, ע. שפירא.

משתתפים בנספחים:

מסעם הממשלה: מ. ארנון	- מזכיר הממשלה
ש. אבני	- משרד השיכון
י. ארקין	- משרד האוצר
א. בידץ	- מינהל מקרקעי ישראל
תא"ל ש. גזית	- משרד הבטחון
מ. זורע	- מינהל מקרקעי ישראל
י. יהלום	- משרד הבטחון
מ. מצקביץ	- לשכת שר החקלאות
י. שגיא	- לשכת השר י. גלילי
מ. ששון	- משרד החוץ

מסעם הסוכנות היהודית: י. אדמוני, י. איגס, מ. שמיר.

א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום:

הת/1. התייחדות הועדה עם זכרו של יוסף וייץ ז"ל.	עם' 2
הת/2. ברכות למר מ. זורע - המנהל הכללי של מינהל מקרקעי ישראל	עם' 2
הת/3. תכניות להתיישבות בשנת 1973	עם' 2
הת/4. די-זהב (דהב), סמצפה לישוב	עם' 40

ת. כפתורי

רשמה:

הת/1. התייחדות הועדה עם זכרו של יוסף וייץ ז"ל

היו"ר השר י. גלילי: נכבד בקימה את זכרו של אחינו יוסף וייץ, אשר

נפטר בשיבה רעננה ורבת תנובה, עד עצם יומו

האחרון. פועלו יזהר באור יקרות בתולדות התישבותנו בארץ. אנו משתתפים באבלו של חברנו רענן ומשפחתו.

הת/2. ברכות למר ס. זורע - המנהל הכללי של מינהל מקרקעי ישראל

בטרם ניגש לעבודת הועדה, אני מברך בתוכנו את

זורע בתפקידו החדש. אני מקווה שיתמך איתנו בתמידות בעבודת הועדה.

הת/3. תכניות להתישבות בשנת 1973.

הישיבה היום נועדה לדיון ראשון בהצעותיה

של מחלקת ההתישבות על תכניות ההתישבות לשנת החקציב הבאה. הגענו לזמן בו צריך לעבד את ההצעות לתקציב השנה הבאה, ואנשי מחלקת ההתישבות מבקשים הנחיות מצדי ומצד שר החקלאות, בדבר יסודות הצעת החקציב שהם רוצים. ראינו לנכון, לפני שהדבר מתגבש, לקיים דיון כללי בועדה, מבלי שאנו מביאים הצעה מגובשת, פרט לשני סעיפים אשר יתבררו במהלך הדיון, והם דהב והמרכז האזורי בפיתחת רפיח.

הכוונה לעיר יסית?

השר ס. קול:

עוד נגיע לכך. אני מבקש מאדמוני להציג את

השב י. גלילי:

התכנית.

מר י. אדמוני:

מה שאנו מציגים היום, זוהי תכנית מסגרת
לבקורות נוספות לשנה הבאה, ולא רק מסגרת

הפעולה בהתישבות שהוקמה כבר. זה כולל שתי קבוצות ישובים: א. ישובים
שאושרו ע"י הועדה לצורך הקמה, אך דחינו הקמתם מסיבות של סדר עדיפויות
או מסיבות תקציביות. אנו מציעים להקיםם בשנה הבאה; ב. ישובים חדשים
שאינן לנו עדיין אשור הועדה להקמתם, ומובאים כהצעה להקמת ישובים
חדשים.

אציג קודם את קבוצת הישובים הראשונה,
שהוגדרה ע"י הועדה ומסומנת במרובעים אדומים על גבי המפה שאתם רואים
לפניכם. אחחיל מצפון לדרום: א. מחולה ב', סמוכה למחולה א', צפונית
לה ליד הקו הירוק. אני מקווה שבימים הקרובים נקבל ממינהל מקרקעי
ישראל את 1600 הדונם הדרושים לישוב הזה, ויחד עם שטחי מחולה נוכל להקים
פה 50 יחידות ראשונות המיועדות לפי התכנון והמחשבה שלנו לבניית
ישוב עבור בני ביכורה - קבוצת מושבי עולים הנמצאת בסביבה. אנו
מבקשים ליישב את בני^הם בקורה זו. במה שנוגע לאספקת המים, אין
לנו בעיה, כי בקדוח מחולה העלינו כמטרות גדולות של מים אשר תספקנה
ללא ספק לשני הישובים, וישנו עתה מאבק עם אנשי ביח^ה שאן המעוניינים
להתחבר^{עם} מפעל המים לקדוח זה. אנו מעוניינים לשמור את המים לאזור
זה.

פצאל ב', באזור פצאל א', המיועד לחמישה

ישובים. - שלושה מושבים ושני קבוצים, או שלושה קבוצים, אם נביא
בחישובן גם את נערן. הראשון שביניהם יוקם תוך שלושה חודשים, ותוך
חצי שנה אנו מציעים להקים את השני. עומדים לרשותנו 14 אלף דונם
קרקע, ואין כל בעיה של קרקע. אנו מבצעים באזור שלושה קדוחים, נוסף לשניים
המפיקים באזור הבקעה.

מר י. אדמוני

הישוב השלישי הוא שדות ג', הישוב השלישי בקבוצת

ישובי שדות. באשר לקרקע, אין בעיה. השטח כולו נמצא בתחום התפיסה של 1969. מבחינת המים - בנינו מערכת מים שיכולה לספק מים ל-210 יחידות בפיתחת דפיה, ואנו נמצאים עתה בתהליך השלמה של המפעל. מקימים בריכה ובוסטר, אך המפעל בעיקרו מוכן לאספקה ל-210 יחידות. בזמנו התלבטנו אם נצטרך לספק מים גם לדקלה, אך על סמך מחקרים שערך תה"ל, הם מציעים לשאוב מים משרשרת של קדוחים שטחיים לאורך החוף, בכמות של 4 מליון קוב לשנה, ובכך נוכל לספק כל כמות מים הדרושה לדקלה.

עדיין אין הצעה קונקרטית, אך במידה שהדבר יתממש, כי נפתחות אפשרויות להקמת ישובים נוספים. יש רעיונות איך להקימם. אנו מציעים להקים ישובים בלתי קונבנציונליים.

מה המרחק מהגבול הבינלאומי?

השר מ. קול:

10-15 ק"מ.

מר י. אדמוני:

זה עדיין נמצא בפרימסר שלך (לשר קול).

השר י. גלילי:

הישובים שלא אושרו עד כה ע"י הועדה: הראשון

מר י. אדמוני:

הוא על, שהוא ישוב לא חקלאי. הרעיון להקמתו

הוא תולדה של מגעים עם קבוצת עולים מכריה"ם המבקשת להתישב באזור כלשהו.

בתחילה חשבנו לישבם במרכז האזורי בבני-יהודה, אך הקבוצה מגלה נטיות ורצון

להקים יצירה משלה, מה גם שהמרכז בבני-יהודה מוגבל במספר האנשים שהוא

יכול לקלוט. הקבוצה יכולה לגדול עד למאה משפחות בשלב ראשון, ויותר לאחר מכן.

מר י. ארמוני

הכוונה היא להקים ישוב דומה לזה שבבני-יהודה,
אך התשתית מבוססת על מפעל תעשייתי, או מפעלים תעשייתיים, והאיוש ע"י
קבוצת העולים מבריה"מ. יש לנו מגעים עם אנשים אלה.

השר מ. קול:

אלה שבכפר-סבא?

מר י. ארמוני:

חלקם מבאר-שבע, חלקם מחיפה וחלקם מתל-אביב.

השר י. גלילי:

מהי דרגת הגבוש שלהם?

מר י. ארמוני:

איננו יודעים. מה שידוע לנו הוא, שמתנהלים איתם
מגעים מזה כמה חודשים, והם עקביים במגעים.

וברצונם לעלות על הקרקע. התנאי שלהם הוא שבספק להם תעסוקה ככל שאפשר
במקצועותיהם. ההצעה שלנו היא לפנות את גרעין הנח"ל מההאחזות באל-על בנובמבר,
ולאפשר לקבוצת העולים מרוסיה לעלות למקום. עוד לפני העליה למקום נקשר כל
אחד מהם לעבודה במקום, בעיקר בישובי עמק הירדן, אך גם בשירותים ברמת-הגולן,
והיה ויתברר כי הקבוצה רצינית, יש מקום להשקיע בפתוח תעשייתי במקום. אז
נקים מפעל ועל בסיס זה נקבל את האנשים הנוספים. לצורך קליטת חיל החלוץ שלהם
אין צורך בבניה מיוחדת, כי ישנן במקום יחידות משפחתיות שנוכל להעמידן
לרשותם.

השר מ. חזני:

לאן יפנו את הנח"ל?

מר י. ארמוני:

הכוונה היא לאזרח את הנקודה הזו.

מר י. אדמוני

מה המרחק של הנקודה מבני-יהודה?

שאלה:מר י. אדמוני:

כ-18 ק"מ, באשר לשאלה מדוע לא ליישבם בבני-

יהודה, אנו מרגישים בקשיים מצד בני-יהודה.

האנשים האלה שואלים, מדוע אנו כופים עליהם הליכה ועשייה עם אחרים.
 הם רוצים שניתן להם לעשות פעם משהו משלהם. הם אומרים שכל אחת מהעליות
 שהגיעו לישראל, הטביעה את חותמה על מפת ישראל, ולא יתכן שעליה זו לא
 תסביע חותמה על הנעשה בארץ. אגב, יש עוד קבוצות עולים האומרים
 זאת.

מר ר. וייץ:

חוץ מזה, זוהי קבוצה סגורה קואופרטיבית,

והמרכז בבני-יהודה הוא פתוח.

מר י. אדמוני:

במידה שהקבוצה מתגלה כרצינית, נבנה את

ישוב הקבע והתעשייה.

קבוצה ב' של ישובים, מוצעת במספר נקודות

בבקעת הירדן, בקו הישובים של בקעות, חמרה, גיתית ומעלה-אפרים. אנו
 מציעים להוסיף כאן את קרנך, על הדרך שתחבר את כל הנקודות האלה. אנו
 עורכים הכנות לסלילת הדרך הזו. הקרן-הקיימת תבטור את החלק הראשון
 של הדרך הזו בחודשיים הקרובים. מע"צ קיבל על עצמו לזפת את הדרך ממעלה-
 אפרים לגיתית. ישוב זה יהיה חוליה חדשה במספר ישובים. ישנו שטח של
 3000 דונם קרקע בירדנו, ומינהל המקרקעין נמצא בשלבים סופיים של אתור
 עוד 200 אלף דונם באזור הבקעה הנמוכה. אנו רוצים להוסיף להשלמת המשבצת
 שטח הנמצא למטה. בשלבים הראשונים נוכל לספק מים מקדוח מצויין הנמצא
 בחמרה, קדוח שהעלה 700 קוב לשעה. מכמות זו נוכל לספק מים להשקאת השטחים

מר י. אדמוני

הנמוכים ולשתייה, זאת בשלב ראשון. המים יסופקו גם לשטחים הנמוכים שבאזור דמייה. אנן ניגשים עתה לבניית אשכוליות שם, ויהיה זה האזור המבכיר ביותר. המים יסופקו למספר ישובים הנמצאים באזור: חסרה, קררה, ארגמן ומשואה.

השר י. גלילי:

מה המצב במשואה?

מר י. אדמוני:

היא האחזות נח"ל המתוכננת להפך לשוב. עוד לא הוחלט ע"י מי. ועדת האכלוס השאירה

את המשבצת הזו פתוחה. אני חושב שיהיה קשר בין אכלוסה לבין אכלוס קררה, בגלל לחץ התנועות ליצירת גושים משלהם באזור.

השר מ. חזני:

מי מיועד ללכת לקררה?

מר י. אדמוני:

אין עדיין גרעין מאורגן, אין גרעין שאפשר להצביע עליו, אך ישנה תנועה

המעונינת בו, למעשה 2-3 תנועות המעונינות בו. בגוש-עציון מוצע להקים שלוש בקורות. אחת מהן היא עציון ג' הדומה באופיה למה שישנו בעל. היא מיועדת לעולים מארה"ב, 38 משפחות המעונינות לשבת בגוש-עציון. אלה משפחות דתיות המעונינות לעסוק במפעלים שיוקמו באזור.

האזור הוא גבעה הנמצאת צפונה לאלון-שבות. הוא ייהנה משרותי החנוך ומשרותים אחרים של אלון-שבות. הסיבה בגללה לא יוקם כשכונה של אלון-שבות, היא רצונם של המתיישבים עצמם ליצור מסגרת קואופרטיבית עצמאית וחיים סגורים משלהם.

השר מ. קול:

כמה מתיישבים ישנם באלון-שבות?

מר י. אדמוני:

כיום 50 משפחות, אך נגיע ל-80 משפחות עוד

השנה. אין קיימת בעיה של השגת מועמדים.

הבעיה היא איך למנוע כניסת מועמדים שאינם קשורים ישירות לתעסוקה במקום.

הישוב השני שטרם אושר, הוא חפורית, על הדרך

בין גוש עציון לעדולם. ישנם במקום אלף דונם, על הקו הירוק, בבעלות יהודית, רובן אדמות טרשים, ורק מאה דונם מתאימים לעבוד חקלאי. כאשר לקחנו את משבצות קדמה ונחושה עבור גוש-עציון, הבאנו בחשבון הקמתם של שלושה ישובים על האדמות ההן, ושריינו אדמות לישוב השלישי הזה. קדמה נמצאת על ציר הדרך בין קרית-גת לבין קרית-מלאכי ונחושה, באזור בית-גוברין. מבחינת הקרקע והמים אנו מסתדרים בשטח שהפקענו. כביש הגישה אינו מהווה בעיה, כי הישוב יושב על הכביש. הוא הדין במים - יושבים על קו המים. ישנו רצון מצד קבוצה של בית"ר-חרות לעלות לכאן וליצור רשת ישובים בין מבוא-בית"ר לאמציה, דרוסית לישובים האלה. מבחינת הקרקע, הבטחנו את העניין. יש כאן גם שטחי מרעה גדולים, והישוב הזה יוכל לקיים גם עדרים, אשר יקבלו כ-20 אלף דונם מרעה.

השר מ. חזני:

מהו השטח שהובטח לכפר עציון ולראש-צורים?

התישבות-9.10.72

סורי

9.

מר י. אדמוני:

5000 דונם, ואדמות שלחין עד 800

דונם.

השר י. גלילי:

מה אחת יורע על טיבו וגבושו של הגרעין
לחפורית?

מר י. אדמוני:

ישנו גרעין ראשוני של 15 משפחות, הרוצות
לנסות לעלות למקום. אי אפשר לומר שזהו גרעין

סגובש. הם מכירים איש את רעהו, אך הם לא עברו את מסלול ההכנה של
תנועת-נוער משותפת. חלקם מבני ההתישבות אשר סיימו את תקופת הלימודים
בישיבה אשר באלון-שבות. כלומר, חלק לא קטן מן המתיישבים הם אלה
שרוצים לקשור גורלם באזור, והם קשורים א איכשהו עם חרות.

השר ס. חזני:

מה המרחק מנקודה זו למבוא בית"ר?

מר י. אדמוני:

כ-15 ק"מ.

השר י. גלילי:

הם נשואים?

מר י. אדמוני:

חלקם נשואים. אגב, חלקם מקרית-ארבע.

כל השמות שאני אומר לכם הם שמות סנסטיביים.

ועדת השמות לא אישרה אותם עדיין.

השר י. גבתי:

להבא, לפני שועדת השמות נוחנת שם, אני מציע לקבוע לכל ישוב מספר, ולא שם, אחרת

נוצרים תקדימים.

מר י. אדמוני:

הישוב הבא הוא המרכז האזורי בפיתחת רפיה.

השר פ. ספיר:

כמה מקריית-ארבע רוצים לעבור לחפורית?

מר י. אדמוני:

ארבע משפחות.

השר ז. שרף:

חשבת שחסכת 100 דירות?

מר י. אדמוני:

המרכז האזורי בפיתחת רפיה בא לענות: א. על שירותים אזוריים שנצטרך לתת לישובים, היום ארבעה במספר, אך צריך יהיה להביא בחשבון גם את נח"ל-סיני.

השר מ. קול:

המרכז האזורי רחוק מהם?

מר יא. מוני:

צריך יהיה לנסוע קצת.

השר י. גלילי:

אני רוצה להזכיר גם לשר קול וגם לאדמוני, כי לגבי נח"ל סיני טרם קבענו את המקום, ולכן

אי אפשר לקבוע עדיין את המרחק בינו לבין המרכז. שנית, לא הגדרנו שיהיה זה ישוב עירוני, אלא שיהיה ישוב לא חקלאי, שיהיה מבוסס על חקסוקה אזורית אשר תינתן ע"י צה"ל. בעית האתור של נח"ל סיני היא רצינית, ותהיה מושפעת מהחלטות שונות: הקמת שדה התעופה והקמת המרכז האזורי, ולכן אי אפשר להתייחס

לשאלת המרחק בין נח"ל סיני לבין המרכז האזורי.

מר י. אדמוני:

גורמים אחרים אשר הביאו אותנו להציע

הקמת המרכז הזה, הם הצרכים שנתבררו לגבי

אכלוס החושבים במתקני צה"ל בסביבה, ודבר אחד, לא פחות חשוב לדעתי, הוא

רצון עצ של קבוצת עולים צעירים אשר שמעו על התכנית להקמת המרכז

הזה, לבוא ולהתיישב בו. אם הבעתי ספיקות מסוימים לגבי הקבוצה הרוצה

להתיישב בעל, כי איננו יודעים באיזו מידה תהיה מוכנה לבוא למקום בכל

תנאי, ההרגשה שלנו היא שלקבוצה זו תהיה נכונות ממשיכה ללכת למקום בכל

תנאי. אלה אנשים צעירים, רווקים ומשפחות, ילדי בריה"מ, עולים חדשים

המעידים בחריפות על רצונם. זוהי קבוצה המרשימה בלהט שלה ליצור דבר חדש.

מר ל. א. דולצ'ין:

מה מספרם?

מר י. אדמוני:

אצלנו רשומים היום כ-50 איש, אך לפי דבריהם

אם ייעשו הצעדים הראשונים במקום, אפשר

יהיה להגדיל את מספרם. עד אשר נקים את הקבוצה, תחלופנה שנתיים^{אך} /הם

מוכנים לבוא לאזור ולגור בו מיד בתנאים זמניים. היות ולא

הצענו להם דבר, דיקלה הזמינה אותם לגור אצלה באוהלים, והם מוכנים אף

לכך.

השר מ. קול:

מה המרחק מהמרכז הזה לאזור אשכול?

מר י. אדמוני:

כ-20 ק"מ. זה מביא אותנו להצעה להקמת המרכז

האזורי הזה, אשר יכול לתת שכון וקיום לקבוצה

לא קטנה של משפחות, תוך זמן קצר. המקום הוא על-גבי שטח דיונות שאינו

מר י. אדמוני

מאוכלס ב-1973 היום, כך שמבחינת האכלוס לא תהיה בעיה מיוחדת.

מה המרחק של המקום מהגבול הבינלאומי?

השר מ. קול:

כ-8 ק"מ, אך עדיין לא נקבע המקום הסופי.

מר י. אדמוני:

בין 7 ל-10 ק"מ מרפיח.

השר י. גלילי:

לגבי אשלים, ההצעה היא בעיקר בלחץ הישובים

מר י. אדמוני:

באזור הזה, ולא בגלל מחשבות תקציביות שלנו.

הישובים רביבים, משאבי-שדה ושדה-בוקר לוחצים להקים ישוב נוסף. הם טוענים שבלעדיו הם רואים בדאגה את המשך קיומם. ישנם סימני שאלה לגבי הקמת ישוב קונבנציונלי, קרי מבוסס/על מים, באזור זה. המים הם מים מלוחים מקדוחים מליחים הנמצאים באזור, שאפשרות השמוש בהם נלמדת בשדה הנסיוני ברביבים. התוצאות אינן כל-כך רעות, בעיקר במה שנוגע לגידול כותנה. סוג אחר של מים הם מי הביוב של באר-שבע, הצפויים בכמויות גדולות, ועדיין מתלבטים אם להוליכם לשטחים מערבית או מזרחית לבאר-שבע. צריך בהחלט להביא בחשבון כמויות מים לא מבוטלות, שאפשר יהיה להשיג מכאן. ההצעה בשלב ראשון היא לבסס את הישוב על תעשייה ומלאכה, ורק בשלבים מאוחרים יותר, אם יתאמתו הסמצאים לגבי מים, אפשר יהיה להוסיף ענפים חקלאיים. הסיקום הוא בהחלט טנטטיבי. יש אפשרויות לנוע פה בטווח די גדול, ולהתאים זאת למקורות המים האפשריים. מה שסימנתי כאן זוהי צומת צאליים-רביבים וכי-באר-שבע-ניצנה, אך זה יכול להיות בטווח של 10-15 ק"מ מהאזור הזה.

השר מ. קול: מה ביחס למשואה בבקעת הירדן? היתה הבטחה למושבי
העובד הציוני, להקים שם ישוב. מדוע זה אינו
נזכר בתכנית הפעולה הזו? אני שואל את השאלה מכיוון שדברת על ישובים,
גרעינים ותנועות.

./.

מר י. אדמוני:

הזכרתי את תנועת החרות הרוצה ללכת

לחפורית. ליד השולחן הזה, לא חלקנו את

הישובים לתנועות. אמרתי שלגבי קררה ומשואה ישנה דרישה של 2-3 תנועות

להשלים את רשת. הישובים שלהם באזור, וישנה דרישה של העובד הציוני

להקים ישוב ראשון שלהם. על-כך מוחלט בוועדה הבין-תנועתית הפועלת מטעם

המרכז החקלאי.

השר י. גלילי:

שתי הערות, בסרם נפתח בשיחה. אני רוצה

להביא לידיעת חברי הוועדה ששר החקלאות

ואני, עבדכם הנאמן, נהגנו שלא להביא לפני פורום זה את בעיות הגופים

שיש לשבץ במשבצות קרקע. לענין זה ישנה הוועדה בראשותו של הרצפלד, אשר

לאחרונה הצטרפו אליה כל הגופים, או אולי כמעט כל הגופים. כלומר, לא רק

המרכז החקלאי,

הגופים הניסניים עם, אלא גם גורמי גח"ל. אין זה סן

הנסנע שיהיו מקרים מיוחדים שצריך יהיה לתת אפשרות ערעור על החלטה

הוועדה, כמו שקרה בכרם אבשלום. אם חברי הוועדה יראו מקום להביא דברים

לוועדה, הם יובאו.

שנית, לגבי ההצעה על הקמת המרכז האזורי

בפתחת רפיח, אני רוצה לומר שההצעה קיבלה תוקף לרגל החלטת הממשלה על

הקמת שדה תעופה צבאי באזור. מה שאומר יהיה בהיר בתכלית: אני חוזר

ואומר שההחלטה מקבלת תוקף לרגל החלטה על הקמת שדה תעופה צבאי

באזור, ובדעת צבא-ההגנה-לישראל להקים באזור, לאחר ברור עם כל גורמי

מערכת הבטחון, את השדה הזה אשר יקיים סביבו אוכלוסייה של בין 200 ל-300

משפחות. הכוונה היא לגשת להקמת השדה ללא דחוי.

תא"ל ש. גזית:

כבר ניגשו להקמתו.

השר י. גלילי:

בקרנו שם, שר החקלאות, שר הבטחון ואני

עבדכם. ברור שצריך להביא את נושא המרכז

האזורי להחלטת הממשלה, וההנחה היא שהמרכז האזורי הזה יקום בערך 7-10 ק"מ

דרומית לרפיח. אני מניח שזה יהיה 40 ק"מ מזרחית-צפונית לאל-עריש.

הוא ישרת את כל קבוצת הישובים אשר חקום שם, והוא יכול לשמש אתגר

לקבוצה של עולים מבריה"מ. אני רוצה לומר לכם שנפגשתי עם הקבוצה הזו.

השר פ. ספיר:

על איזה שטח יהיה המרכז הזה?

השר י. גלילי:

הכוונה היא להקימו על שטח דיונות, עוד

אין לנו חכנית מגובשת לגבי גודל השטח.

השר פ. ספיר:

ראיתי את חכנית ימית המיועדת ל-50 אלף

משפחות, וקול אומר כי זה אותו דבר.

השר י. גלילי:

אם קול אומר שהכוונה היא ל-50 אלף

משפחות, הוא וודאי יודע מה הוא אומר.

השר מ. קול:

ישנה מתכונת למרכזים אזוריים.

מר ר. וייץ:

זה פחות או יותר בגבולות 300 דונם.

השר י. גלילי:

האם אני הבאתי מתכונת? האם הצעתי מתכונת?

ההצעה היא, באסר, להקים זאת בחלל האויר,

בנפח.

אולי מה שאציע לא יהיה מקובל על חבר זה או

אחר, אך לא יהיה בלתי בהיר. הכוונה היא

להקים מרכז אזורי אשר ישרת את הישובים באזור ואת האוכלוסיה אשר תשרת את שדה התעופה הצבאי, אשר על הקמתו הוחלט. הדבר יוכל לשמש אתגר רב לעולים מרוסיה, איתם נפגשתי, והם היו משוכנעים שקיימת החלטה על הקמת עיר עם נמל מים עמוקים בפתחת רפית. על-כך אמרתי להם, קודם בעברית ואחר-כך באידיש, כי בינתיים ההחלטה על הקמת עיר חופית עם נמל מים עמוקים בפיתחת רפית, אינה קיימת. הוספתי ואמרתי כי כאשר ואם תהיה החלטה כזו, ידעו על-כך. הדברים אמורים במה שאנו מציעים, בהקמת מרכז אזורי. אני מאמין כי הוא יתפתח ואלפי משפחות מישראל תחייבה שם. צריך להקים בנמל כשטח שלא ימנע את פתחו. אם יתפתח למרכז עירוני רב אוכלוסין, אני אשמח על-כך. אך מה שאנו מציעים עכשיו הוא לא להביא לוועדה, או לממשלה, את ההחלטה על הקמת עיר, עם עבודות תשתית של מליונים הכרוכות בכך, אלא הקמת מרכז אזורי אשר יצרכים ראליים, ויתן לחבורה של עולים מבריה"ם הרגשה שהם משתתפים בפתוח הארץ ובבצוע מראשית. לדעתי יש סכוי שזה יפתח מקור חשוב של אלמנט חלוצי מקרב העליה מבריה"ם, וזאת במסגרת כל הפרימטרים המקובלים על דעת ממשלת ישראל מכל וכל.

אעפ"י כן, מחמת המשמעות הצבורית והפוליטית

שיש להחלטה כזו, הסיכום שלנו, אם יהיה מקובל על דעת החברים, יובא לפני הממשלה, ואז צריך יהיה לתת בכך סימנים של מסש, מבחינה טכנית וכד'. אני מניח שבמסגרת התקציב של משרד הבטחון צריך יהיה למצוא מקורות למה שנוגע לחשמל וכביש גישה למקום.

מה המרחק של המקום מהים?

השר מ. חזני:

השר י. גלילי:

7-5 ק"מ.

מר ל. א. דולצין:

ושל הים?

תא"ל ש. גזית:

15 ק"מ.

השר מ. קול:

כיוון שאתה רגיל להציג את הדברים בהירות, איני מדבר על החזון שלך (השר גלילי), שהוא

ענין שלך ולא של הועדה.

השר י. גלילי:

בדרך כלל איני מעטיר על הועדה דברי חזון אלא דברים ריאליים. אך כיוון שהתגרו בי בשאלות על הקמת עיר באזור, אמרתי שההמלצה תהיה להקים מרכז אזורי, ובאשר לסכויי התפתחותו, זה ענין [redacted] לחזון שאינו מובא היום להחלטה.

השר מ. קול:

בדרך כלל ישנה מתכונת למרכז אזורי. אין זו הפעם הראשונה להקמת מרכז אזורי. במידה שיש שם שלושה ישובים, ונניח שיהיו 4-5 ישובים חקלאיים, מרכזים כאלה קיימים. ישנו המרכז בלכיש, ישנו המרכז בחבל הבשור ובמחוז הגולן. האם אני מבין שאתה מציע מרכז במתכונת אחרת מאשר המרכזים הקיימים? ב. מה המרחק בינו לבין הישובים החקלאיים שלמענם יוקם?

המרחק של 4-5 ק"מ מן הים עושה רושם שאלה

שחושבים על-כך, משאירים זאת בשביל הנמל אשר יוכל לקום במקום. המרכז הזה הרי מוקם בשביל ישובים חקלאיים. העירותי זאת לא לגבי דבריו, השר גלילי. אתה יודע יפה למה אני מתכוון.

השר ז. שרף:

אני מציע להביא לפני הממשלה את שאלת המרכז
האזורי בפתחת רפיח.

השר י. גלילי:

כך אמרתי.

השר ז. שרף:

יש לי ספק חמור א. להביא הישוב על ברמת
הגולן. הייתי בבני-יהודה לא מזמן, ונדמה לי
שזו תהיה חזרה על ענין בני-יהודה. אפשר אם כך להקים שכונה עם פס ירוק
של חצי ק"מ בבני-יהודה במקום הישוב המוצע, וזו תהיה יחידה בפני עצמה.
הישובים הקואופרטיביים שאין להם מקור הכנסה אחר, אינדימאטין בהם. אני
יודע שבענין זה לד"ר וייץ יש דעה אחרת. לפי הצעתו ביקרתי בנוה-אילן
ואמונה לא תווספה לי, אלא ספיקות.

השר פ. ספיר:

לולא הלחץ של "הדסה", הישוב לא היה מוקם.

השר ז. שרף:

איני יודע כמה אנו מוכנים לשלם תמורת לחץ.

מר ל.א. דולצין:

האם אתה מסיל ספק ביכולתן של נשות "הדסה"
ללחוץ?

השר ז. שרף:

הן היו גם אצלי ודברו בחוקף "הדסאי".

השר ז. שרף

יש לי ספיקות לגבי ישוב שאינו מבוסס על חקלאות, ולגמרי איני מאמין
בישוב שאין לו אף מקור הכנסה אחד. זה יכול להיות אפילו בית-חרושת
אחד. הוא הדין ביחס לעציון ג'. באלון-שבות הייתי. לא ברור לי מדוע
זה אינו יכול להיות כהמשך של אלון-שבות. כל ישוב קטן, אפילו של
מאה משפחות, יקר בבנייתו והחזקתו.

נוספת

והערה שיש לי, היא בענין הנגב

המונח - אשלים. אני מתקשה להאמין כי ישוב נוסף בסמוך זה יקטין את הבדידות.
יהיה עוד ישוב אחד שיבכה על הבדידות. כמה אפשר להשקיע בכך, יש לי ספק.

כאן אני מגיע להערתי האחרונה: אני מניח שבתקציב

השנה הבאה, בדומה למה שהיה בתקציב שנה זו, תהיינה מגבלות. לפי מה ששמעתי
בקול-ישראל, אשר ציטט את גלי-צה"ל, אשר שידר את דברי שר האוצר, תהיינה
ההגבלות השנה חסרות מאשר לפני שנה, ומן הסתם כאשר שר האוצר אומר זאת
הוא יודע מה הוא אומר. לגבי שנים קודמות, יש לנו השנה המשך בניה בסכום של
40 מליון ל"י, אותם דברים שהתחלנו וצריך לסיים. במשרד השכון מדובר
על הישובים הקיימים, וכמה התכניות האלה מוסיפות על 40 מליון אלה, או שישנה
הערכה או לא, ואז אפשר לעשותה.

קודם כל הייתי רוצה לשמוע מפי מחלקת ההתישבות

מר י. צור:

מה מצבם של המועמדים להתישבות. אני מבקר בבקשה

מר י. צור

לעיתים קרובות, ויש לי הרגשה שכולם מתלבשים שם בבעית כח-אדם. השאלה היא תחזית
אם יש לגבי המתישבים בהתישבות קבע, ואם לא, אם יש קשיים בכך, האם
נעשה איזו פעולה. דבר שני, יש לי ספיקות לגבי תכנית על. אני מבין את
הצד החברתי-סוציאלי, אך לאחר שהוחל^ל לחפש את קווייטרה, אני חושב שמה שנחוץ
ברמת-הגולן, זהו מרכז עירוני רציני אחד.

אם ככלל.

השר ז. שרף:

ברור לי שכן. אך לפצל זאת גם מבחינת

מר י. צור:

השירותים וגם מבחינת כח אדם, זה נראה לי
מסוכן ביותר. הייתי מתנגד להקמת שני ישובים עירוניים שם, אך אני
שואל את עצמי מדוע צריך להקים ישוב במרחק 6-7 ק"מ מהמרכז הקיים, ולא לקבוע
מקום בצפונה של רמת-הגולן, אך לא זה ליד זה ולא זה עם זה. על כן נראה
לי כי הדבר חובע מחשבה נוספת.

הדבר האחרון, מבלי להכנס לפרטי אפשרויות

הבצוע, אני רואה כחיוניות את הקמת הישוב הנוסף ברמת הנגב, גם בגלל הבדידות
שהיא קשה ביותר. הכביש שסללנו יוצר קשר, אך זהו קשר של נסיעה ולא קשר
של שירותים.

השר י. גלילי:

אם אנו שומעים על בדידות, מתרכז לבנו, אך בכל
זאת במה ישוב קטן מתחיל ורל אוכלוסין, יפיג את

בדידות הישובים במקום?

שם ישנם שטחים. איני יודע את בעיית המים.

מר י. צור:

אתה יודע שאין מים.

השר ח. גבתי:

אם הגישו תכנית, סימן שאיזו שהיא אפשרות קיימת. איני בה לדון באפשרות, אלא לומר כי

מר י. צור:

מבחינה התישבותית, ישוב חדש שם, במידה ויהיו האנשים, יחזק מאד את ההתישבות שם, כי החשש הוא שיהיו אנשים שיעזבו את המקום בגלל בעיות אלה. נראה לי כי גם בבקעת הירדן וגם כאן, יש מקום לכך.

כל הנושא קל מבחינה עקרונית, ואני מקווה

השר מ. חזני:

כי כך יהיה גם מבחינת הבצוע. היוצאים מן

הכלל בעיני הם על והישוב במרכז הנגב. הייתי רוצה להיות משוכנע, אך

כינתיים קשה לי, בנכונות ונחיצות שני הישובים האלה, על הישוב העשייתי

בסמיכות של 6-7 ק"מ לבני-יהודה. אני מבין את רצונם של העולים, וצריך

לעודדם לקבל לידיהם אתגר של יצירה עצמאית, עוד יותר צריך לעודד את הרצון

במסגרת הלא כל כך קואופרטיבית אלא הקהילתית שלהם. אך הדבר הזה יכול לקום

גם כשכונה המהווה מסגרת קואופרטיבית, אם היא מתקיימת לאורך ימים, ובמסגרת

קהילתית, כחלק ממרכז בני-יהודה. איני יודע מה ההגיון מכל בחינה שהיא, להקים

שני מרכזים, של תעשייה ומלאכה, במסגרת כזו, כאשר כל אחד בפני עצמו מקיים

תעשייתית, מוסדות צבור וכו'. אילו עציון ב' היתה מוצעת להקמה במרחק 6-7 ק"מ

מאלון-שבות, הייתי מתנגד לכך. אך שם התנאים שונים לגמרי. לגבי על, שפירושו

ישוב על כל הכרוך בכך, איני יודע מה הצורך בכך, שעה שאפשר לקיים זאת

במסגרת שכונה או רובע של בני-יהודה.

ענין אחר הוא הישוב במרכז רמת הנגב. ענין

הבדידות הוא וודאי נושא שאי אפשר להתעלם ממנו, אך מוכרחים לקבוע סולם עדיפויות, נוכח צרכים אחרים. האם הדבר הזה יכול לעמוד בשורה אחת עם יתר המקומות, שצריך אולי להקדימם? לעומת זאת, בכל יתר ההצעות, אני תומך ומחייב את בצוען. אדרוש אולי תוספת של ישוב אחד. אני מחייב את התכנית שהוגשה משלש בחינות: א. תוספת ישובים בכל אזור שהוא, יש בה חיוב כשלעצמו; ב. יש חשיבות בחזוק ישובים קיימים ובסתימת פרצות. בבקעת הירדן יש לכך משמעות של חזוק הקו השני, וזה מתייחס לקררה.

אתה מתייחס לעבוי של הגבול.

השר י. גלילי:

זהו דבר שצריך לתמוך בו ולעודדו. הוא הדין

השר מ.חזני:

לגבי פצאל ב' ומחולה. הוא הדין לגבי גוש-עציון, שיש בו התחלה דלילה שצריך לחזקה. זה נוגע גם לעציון ג', הנמצאת בסך-הכל במרחק קילומטר מאלון-שבות. זהו ההבדל בין על ובני-יהודה לבין אלון-שבות לעציון ג'. כאן מדובר בקבוצה שחלקה בארץ וחלקה על המזוודות בארה"ב. הם מהווים קהילה מגובשת, מסגרת קואופרטיבית שלא תהיינה איתה בעיות. מוסדות הצבור של אלון-שבות ישרתו גם את עציון ג', ואני מקווה שלא ירחק היום ואלון-שבות ועציון ג' יתאחדו. זה תלוי הרבה גם בשלטה גזית.

אתה מתכוון להפקעת קרקעות בין שני הישובים?

השר מ.קול:

אלה אדמות סלעים וטרשים. הדרישה מצד הישראלים

השר מ.חזני:

ללכת לשם היא גדולה, וכאשר יש קבוצה כזו, חיוני

מאד לשכנה בסמיכות לאזור זה. חוליה מחברת בין עדולם לגוש-עציון, היא וודאי

השר ס. חזני:

חיונית והכרחית. אני מפקפק לגבי המועמדים

המתאימים לכך, אך בכך איננו עוסקים עתה. גם אני

את

רוצה לראות ^{את} המרכז האזורי של פיתחת רפ"ח, כאשר הוא מתפתח. אין מדובר

בעיר ימית. סופסוף כמה זמן אפשר להשתית עבודות בניה ותחזוקה של

מתקנים צבאיים על עבודת בדואים או ערבים מהרצועה? הגיע הזמן, במידה

שזה ניתן, להתבסס על עבודה יהודית, בעיקר כאשר יש אנשים המעוניינים בכך.

השר ס. קול:

היהודים יהיו הקבלנים, שהערבים יעבדו עבורם.

השר ס. חזני:

לא מדובר במשק חקלאי, אליו יביאו בדואים או

ערבים מעזה, אלא בשכירים אשר יעבדו

בעבודות תחזוקה בשדה התעופה. אני מסכים שזה יובא לאישורה של הממשלה.

אני ממליץ על כך ומציע שהועדה ממליץ גם היא בפני הממשלה.

לגבי על, אני רוצה לקבל עוד פעם הסבר, וגם

הישוב הנוסף בנגב המרכזי מחייב הסבר נוסף. ולבסוף, אציע להקים עוד ישוב,

שדות ד', שיהיה מיועד למושב עובדים. קרקע יש שם די. הבעיה היא של מים,

ולשם כך צריך יהיה לערוך סגבית מים בין הישובים היושבים לאורך הקו.

אני מתכוון למושב שיוקם ע"י חנושה הפועל המזרחי. אמנם אין עוסקים

כאן באיוש מבחינה תנועתית, ואיני מציע זאת כאן לסיכום, אך אני רוצה

לומר: קיימת הועדה הבין-תנועתית בראשותו של הרצפלד. כל הכבוד והיקר להרצפלד,

כל הכבוד גם לוועדה, אך לא כל היקר. ישנם בה נציגי זרועות וגופים חזקים

יותר וחלשים יותר, וטבעי הוא שהאינטרסים של החזקים מתאחדים נגד האינטרסים

של החלשים. יש בידי רשימה של הפועל המזרחי, אשר מראה עד כה לא מגיעים כל

הכבוד והיקר לוועדה הזו. אם אמרתי שאני מקווה שעניין האחד החקלאי

הוא המקרה היחיד והאחרון שהובא לשולחן זה, התכוונתי לכך שלא יהיה

צורך להביא לכאן את הקובלנות של הפועל המזרחי. ישנם מאות בני מושבים אשר רוצים להתיישב ואין אנו פותחים להם דרך ואיננו נותנים להם תעסוקה במפעלים. בכך אנו גורמים לכך שהם נדחפים החוצה. פירוש הדבר שאנו עושים פזור אוכלוסין, ולא דואגים להמשיך השרשתם בקרקע. אנו גורמים ל"רוורס". ישנם שני גושי ישובים, ^{האחד} בעמק בית-שאן - הגוש של כיכורה, שיש בו התפוצצות אוכלוסין, והבנים אינם הולכים לעפולה ובית-שאן, וכאן ישוב בשם מחולה ב' יכול היה לפתור את הבעיה. ישנו גוש שני, השייך למועצה האזורית עזתה, שכל ישוביה הם של הפועל המזרחי, והבנים אינם רוצים ללכת לנתיבות או בית-שאן. התשובה להם יכולה להמצא בישוב נוסף ברצועת עזה. שם לא יכול להיות מושב רגיל אלא מושב שתופי. אזור ישוב שדות יכול לענות על-כך, ואני מקווה כי בפרוצת השנים יהיו שם הרבה ישובים וצריך יהיה לאשר את שדות ד' לאותה מטרה, כדי שתשמש "ונטיל" לבני הישובים באזור עזתה.

השר נ.פלד:

הערה ראשונה, נוגעת לעל: למרות הספיקות

שהביעו כאן כמה חברים, ועד כמה שאני מכיר

את הנושא ואת העולים המיועדים לעלות על הקרקע, אני חושש מאד כי אם התכנית הזו לא תבוצע, הקבוצה הזו עלולה להתפורר. החלטה שנקבל, אין פירושה כי אנו מחליטים להפוך את על לישוב של קבע עבור הקבוצה הזו. המצב בבני-יהודה הוא כזה, שאין שם יכולת ממשית לשכן את מספר המועמדים שיש לנו, וכבר הועלתה הצעה מוזרה לשכנם בטבריה. אם תוך זמן קצר לא תתקבל התכנית הזו, מבלי לקבוע בה דברים מפורטים לגבי עתידם, אם לא ניצור להם נקודת רכוז וגבוש, ואחד-כך באופן יותר אמפירי נקבע את התפתחות השטח, - אנו עלולים להפסיד אותם. אני מחשיב את העניין עד כדי כך, שנראה לי שכדאי ללכת לכך למרות כל הסכון, כי אם

השר מ. חזני

לא באשר את התכנית, הקבוצה תתפזר.

לגבי המרכז האזורי בפיתחת רפיח, אני רוצה להזכיר לשר קול כי בעית התכנית התעוררה בממשלה (השר מ. קול: הייתי כאשר עוררת אותה), וניתנה תשובה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי התכנית לא קיימת ואינה ממשיכה.

השר מ. קול:

באמר כי התכנית אינה מוצעת כתכנית אופרטיבית, וישנן תכניות שמעבירים בממשל, אך אין הן אופרטיביות לממשלה.

העבודה

שיש תכניות במגרות, אינה מחייבת אף

השר ב. פלד:

אחד.

השר י. גלילי:

הנכון הוא שהתכנית על הקמת העיר ימית, עם נטל מים עמוקים וכיצוא בזה, לא הובאה לממשלה, וגם לא לראש הממשלה, אלא נידונה במסגרת צוות עליו הוטלה העבודה ע"י משרד הבטחון. מה שמוכר לכאן, זהו הקמת מרכז אזורי ולא העיר ימית. השאלה שלך, השר קול, לגבי המתכונת, היא שאלה שצריך יהיה להשיב עליה. אך אני מניח שגם כאשר תובא הצעה על מתכונת למרכז אזורי, היא לא תהיה מלווה בהצעה לחסום לבצח נצחים את אפשרויות ההתפתחות של המרכז הזה.

השר ב. פלד:

על כל פנים, אני חושך בכך שעצם ההצעה תובא לממשלה.

השר י. גלילי:

מעולם לא זכיתי בתמיכה קונקרטית כמו בענין זה של העברת הענין לממשלה.

השר נ. פלד:

ביחס לתכנית עצמה, נאמר בהזמנה לישיבה כי מדובר בדיון ראשון ביחס לתכנית זו. חשוב

לדעת גם את הבטוי התקציבי של התכנית הזו; חשוב היה לקבוע סדר עדיפויות נכון. אני רוצה לומר באופן כללי, כי אני אמנם מבין את הדינמיקה של העשייה. עברתי אתמול עם השר גבתי בכביש הבקעה, וראינו את הישובים בה, וישנה דינמיקה מיוחדת לישובים אלה, וצריך לחזקם ולקדםם. אך אני לא יכול להתעלם מהשקולים המדיניים הכרוכים בנושא זה, ולכן, אמרתי שאקבע עמדותי לגבי ההצעות המובאות לכאן וסדר העדיפויות בשעה שאראה את הבטוי התקציבי, ועל מה צריך לוותר.

סר ל.א. דולצין:

אני מקבל את התכנית הזו ושותף לדברי פלד, אשר אמר שיש לנו דינמיקה מסוימת, והדברים מתפתחים אצלנו בארץ לאו דווקא לפי דעות אלה או אחרות, אלא לפי מציאות מסוימת. אני הייתי שותף לחזון של פתחת-רפיח, אך כאן אין הצעה להקים שם עיר, אלא ההצעה הקיימת מאד צנועה ומציאותית - מרכז אזורי. אני חושב שמרכז אזורי זה חשוב מאד בזמן שמקיימים ישובים מסביב והולך ומוקם שדה תעופה. אני בטוח ורוצה לקוות כי הממשלה תאשר זאת, ולא שמעתי מדברי החברים כי ישנה התנגדות לכך. אני בהחלט תומך בכך. לגבי מה שייצא מכך, בעוד מועד כל אחד יוכל להתייחס לכך לפי הערכתו. אני מקווה שזו תהיה התחלה של פתוח יותר גדול. אני מקווה שהממשלה תחליט על-כך.

הייתי רוצה לומר משהו לגבי בקעת הירדן

סר ל.א.דולצין

וגוש עציון. צריך לחזק את הקוים הללו, ואיני חושב שהתכנית של מחלקת ההתישבות היא יומרבית מדי. היא בהתאם לקו שלנו לגבי התנחלות במקומות האלה. לגבי על, יש לי ספיקות. התנגדתי מאוד לתכנית נווה-אילן, אך היו "כוחות עליונים" שהכריחו לעשות זאת (סר י.צור: "כוחות עליונות").

אם יהיו לי קשיים בענין המרכז האזורי ברפיח, אתחבר איכשהו עם "הדסה" ואתגבר על-כך.

השר י.גלילי:

אל תסהר להצטער(לדולצין).

סר ר.וייץ:

יש לי ספיקות לגבי הענין.

סר ל.א.דולצין:

אם מדובר בקבוצת עולים מבריה"מ, אני סוכן

ללכת לכך גם אם יש סכון. כיוון שהדבר חשוב כשלעצמו. הקבוצה הזו של על, נראית לי יותר רצינית מהקבוצה של נווה-אילן, ולכן סכוייה נראים לי יותר טובים. לגבי הנגב המרכזי, אם קיימת אפשרות תקציבית להקים שם ישוב, לא הייתי מתנגד לכך, אך במסגרת זו איני רואה שום עדיפות מיוחדת לכך. אני מקווה ששר האוצר ימצא את התקציב הדרוש, ואנו תופך בתכנית כולה, עם ההסתייגות שלי ביחס לשני הנושאים שהזכרתי.

אני רוצה להתייחס בהערתי רק לשתי נקודות שהיו שרירות בפפוקים.

סר ר.וייץ:

א. על: אנו מייעדים את הגרעין שיילך לעל, למבנים הקיימים מהם יוצאת ההאחזות. בינתיים לא יהיה זה ישוב קבע. עוד יהיה סיפק בידינו לדון בהקמתו של יישוב קבע במקום, או כאן או בבני-יהודה. בינתיים צריך לאפשר להם לגבש את הגרעין שלהם. איננו משקיעים כסף במבנים חדשים, ועוד יהיה זמן לחזור ולדון בענין. הם רוצים להקים מושב שתופי לא חקלאי. איני

פר ר.וייץ

נכנס עתה לזכוה עם השר שרף, אך אני חושב שאין פתרון יותר טוב מכך.
 ב. פיתחת רפיח: אשר לפיתחת-רפיח, רבותי, מרכז אזורי צריך להקים שם,
 וצריך להקים בזמן, כי הישובים יזדקקו עד מהרה לשירותים. צריך
 לפתחו כך שיעמוד כיחידה ברשות עצמה, גם אם יהיו בה 200-300 משפחות.
 לעיר יש תכונות התפתחות אחרות. אי אפשר להתחיל בבניית עיר, מבלי שיהיה
 בה מינימום מסוים של נפשות, והוא 50 אלף. לכן, לא מדובר על עיר
 אלא על מרכז אזורי אשר יתוכנן כך שאם פעם ירצו להקים במקום עיר, הוא
 לא יפריע. אני מקיפים דבר שאנו זקוקים לו לאלתר. נקים אותו כך שהוא
 לא יקבע אם להקים במקום עיר, ולא יפריע להקמתה אם נחליט על-כך.
 המתכננים חייבים להביא בחשבון אפשרות כזו. אם נקים אותו כך, יהיה
 זה מרכז אזורי כמו כל מרכז אחר.

ולסיום, אדוני יו"ר הועדה, אני מבקש
 מסך באופן רשמי, כי אתה יחד עם כמה מחברי הועדה, תערכו בקור בנווה-
 אילן, ותביאו דו"ח לשולחן הזה. אני חושב שמבלי לדעת שכאן שוללים
 מבלי דעת רעיון, שיכול להיות גדול וחשוב לישוב הארץ. יש עליו וכוחים,
 כשם שיש תמיד וכוחים על כל דבר חדש. כך היה גם בזמנם של דגניה ב'
 ונהלל. לא הייתי רוצה לשמוע מגזבר הסוכנות ומשר השכון ניסוח העלויות
 להפריע לענין, ללא כל הצדקה. אני מבקש רשמית מיו"ר הועדה, בתוקף
 תפקידו, היות ונאסרו דברים העלולים להזיק לענין, כי יבדוק את הדבר.
 אתם מגלגלים על נשי "הדסה" "זכויות" שבבוא היום כל אחד ירצה ליטול
 לעצמו.

השר מ.קול:

לגבי המרכז האזורי בפיתחת רפיח אומר מה

שיש לי לומר במסגרת המסשלה, לאחר שתהיה התכנית

לגבי

המלאה, אשר תענה גם על השאלות ששאלתי, מיקום נקודות

התישבות באזור זה, תסכתי בהקטתם של המושבים במקומות שהוקמו. אני רוצה לדעת למה הכוונה לפי התכנית ולא לפי החזון. התכנית בכללותה נראית לי. אך לגבי על, אני מציע בכל זאת לערוך את הנסיון באופן יסורי. אני תומך בעמדתו של שרף, אך אני חושב שמה שהוצע כאן אינו סותר את עמדתו. אפשר לתת לגרעין להתגבש במקום זה, ואחר-כך אפשר להחליט אם תהיה זו שכונה של בני-יהודה. אולי ירצו המתיישבים עצמם לעבור לבני-יהודה, אם ייוכחו שמבלי לעבור אינם יכולים לעמוד בכוחות עצמם. לכן לא צריך לתת להם להתבסס מראש, כדי שלא יהיו שני ישובים עירוניים באותו מקום.

התכנית נראית לי בדרך-כלל. יש בה חזון של גושים קיימים. התרשמתי מאד מהתפתחות גוש-עציון, אך צדק מי שאמר כי יש בו סכסוך באוכלוסיה. אני רוצה לומר לאבני, כי בכל המקומות, גם בגולן וגם בגוש-עציון, אומרים כי הגידול תלוי במספר הבתים שייבנו. מה שעושה רושם קשה, זוהי האוכלוסיה הדלילה. אם אתה מצרף את כל המתיישבים מאז מלחמת ששת הימים, אתה נוכח לדעת שהאוכלוסיה לא גדלה בהרבה. מסבע הדברים אין אוכלוסיה חקלאית גדלה כמו אוכלוסיה עירונית, אך גם עכשיו אפשר להגדיל את הישובים. אני יודע כי אתם עושים עבודה חשובה מאד. הבתים שראיתי מצויינים, וודאי הדברים תלויים גם בתקציב, אך יש לזרז את תוספת הבתים. כמעט רציתי להסיר את התנגדותי לעבודת "מקורות" כקבלן בניה, כי שמעתי שבחים רבים על עבודת הבניה שלה.

יש לי שאלה ליו"ר; בהפיכת מחנות

לישובים קיימים מדובר על גיתית. בשעתו דובר על-כך שגיתית תעלה כהאחזות נח"ל. כיוון שאני יודע על איזה קרקעות מדובר, אני רוצה לדעת אם מדובר במחנה קבע על אותן קרקעות, או גם על אדמות שנתפסו בשעתו באזור זה.

מר ס. זורע:

נראה לי כי קו הירדן והכנרת צריך להיות חזק, והרושם שלנו לאחר בקורים במקומות, הוא שהגורם האנושי בהם סעון חזק. אני לא יכול לומר בפה-סלא שפה כבר התיישבו. לכן צוּשָא חזוקם של הישובים הקיימים סעון תקון ועיון מיוחד, אם כי איני יודע אם זהו הפורום שצריך לעסוק בכך. ענין העמדת המשאבים אף הוא חשוב במיוחד. יחד עם זאת, אם הגורם האנושי לא *חוזק לאורך קו הבקעה, אני מטיל ספק בהתיישובות כולה. החוזק נסדר בגרעין עצמו.

מכאן אני מגיע לעל. אני חושב שללא כל

הסתייגות צריך להעלות את הנקודה, עם הבטחה פוזיטיבית שהם יעברו לקבע.

השר י. גלילי:

במקום עצמו?

מר ס. זורע:

לאו דווקא במקום עצמו.

מר ר. וייץ:

על-כך מדובר.

מר ס. זורע:

אם אי הקביעות היא במקום, יש לי חששות.

כל דבר בלתי קבוע, מוחזק על סנות רעב

וצמא. יש לי אמונה בעליה הזו, והיא אף הוכיחה את עצמה, ולדעתי צריך

לתת לה את ההזדמנות. מכל חצאי הדברים שנזכרו כאן, צריך להוריד את

הסייגים, צריך להחיש קביעת מקום קבוע, ולהחליט אם זה יהיה בגדר שכונה

קרובה לבני-יהודה, או לא. אך צריך לדעת שהכוונה היא לתקוע יתד ולא להזיזו.

מר ר. וייץ:

ישנם ספיקות לגבי הסיקום ולא לגבי
עצם העניין.

מר ס. זורע:

מקום שאינך עומד לתקוע בו יתר של קבע,
אתה מסקיע בו את המינימום, ואז יימצאו
אנשיו במצב בלתי נסבל. לכן, צריך לעבור את השלב הזה מהר עד כמה
שאפשר, ולהחליט על מקום של קבע אליו יועלו.

שאר חלקי התכנית נראים לי.

מר אבני:

אני סבור, אם זכרוני אינו מטעני, כי
השר קול בעדר מהישיבה בה הצגנו את תכניות
השכון לבצוע, ואני חושב שמא שמע בסיוריו האחרונים ברמת-הגולן
ובגוש-עציון, שייך להסטוריה (השר י. גלילי: הסטוריה קונסטפוררית
קוראים לה בימינו). מה שעומד להתבצע מבחינת תכניות השכון, יאפשר
הכפלת האוכלוסיה בישובים אלה. אין זה אומר שפה ושם לא יהיה סדר-
גודל של אחד לאחד, אלא סדר גודל שונה, ואין זה אומר שלא יהיה מה
להוסיף. ישנו סדר גודל שכל אחד מאתנו רוצה, אך לא נגיע לכך בבת-אחת.
צריך להיות איזון במסגרת המגבלות התקציביות שהוזכרו.

להצעת השר פלד שתי משמעויות: היות

והתכנית הסקורית המתייחסת לעל, היתה להקים את המושב השתלפף, הרי
שעד לגבוש המקום ואופיו מתבקשות שתלמסקנות: א. שלא תהיינה השקעות
זמניות, אלא נסתפק כמה שישנו שם; ב. שעד לקביעת המסגרת עבור הקבוצה
לא נקים שם מושב.

סר ר. וייץ:

אין קשר בין הדברים.

סר אבני:

ברגע שיש החלטה כה מוסמכת על גורל

ההת^{בעל}ישובות / נוצר מצב של סטיכיה .

באשר לפיתחת רפיה, אני מבין שמוכם ^א על דעת רוב חברי הועדה להביא את הנושא לממשלה, אך הואיל ומדובר במשהו שאינו קונבנציונלי, אפילו לגבי מה שנקבע ביחס לאלון-שבות ובני-יהודה, מטבע הדברים סדר הגודל משתנה, והוא גדול יותר, כך שהמקום ישנה את אופיו, גם אם ייקרא מרכז אזורי. ההצעה שלי היא, כי הועדה תסנה צוות שיגבש לפני הועדה הצעה מפורטת יותר, לפני שמביאים את הנושא לממשלה.

והערה אחרונה, תקון להצעתו של חזני.

חזני אמר כי סמילא כעבור זמן תתאחד עציון ג' עם אלון-שבות. אני מציע כי מלכתחילה תהיה עציון ג' שכונה של אלון-שבות. אם נקבע את עציון ג' במרחק של 2 ק"מ אפילו מאלון-שבות, לא נוכל להמנע מהשקעות תשתית במבני צבור וכד', אחרת לא נוכל לעמוד בקיומו של המקום מבחינה חברתית ופונקציונלית. לאלון-שבות יש אופי מסוים. אם נבנה את עציון ג' כמושב קואופרטיבי, עם בתים בודדים על כל ההשקעה הכרוכה בכך, לא נוכל אחר-כך לחברה לאלון-שבות. לכן אני סבור כי נחוץ לבנות את עציון ג' כשכונה של אלון-שבות.

השר ח. גבתי:

אני מרגיש במשך כל הדיון שהיינו צריכים

אולי להקדיש ישיבה מיוחדת לעיון על דרכה

של ההתיישובות בעתיר במציאות שלנו. היום ^א המושגים שקנינו במשך 60 שנות התיישובות ^א זקוקים לאורור. אנו נכנסים לאט-לאט לצורות חדשות של התיישובות, אותן אנו מודדים בקני-המידה הישנים שלנו.

ישנה עליה גדולה, וחשוב מאד שנעודד את יוזמתה, חשוב מאד שאם יבואו ארצה 100-200 אלף או 300 אלף עולים מבריה"מ בשנים הבאות, לא כולם ייקלטו בישובים קיימים, בחברה הקיימת, וייבלעו שם מבלי שתינתן להם אפשרות לבטא את עצמיותם ולגלות את היוזמה שלהם, שבמושגים הקיימים שלנו כמעט ואין להן מקום. הם אינם הולכים לחקלאות, וגם אין לנו הרבה מה להציע להם בחקלאות. יש ביניהם חלק, כמו בעליה השלישית, שאינם רואים את האתגר בהליכה לקבוץ או למושב, אך היו תמיד בין אלה כאלה אשר משקלה הסגולי של יצירתם היה גדול מסל יצירת רבים אחרים. לכן יש צורך שגם אנו ניזום עבורם צורות התישבות. אפשר להקים כפרים, אשר לא יהיו מבוססים על החקלאות אלא על התעשייה. איני בטוח שיהיו אלה ישובים קואופרטיביים אשר ייקראו קואופרטיבים. הנסיון שיש לנו עם התנועה הקואופרטיבית בארץ אינו מעודד. החשוב הוא שיהיו אלה ישובים אוסף מקרי של אנשים. צריכים אלה להיות אנשים שיש ביניהם משהו משותף, כקהילא . הייתי אומר כי סימן ההיכר הראשון שלהם צריך להיות ישוב המבסס פרנסתו על מה ששייך לו. אין זה חייב להיות קואופרטיב, יכול להיות בו גם מפעל המחלק מניות. אני רוצה מאד בכך. אם תשבנה 100-200 משפחות במקום כזה, ולכולן תהיה אפשרות תעסוקה במקצועותיהן, איני קורא לכך מרכז אזורי. אני יכול לתאר לעצמי ברמת-הגולן, בין הישובים החקלאיים, גם כמה ישובים שאינם חקלאיים, שאינם נותנים ואינם מקבלים שירותים מאף אחד. כשם שאיננו קושרים כפר חקלאי לכפר חקלאי אחר, כך אפשר גם לא לקשור בין על לבני-יהודה.

אני חושב שלא בררנו לעצמנו במידה מספקת

את הבעיות והנורמות. אין זה אומר שדהב או נביעות יהיו קואופרטיבים, אך צריכים להיות להם מפעלים השייכים לכלל, ובאשר לשאלה כיצד יחיו ומה תהיינה הנורמות החברתיות שלהם, את זאת יקבעו לעצמם.

השר ח. גבתי

אם כך, אין לי ספיקות לגבי על, בהנחה שיוקם

שם מפעל והמתיישבים במקום יימצאו את פרנסתם על התעשייה. לא ספריע לי

שיהיה ישוב בשם על ליד בני-יהודה, או עציון ג' ליד אלון שבות. אך

היה טוב שנקדיש שיחה לנושא צורות ההתישבות בימינו, וננסה אף ליזום דברים.

עד כה באה היוזמה מן העולים עצמם, ויש לי הרגשה שאנו מבזבזים חומר

אנושי יוצא מן הכלל, שאם לא נשים לב אליו, יישאר בתל-אביב או בבאר-שבע, בעוד

שיכול היה לעשות הרבה יותר.

בהקשר זה אני חושב שהגיע הזמן לחדול מלהשתמש

במונחים בלתי מתאימים. מה זה מושב שתופי בנואייבה או בדה ב ? זה אינו

מושב שתופי, אלא צורת חיים מסויימת. אליעזר יפה המנוח ברח מהמילה שתופי,

אך עגן במילה מושב. אותו דבר לגבי מרכז אזורי. אנו מוצאים עצמנו בסתירה

למה שהכרנו עד כה כמרכז אזורי, כאשר אנו משווים אותו למה שאנו עומדים

להקים. למה שמציעים להקים ברפיח, השם מרכז אזורי אינו מתאים. אם יהיו

בסביבה 3-4 ישובים, כאשר יהיה ישוב מאוכלס כזה בסביבה ההיא, הוא יספק

להם את השירותים. צריך להקים שם ישוב אשר יוכל לאכלס מספר גדול יותר

של אנשים. כאשר הלכנו לרפיח, היה זה כדי ליצור חיץ בין רצועת-עזה לגבול

בעתיד עם מצרים. אנו יודעים עד כמה שהדבר מוגבל. אם רוצים אוכלוסיה

שבאמת תיצור חיץ, זה מוכרח להיות מבוסס על ישוב שעיקר פרנסתו לא על

החקלאות. עם ההחלטה על הקמת שדה התעופה, הדבר נעשה מאד אקטואלי. צריך ליצור

את המקום עבור האנשים אשר יעבדו בשדה התעופה, ואגב אורחא יתנו גם שירותים

לישובים החקלאיים שבסביבה, אך זה לדעתי דבר שולי בהחלט. המרכז האזורי

הקיים בלכיש, הוא דבר שונה לגמרי.

גם קרית-שמונה הוקמה מלכתחילה כמרכז אזורי.

השר ס. חזני:

חזני דיבר על שדות ד', אודה ולא אבוש, יש לי ספיקות לגבי שדות ג'. הספקות נובעים מהמחסור

השר ח. גבתי:

במים. אני לא מוכן לעשות דיסקונטו על 4.5 מליון קוב המים שתה"ל חושבת שיש שם, וגם אם יש שם, אם עומדים להקים מרכז שנאכלס בו כמה מאות אנשים, גם אם לא עומקים בחקלאות, אנשים צריכים לשדות, ושם צריך לשדות הרבה. איני יודע אם צריך למכור את הרזרווה המעטה של מים שתהיה, ולהשאיר בסימן שאלה את בעיית המים באזור. בשנים האחרונות התלהבותי לענין המכונים להתפלת מים לא גדלה אלא קטנה, כאשר אני רואה כמה עולה קוב מים. ובאשר לסגבית מים, הייתי שולח אותך להכשיר את הקרקע לישובי הנגב. מה לא "שתיתי" אלא "אכלתי" מהם בענין המים. אפילו עם חסיבה מסוריינת לא הייתי הולך לבקש שם מים. נעזוב את זה. זה אינו רציני.

אתה חייב לענות לבני "הפועל המזרחי", אז תן להם את שדות ג'.

השר ס. חזני:

בנים יש לא רק ל"הפועל המזרחי", ואין לי תשובה בשבילם. אני אומר להם: אין לכם סכוי ליישב את הבנים, אז הבה נפתח מרכז מעשייתי, בתנאי שהבנים יישארו באזור. אין לי פתרון אחר בשבילם.

השר ח. גבתי:

רבים הביעו ספיקות לגבי אשלים. איני יודע

במה "אוכלים" את זה, אך אשל הוא הדבר היחיד שצומח שם.

אם נחליט בשלילה, נצטרך לתת אבטחה מסוריינת לראש-

השר י. גלילי:

הממשלה בהגיעה לרביבים.

השר ח. גבתי:

אבטחה בלאו הכי ניתנת לראש הממשלה. ישנם

כל מיני רעיונות. איני רוצה שיאמרו לא,

אלא שהיום הנושא אינו בשל. אם תהיה קבוצת עולים שתהיה מוכנה ללכת לשם ולעסוק בתעשייה, ויהיה מה להקים שם - באשלים - ברצון רב אהיה בעד.

יש לי ספיקות גם לגבי חפורית, לאו דווקא

מבחינה חקלאית, אם כי גם את הבסיס החקלאי יש ליישב בדוחק רב, אלא מסעמים תקציביים. אם יאמרו לי כי מבחינה בטחונית זה דבר חשוב מסדרה ראשונה, אני מרים ידיים. אני רואה לפני את הרשימה שניסיתי לתרגמה לשפת המעשה, וחפורית נמצאת אצלי בעדיפות אחרונה ברשימה זו.

מר י. אדמוני:

מבחינת כח אדם, כל הבתים בהתישבות

החדשה, מאוכלסים או שיש עבורם

עתודה לאכלוס. בהתישבות החדשה אין לנו בתים ריקים.

מר ל. א. דולצין:

יש אף אפשרות להכפיל את האוכלוסיה?

מר י. אדמוני:

כן. קצב הבניה מניח את הדעת, כושר הבניה

הוא טוב. טוב שנדע כי אין היום בתים ריקים.

אותן יחידות הנמצאות עתה בבניה, תאוכלסנה עם גמר הבניה.

באשר לעל, אני מצטרף לדבריהם של גבתי ושל

זרע. אני לא מסוגל לומר לקבוצה הזו, שכל מה שעושים איתם הוא ארעי. אנשים

אלה עוקרים מבתיים ומסקומות עבודה, ואומרים כי הם מוכנים להתיישב בשטח

חדש וליצור יצירה חדשה. אני רוצה לומר להם כי יש לי הצעה קונקרטית,

סחר בבוקר להתחיל בהקמת מפעל שיש לגביו אשור של בנק התעשייה ומשרד המסחר

והתעשייה. אני מקבל את דבריו של גנתי, שזה צריך להיות הבסיס לעניין, כדי לדעת שאכן יש לנו קבוצה ואכן הבסיס המוצע נראה להם. לכן הצענו שלב ארעי, בו יאפשרו להם לעבוד במשקי הסביבה, אך מבחינת הנכונות שלנו להציע להם את הדבר הבסיסי לישוב כזה, הדברים צריכים להיות ברורים. ישנה אפשרות לעשות זאת סחר בבוקר. אנו צריכים להבטיח להם את הקבע שבעניין.

אתה רוצה שני ישובים עירוניים במקום ?

השר מ. קול:

זה אינו ישוב עירוני. זהו ישוב שימנה 100 משפחות, זהו כפר תעשייתי. בבני-

סר י. אדמוני:

יהודה איננו רוצים לעלות על 200 משפחות, והעולים מבריה"ם טוענים כלפינו, מדוע אנו משאירים להם סדק ל-50 משפחות בלבד. צריך לגשת לבניית המושב במקום, אשר ייועד להם.

לסיכום, כאמור, לא הבאנו ^{את התכנית} להחלטה, אלא לבירור ואוורור ראשון. כאשר נבוא לקבוע

השר י. גלילי:

סדר עדיפויות תקציבי, נצטרך להביא בחשבון את הישובים שהחלטנו על הקמתם, אם כי לא מן הנמנע שנקדים ישובים שלא אישרנו לישובים שאישרנו, מחמת סדר עדיפויות מדיני. אך עניין זה אינו מסוכם היום.

והערה שניה: הייתי מציע לקיים באחת הפגישות

הקרובות שיחה על נושא העליה מבריה"ס, בתורת פוטנציאל להתישבות, מפני שבכל זאת מסתמנים אלו דברים, ושםא אנו יכולים על-ידי פעולה שלפנים מסורת הדין, לגול את האבן מעל פי הבאר הזו, על סנת לגלות בתוכה פוטנציאל התישבותי ממשי. לא ארחיב את הדבור על-כך עכשיו. שמתי לב להערותו של זרו, כי צריך להזהר מלשוות להתישבות בעל אופי ארעי. ישנה זיקה בין ארעיות הנושא האנושי לבין ארעיות המקום. צריך לספל בכך לפני מסורת הדין, כדי שלא נגרום להתפוררות המקום.

מלכתחילה היה בדעתנו להביא את נושא המרכז

האזורי בפתח-תרפיח לדיון בממשלה. רוב החלטות הועדה הזו מקבלות תוקף אוטומטי, כהחלטות ממשלה, תוך שבועיים. אך מחשש שמא תהיה הסחת דעת, וכדי שהממשלה תדע-על-כך, הוחלט יחד עם שרי החקלאות והבטחון, להביא את הנושא להחלטת הממשלה, עם סימני ההיכר שנתנו בו היום, לאו דווקא עם השם. הכוונה היא למרכז אוכלוסייתי עם אלמנטים של שירותים לשדה התעופה ולישובים בסביבה.

אפשר לקרוא לו מרכז שירותים.

השר ס. קול:

אם כי מעיני אף אחד לא נעלם, ולאף אחד לא

השר י. גלילי:

היתה התנגדות לכך, שלמרכז הזה - איך שלא

נקרא לו - תהיה פוטנציה של התפתחות, במסגרת החלטת הממשלה ולא תוך יצירת

עובדות. לקראת ישיבת הממשלה נבבש הצעה מסשית ונביאה לאשורה.

לקראת הישיבה הנאה של הועדה, יתכן

שהיה הצעה מסשית יותר, הכוללת סדר-עדיפויות.

לגבי שדות ד' נשמעה כאן חוות-דעתו

של שר החקלאות. כאשר נבוא לקבוע את לוח הישובים, יוכל שר

החקלאות להעלות זאת לדיון.

אני מקבל את סיכומך (יוצא).

סר ל.א.דולצין:

אני משאיר לעצמי את הזכות לחזור לענין

השר מ.חזני:

שדות, אם כשדות ד' ואם לאו. אראה עצמי

נאלץ להביא לשולחן הזה דבר שלא בא על תקונו בוועדה הבין-תכנונית,

דבר שלא הייתי רוצה בו.

בענין גיתית: יחידת נח"ל עלתה למקום,

השר י. גלילי:

והוסמכה לנגן רק על סיתרי הגיתית בשטח

שלא רוסס. אנו עושים מאמצים לתת לה אפשרות להשתמש גם בשטח שרוסס,

ע"י הסדר עם תושבי המקום, אך הדבר טרם בא על סיכום.

מ ח ל י ט י מ:

א. להמשיך בדיון ולסכם את תכנית ההתיישבות
לשנת 1973 באחת הישיבות הקרובות של
הועדה.

ב. לקיים דיון על טיפוס התיישבות חדשה
ועידוד עולים מבריה"מ להתיישבות.

ג. הועדה רוסמת לפנייה את הודעתו של השר י. גלילי, כי על דעת שר החקלאות והפיתוח, שר הבטחון ועל דעתו הוא, יביא לממשלה הצעה להקים בפיתחת רפיח מרכז אזורי אשר ישרת את צרכי צה"ל (בהתחשב בענין שדה התעופה הצבאי המוקם ע"י צה"ל באזור), דרכי הישובים אשר קמו ויקומו באזור.

לקראת הדיון הממשלה תגובש הצעת-תכנית להקמת המרכז.

הת/4. די-זהב (דהב). מסצפה לישוב

השר י. גלילי: תציג גם את דהב.

מר י. אדמוני: את ענין דהב אישרנו בוועדה זו, במסגרת מצפה,

ובאותו זמן אישרנו גם את הקמת הישוב בנביעות.

הספיקות שהיו לגבי דהב נבעו מהעובדה שלא ידענו אם יש בסיס איתן להקמת הישוב, ולא היכרנו את הקבוצה שצריכה להקים. בינתיים היה הקבוצה במקום למעלה משנה, ואני יכול להגיד שזוהי קבוצה מענינת מאד, כולה מורכבת מבני קרית-סלאכי, דור שני של עולים חדשים, דווקא מארצות המזרח, שבמידה לא קטנה של ציונות נאחזו במקום בצפריניים, ולמרות שלא יתנו להם התנאים הרגילים, בגלל מעמדם כמצפה, עשו רבות לקיום עצמם, ועשו זאת בעיקר מספיעי קייט ראשונים במקום, וקצת מדייג שיכול להיות לו סיכוי לא מבוטל.

השר י. גלילי: צריך לדאוג שלא תהיה זו קבוצה יותר מדי טובה,

כי יש לה תכניות אימפריאליסטיות - אקספנסיוניסטיות

לגבי כל האזור.

מר י. אדמוני: גם זה לא נורא, על בסיס הממצאים שלמדנו בינתיים

במקום, ועל בסיס התכניות שלנו, אנו מציעים לאשר

את הנקודה כישוב ולאפשר לפתח בה דברים של קבע.

מ ח ל י ט י מ :

בהמשך להחלטה מס' הת/4 של הועדה להתיישבות סיום
ט"ו בשבט תשל"ב (31.1.72) ועל בסיס המסמכים והנסיון
החיוניים שנצטברו בדי-זהב (דהב) מאז שהגרעין עלה
למקום כמצפה - לפתח את הגרעין לישוב, בדהב.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

88924

סטנוגרמה

פרוטוקול

ישיבת הועדה להתיישבות
ג' באייר תשל"ב - 17.4.72

סדר י

עותק מס' 1 מחוך 2

30 דפים

נכחו השרים: י. גלילי - יו"ר, ח. גבתי, מ. חזני, נ. פלד.

נעדרו השרים: מ. דיין, פ. ספיר, מ. קול (בהו"ל), ז. שרף.

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ד. וייץ, ל. א. פינקוס, י. צור, מ. קרונה
ע. שפירא.

נעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: א. ל. דולצין, א. שנקר.

משתתפים נוספים:

מסעם הממשלה:	א. אבן	שר החוץ
י. שערי	-	סגן שר התיירות
ש. אבני	-	משרד השיכון
י. אלוני	-	מינהל סקרעי ישראל
י. ארקין	-	משרד האוצר
תא"ל ש. גזית	-	משרד הבטחון
מ. היים	-	משרד החוץ
י. יהלום	-	משרד הבטחון
א. שילה	-	משרד החקלאות
י. שביא	-	לשכת שר י. גלילי

מסעם הסוכנות היהודית:
י. איגס, י. אדמוני, מ. שסיר.

א. ליסנסקי-מזכיר הועדה

הח/6 הקטח כפר הסמות בחבל אשכול עם 12-2
הח/7 הקציב ההתנחלויות לשנת 72/73 עם 30-12

סדר היום:

לשמה: ת. כ.

השר י. גלילי יו"ר / הישיבה הזו נועדה להספין הריון בנושא התקציב

לשנים 72/73. אולם מאחר ואיננו מביאים

שום הצעות חדשות להחלטה, ואי אפשר בלי אנפורמציה כלשהי, הרי הוסכם עם שר החקלאות ועם אנשי המחלקה להתיישובות, כי יובא לידיעה ולאשור הועדה הרעיון בדבר הקמת כפר בתי זכוכית בחבל אשכול. יקדים בענין זה שר החקלאות, ואחר כך יוצג הנושא ע"י מחלקת ההתיישובות.

בשר ה. גבתי:

המחלקה להתיישובות יזמה את הרעיון להקמת

ישוב שיהיה מבוסס על גידולים אינטנסיביים מאד

בבתי זכוכית. מדובר על גידולי עגבניות לייצוא, וזה מבוסס על בסיון בהיקף קטן שנעשה בשנים האחרונות על-ידי יהודי מכו-זלנד בחבל הבשור, שהראה מה אפשר לעשות. על יסוד הבסיון הזה לא הייתי מחליט דווקא, כי אפשר ללכת לגידולי עגבניות בבתי זכוכית. שמוש בבתי זכוכית אינו מחייב דווקא גידולי עגבניות, אלא זוהי שיטה של גידולים. אפשר לגדל עגבניות, פרחים וכל מיני דברים אחרים.

מדובר על גרעין התיישובותי ההולך ומתארגן

בניו-זלנד, אוסטרליה ובארה"ב. כאשר הובא לפני הענין בראשיתו, הצעתי שנציגים של הגרעין יבואו לארץ, יראו את המקום, יכירו את התנאים, ורק אחר-כך יחליטו. ביקרו כאן ארבעה אנשים, שניים מבניו-זלנד ושניים מארה"ב, והם ראו את הארץ ואת המקום בו אמור לקום הכפר, ולמדו את התנאים. גם אני נפגשתי איתם והתרשמתי מהאנשים. אלה אינם חקלאים, אלא אנשי מקצועות חופשיים, אשר בעצם מחפשים כשהו טובה ממה שהם עושים היום, והם מאמינים שבשיטה הזו, כלומר בטקס אינטנסיבי מאד ומתוחכם מאד, הם יוכלו להתקיים וגם לתרום לפתוח הענף הזה בארץ. ישנם ביניהם מהנדסים ובעלי מקצוע אחרים, והם סבורים שהם מסוגלים לעשות זאת. סיכמנו כי המחלקה להתיישובות תתחיל בהכנות, ואילו הם יעלו ארצה בהדרגה, ועד שהכפר יקום, יוכלו להתרכז במקום ולהתחיל בעבודה. אני רואה בכך בסיון מעניין,

לא רק מבחינה חקלאית, אלא גם מבחינת הספוט של האנשים שרוצים לכצע את הנסיון, ואם נצליח להתגבר על כל הקשיים הקיימים תמיד בהקמת מפעל כזה, יש בכך פתח לאיזה שביל נוסף, גם בעליה **ואם מועיל** בארץ.

השר י. גלילי היו"ר:

אולי תפסוק הלכה: האם זהו כפר חסמות או כפר של בתי זכוכית?

השר ח. גולתל:

לדעת סומחים, יש באזור זה יתרון אקלימי לגידול בחסמות.

מ. ר. וייץ:

אין לי הרבה מה להוסיף על מה ששר החקלאות אמר. אני מצטרף לדעתו שאם נפעל כהלכה בבצוע הנסיון, הוא יפתח פתח חדש לקליטה ולישוב אזורים בארץ. הערה אופרטיבית העשויה או עלולה לקבוע את גורל הענין: יש לנסיון זה את כל הגורמים האובייקטיביים להצלחה, אך הוא מצריך בצוע מדויק ומדוקדק, גם בארגון המתישבים מצד אחד, וגם בהקמת הכפר מצד שני. אני מקדה שלאחר אשור התכנית, ובעזרת כל המשרדים הנוגעים בדבר, נצליח במשימה וזה יהיה אריח חדש בחקלאות בארץ. אני מצוה לקרוא לכפר בכל זאת כפר חסמות. לכפר בתי זכוכית יש אסוציאציה זכוכיתית.

מר י. אדמוני:

הבעיה הסטטטית תיפתר ללא קושי. לא יקראו לכפר בשם כפר חסמות, ולא בשם כפר בתי זכוכית.

מקומו של הכפר יהיה בגוש הישובים שיש לנו באזור הבשור, בצמוד לעמי-עוז, יש, מבטחים ותלמי-אליהו. היות ומדובר בבתי זכוכית או בחסמות, וכרצון לא להגיע לחמום, אנו עורכים בדיקות מיקרו-אקלימיות

מר י. אדמוני

באזור, ולכן טרם קבענו את המקום הסדויק בו יקום הכפר. אנו רוצים למקם אותו במקום המתאים ביותר, ויש הברלים סיקרו-אקלימיים בין מקום למקום, אפילו באותו אזור. המגמה הכללית היא להקים את הכפר דרומית לתלמי אליהו, בגוש הישובים שהזכרתי. אנו מדברים על מושב במלוא מובן המילה, של 60-80 משפחות. מוסכם בינינו לבין שר החקלאות שלפני שנקימו יובאו כל הפרטים הקשורים בכך לאזור מינהלת התכנון החקלאי והכלכלי.

האם יהיה זה תכנון מודרני, על יסוד עבודה ערבית זולה?

השר י. גלילי:

זוהי אחת הבעיות העיקריות. פה יכולים להיות

מר י. אדמוני:

שני דברים: יכול להיות שבש^{נה} הזו נתגבר על כל משק באזור הוא של

חלק מהבעיות הקונכנציונליות באזור זה. 40% דונם של גידולים

עם מכסת מים מסוימת, דבר המזמין עבודה ערבית גדולה. אך כאן מדובר על

2 דונם למשק, תוך הקצאת מים בהתאם. הנכון הוא שבחממה יש עונות שיה

של קסיף. יכול להיות שדרך החסמות תקל עלינו במקצת את בעיית העבודה

השכירה שפססה בהיקף גדול בישובים האחרים בסביבה. אנו עובדים הרבה על

בעיית העבודה השכירה במושב שדות, וגם שם הועלה הרצון ללכת בדרך של חסמות,

כדי להתגבר על בעיית העבודה השכירה והגידולים על שטח גדול. תוך תכנון

נכון של המושב הזה, ניתן יהיה להפחית את מסדי הבעיה עד למינימום. יכול

להיות וכו' על השאלה, אם כל יחידת משק תקבל שניים או שלושה דונם. בעיית

העבודה השכירה צריכה לשמש גורם מפתח בהחלטתנו, לאיזה סדר גודל בלך.

זהו מושב לכל דבר, הצריך להשתלב במערך

האזרחי שהקמנו לישובים בסביבה, ללא צורך בהתקנת שירותים מיוחדים.

גם השירותים היצרניים וגם השירותים הצרכניים, כבר קיימים במקום. ישנו בית אריזה וישנו בית-עם. ישנו כביש המחבר בין ישובי האזור. למרות שיהיה למושב זה אופי מיוחד, של ישוב עולים אנגלו-סכסי, הוא לא ישמור על ייחודו, משום שיהיה בתוך חבורה של ישובים אחרים. בישע, מרבית התושבים הם ישראלים. בתלמי-אליהו, רוב התושבים הם יהודים יוצאי צרפת, במכסחים ובעמי-עוז, עולים יוצאי כורדיסטן ובאוהד - דור שני של סתיישיבים כנגב. כלומר, המסגרת באזור תהיה בין עדתית.

לוח הזמנים הקשור באשור תכנית המסק ע"י מינהל

התכנון, ואחר-כך אשור תכנית ההקצאה לבניה אשור הקליטה עד כמה שאני מבין מוכן לתת להן את האמצעים, כי המושב מיועד לקליטה, - הוא כזה שעד יולי שנה זו תובא לאשור הקמתו של הישוב במינהל התכנון החקלאי, ועד אוגוסט תובאנה לשפוט תכניות המתאר. בינואר '73 מדובר על בצוע התכנון המפורט ועבודות התשתית. באפריל '73 גמר הבצוע. מדובר על שלוש יחידות בשלב ראשון.

מהו החומר האנושי שם?

השר י. גלילי היו"ר:

מר י. אדמוני: חלק מהמתיישבים כבר עלו ארצה. כורדיים

מהם יכנסו לבתים בתלמי-אליהו ויקבלו שם הכשרה.

עם חלק מהאנשים יש לנו קשרים באוסטרליה, בניו-זלנד ובארה"ב. הם יעלו ברגע שנסיים את הבניה, או קודם לכן. לא נאשר לכאן עליה, אלא של משפחות.

כמה תעלה כאן יחידת מסק, בהשוואה ליחידה

מר ל. א. פינקוס:

קונבנציונלית?

מר י. אדמוני:

אנו סבורים שלא תעלה יותר. כיום, ההשקעה המיידית

ב-2 דונם חממות בל^א מחוממות, היא 100 אלף ל"י.

לא בקנה ציוד רב, המוסדות לטפול בתוצרת כבר קיימים, לכן לא נראה לי
שכחינת ההשקעה תהיה חריגה גדולה.

השר מ. חזני:

אני רוצה להרהר בקול: אם העני^לן יצליח, מסעמים

כלכליים, אקלימיים, אגרו-טכניים או אחרים, הרי

אין מקום באזור זה להקמתו של ישוב נוסף. לכן, האם אין מקום לחשוב על
שנת הרצה למושב, לפני שמתחילים בבניית מגורים עבור המתיישבים. רק לאחר
שנת ההרצה תעבור בהצלחה, תיבנינה באזור יחידות דיור. כל זאת כמובן,
אם אין מקום למושב קונבנציונלי נוסף. אם יש מקום למושב נוסף, אפשר
להסתכן. בכל אופן, הייתי רואה צורך לשקול בקודה זו.

מר ר. וייץ:

אני חייב להדגיש כי כל המושבים באזור, גם הקונבנ-

ציונליים וגם אלה מהספוס החדש, עומדים בעקדם על

ייצוא שלא בעונה, של גידולי שדה או מטעים. אנו מתחילים לגדל שם מטעים
של סוגי ופירות אחרים. שכחינת השוק, איני רוצה לחזור על דברים שנאסרו,
כי הגידולים האלה עולים יפה, וקצב גידולם עולה על זה של ההדרים. גם
שכחינת השוק באירופה, יש מקום להגדלת שטח הגידולים האלה.

נשאלה כאן השאלה, לאיזה סוג של מושבים יש

היום סכויי הצלחה טובים יותר, למושבנים הקונבנציונליים או למושבנים
הבלתי קונבנציונליים. אני חייב לומר כי אני דואג יותר לעתידם של המושבים
הקונבנציונליים. אני חושב שהכוון יהיה של הליכה לקראת תנאים סלאכותיים
לגידולים, אם בבתי זכוכית ואם בבתי פלסטיק. אם נביא בחשבון את בעיית
העבודה הערבית, שהיא סרטן העלול ל^אכול בנו בכל פה, - זהו אחד

הגורמים המביאים אותי לתקוף את המבנה של המושבים הקונבנציונליים. העתיד הוא למבנים מן הסוג המוצע כאן. אני חושב שאנשים העוסקים בתכנון האזנר צריכים להביא בחשבון מה יהיה על המושבים הקונבנציונליים, המבוססים על יחידת מסק של 40 דונם והמספקים תנאים לגידולים חצי אינטנסיביים, בעוד שבעתיד תהיה המבנה לקראת גידולים אולטרה אינטנסיביים.

כרי להנחית את דעתו של השר חזני, אני רוצה לומר: מביב המושב הזה ישנה אדמה הניתנת לעבודה. הבעיה תהיה של אספקת מים. הסכון שאנו מקבלים על עצמנו כאשר אנו מחליטים על גידולי חמסה, נעוץ בהבדל שבין מכסת המים למושב קונבנציונלי למושב מסוג זה, וזהו פרט מיסני ביותר. זה אינו סיכון שצריך להביא בחשבון. כאשר מדובר במושב קונבנציונלי, ישנם שני אלמנטים יסודיים: קרקע - 40 דונם ומים - 25 קוב ליחידה. המושב שאנו מקימים כאן, יהיו לו 3-4 דונם ליחידה, אולי עוד חמישה דונם מטע. כלומר, גודל יחידת מסק יהיה בסביבות 10 דונם בקושי, והוא יצרוך 5-10 אלפים קוב מים, כלומר ^{הה}לק החמישי ^{להפוך} מסה שצורך מסק קונבנציונלי. ^{מסק} כזה למסק קונבנציונלי ניתן בכל עת, כי קרקע אינה חסרה. הבעיה תהיה של הקצאת מים והובלתם. מדובר על הקצאת מים מתוך הרזרבה הארצית.

הם מוכנים להיות מושבניקים "נקיים", בלי עבודה ערבית ו-40 דונם מסק.

השר מ. חזני:

אני מקווה כי גם המושבים שלנו יעברו ללא

מר ר. וייץ:

עבודה ערבית. שתיים מהמשפחות האלה, המתכוונות

לגדור במושב החדש, גרות היום בחלמי-אליהו. הקטנו עכורן שני דונם של

חממות. את הנטיון הזה התחיל ניו-זלנדי בשם פרץ, לפני שלוש שנים, וגידוליו

מביבים זו השנה השלישית. השאלה של גידולי חממות אינה נוגעת רק לקבוצת המתיישבים הזו, אלא לכוון הכללי, וכאן אני מודיע כי אנו הולכים בכוון הפוך לזה שהזני הצביע עליו.

השר ח. גבתי:

איני רוצה להכנס לפרוגנוזות על-כך שהספר

הקובנציונלי נמצא בתהליך של בטיחה, ואנו

הולכים לכוון של אינטנסיפיקציה. לדעתי אין צורך בכך. הסכון שאנו לוקחים על עצמנו בהחלטה להקים כפר של חממות, אינו גדול. אמרתי כי יבנו חממות, ויגדלו בהן עגבניות או ורדים או משהו אחר. ישנם כפרים לא מעטים שיש בהם 30-40 דונם [redacted] משק, ובכל זאת הקימו חממות, וחלק ניכר מהמתיישבים בהם מתפרנסים מהחממות. במושב שחר התחילו עם 2 דונם של חממות, והיום יש כבר 80 דונם, ו-40 מתוך 60 המשפחות מתפרנסות על-כך.

הענין כולו אינו פשוט. אשר לחששותיו של הזני, אם יתברר שכל זה אינו הולך, לא נפתור את הבעיה עם 40 דונם ומים. הם לא יהיו מוכנים לשבת שם. לכן אין זה ענין לבטיון של שנה אחת או של הרצת האנשים. במל מקום שלוקחים אנשים חדשים, זה יכול לקרות. איני רואה בכך סכון יותר גדול מאשר כאשר הפנינו עולים מצרפת לתלמי אליהו או לרמת מאיר. גם כאשר מקימים מושב חדש ברמת-הגולן, קיים אלמנט של סכון. באל-על, לאחר שנה התרוקן המושב.

אני בעד זה שניקה את הסכון. מה שאנו מציעים שם

זוהי שיטה שהוכיחה עצמה במקומות שונים. היא מתאימה ליהודים אלה, אז זה יכול להיות שדוך שיצליח, בעיה של קרקע אינה קיימת שם. קיימת בעיה

השר ח. גבתי

של מים, ובמקרה הקיצוני ביותר, כאשר זו תהיה הבעיה היחידה, נעבירם
לגידולים אחרים שצריך להוסיף עבורם מים. לכן אני מציע שנאשר
את התכנית הזו.

מר י. צור: האם זהו שלב חדש של התפתחות, או שזהו
ענין חדש לגמרי?

האם התכנית הזו מתאימה באופן מיוחד לחבל
ארץ זה, או האם פרוש הדבר שאם זה יצליח כאן, אפשר יהיה להעביר את
הנסיון למקומות אחרים?

האם הובאה בחשבון גם בעיה הסרנספורט והייצוא
של התוצרת ממקום זה, והאם מבחינה זו דווקא המקום הזה הוא המתאים
ביותר?

מר י. אדמוני: לשאלתו הראשונה של מר צור: אין זה שלב
חדש של התפתחות טכנולוגית. להפך, אולי
יש כאן נסיגה לשמוש במבני זכויות במקום במבני פלסטיק. הגענו למסקנה
שהצפוי הקונבנציונלי של זכויות הוא היעיל ביותר. זוהי זכויות
ממש, ואין פה ענין של פלסטיק. החזרה לזכויות מתבססת על נסיוננו
באזור.

באופן כללי, הידע קיים, והלכנו לשם כי
אנו חושבים שהמקום הוא המתאים ביותר. מה שהפשוטו זהו אזור שיש בו
קרינה ואין בו עננות. מספר ימי השמש והאור במקום זה גדול מאשר
במקומות אחרים. בחוף האזור עצמו, אנו מחפשים את המיקרו אקלים.

פרט לשרם-א-סייח, זהו האזור הכי טוב.

מר ר. וייץ:

בעית המסלוח היא בעיה, אך לא בעית מפתח

מר י. אדמוני:

שאי אפשר להתגבר עליה. כל התוצרת מאזור

זה עוברת ללוד. קיימת השאלה, האם המיון ייעשה בלוד, או שהתוצרת

תצא ממזיינת מהאזור, אך זו אינה בעיה מיוחדת.

אני נוטה לקבל את התכנית הזו, אך אני

מר י. שערי:

רוצה לשאול: לפי כל מה שנעשה עד כה בשטח

זה, עוצ לא הגענו לוודאות שבאן זה יצליח. מדוע לא לערוך עוד בסיונות,

ורק בעוד שנה-שנתיים לקבוע את הדברים בוודאות? האם יש דחיפות מיוחדת

לעשות זאת דווקא עתה?

ישנה דחיפות מבחינת החומר האנושי. הנסיון

מר ר. וייץ:

החל כאשר משרד החקלאות ומחלקת ההתיישבות

הגישו עזרה ליהודי ניו-זלנד בשם פרץ, והוא הקים חממות לגידול

עגבניות לייצוא. הוא הוכיח לכל המומחים את האפשרויות הטובות בגידולים

מסוג זה. לאחר שנתיים של בסיונות, שלחנו אותו יחד עם איש המחלקה

להתיישבות, מר רוזמן, כדי להפגש עם הקרעין שהתלכד בניו-זלנד ובארה"ב,

וכך קרה שהקבוצה הזו התגבשה. העמדנו אותם בנסיון, הכאנו אותם לכאן

והראנו להם את המקום. היו כאן שני נציגים מניו-זלנד ושני נציגים

מארה"ב, ואלה קשורים בדבר. כאן קיימת אחידות דעה בין שר החקלאות

לבין ראש המחלקה להתיישבות, כי העניין בשל לבצוע.

למבחן עומדים כאן שני דברים: הייצור והשווק.

השר ח. גבתי:

לייצור,

באשר [REDACTED] האיש שהחל בכך הוא בעל מקצוע

נדיר, והוא מצליח. השאלה היא האם גם האחרים יצליחו כמוהו. אך על-כך איש לא יוכל לענות.

גם לאחר שנה לא בדע זאת.

מר ל.א. פינקוס:

הוא שולח לאנגליה כמה טובות עגבניות. מה

השר ח. גבתי:

יקרה באנגליה כאשר ישלחו כמה מאות טובות

עגבניות, זאת איננו יודעים. זוהי תוצרת יקרה מאד, והחוק שמסוגל

לקנותה הוא די מצומצם. אלה דברים שגם אם תדחה לשנה הבאה, לא תדע

עליהם הרבה יותר מאשר היום. תמיד קיים אלמנט הסיכון.

הסתום עולה על הירוע, ונכון שישבן מספר

מר א. שילה:

סכנות שלפחות מאחת מהן נשתדל להסנע: מבסים

לחפש עתה ישוב בעל אופי החורג מהקונבנציה, ותוך כדי דבורים על-כך

אנו מבניסים את כל הסכנות הירועות לנו בארץ. כאשר מדובר בבתי זכויות,

אין בדרך כלל הרבה מה לעשות. מדובר כאן על חקלאות מבוקרת, על שטח

קטן וכמות מים מצומצמת, כשכל אלה מותאמים לכח אדם שעד כה לא עבדו

איתוך אל איננו יודעים אם זוהי בדיוק החקלאות שצריכה להיות, והאם

לאחר שהאנשים יבואו לכאן הם לא ישתנו. לכן, השאלה שעורר חזני, תהיה

קיימת גם בעוד שנה. אנו יכולים לומר כי בתכנון, ניצור לעצמנו דגם

גמיש במידה מכסימלית, אנו יכולים לומר שנתכנן עד למינימום, כדי

לא להקים כאן מצבה של ישוב. מכסימום גמישות, הן מבחינת התכנון עצמו.

פרוש הדבר שצריך באמת להביא בחשבון תוספת קרקע ומים, במידה שהנכסיון

לא יצליח. לא כל מי שנכנס לדגם הזה, ימשיך בו. מה שקרה כבר במקומות

אחרים הוא, שהישוב מתפלג מבחינת אופיו ומבחינת רצונותיהם של האנשים.

כיום אנו עוסקים בעוד נושא הקשור במים,

באזור פיתחת רפיח. הנושא הזה פלוס הקמת כפר החסדות, ידרשו מאתנו
2 מליון קוב מים, שאחרת היו מופנים לפיתחת רפיח.

השר י. גלילי: כטרם נעבור לדיון שהפסקנו בפעם שעברה,
אני רוצה לקדם בברכה את שר החוץ, שישתתף
איתנו בעבודתנו, ואנו שמחים על-כן.

מ ח ל י ט י מ:

הועדה רשמה לפנייה את תכניתה של מחלקת ההתיישבות
של הסוכנות היהודית, להקים כפר חסדות בחבל
אשכול.

הח/7. תקציב ההתנחלויות לשנים 1972/73.

מר י. אדמוני: אסקור את התכניות לרצועת עזה, צפון סיני
ומפרץ אילת. לגבי רצועת עזה עצמה, אלך
מצפון לדרום. אחזר את המצב בכל אחד מהישובים ומהן התכניות שלנו.

השר י. גלילי היו"ר: אני מקווה שלא תדבר על תכניות שאינן, כי
בתפרסמו בעת האחרונה תכניות שלא הוחלט
עליהן ואשר לא פורסמו.

מר י. אדמוני: תסכים איתי ששום דבר לא פורסם בשלבנו.

נח"ל נצרים - אבו סדין: לפי החלטתנו,

זהו מצפה, ועדיין לא ישוב. בעוד כארבעה חודשים בפעיל את הפעילות החקלאית הראשונה. סייאן בצוע קרוח מים, אך טרם בצענו את שאיבת הנסיון. נראה לנו שיש שם כמויות מים יותר גדולות מאשר חשבנו, ואנו סבורים כי המים באים מאמפליפר¹ חדש. אנו צריכים לברר אם זהו אמפליפר חדש, וכמה מים נוכל לשאוב. זה יתן לנו בסיס להחלטה לגבי עתידו, כלומר הפיכתו של המקום לישוב. במידה והמקום יהפוך לישוב, קיימת החלטה בנוגע לקרקע ומים עבורו, ואת הנתונים האלה צריך יהיה להביא בחשבון כאשר נדון בכך. במקביל לקדוח הראשון שהסתיים, עובדים באתור הקרקע והמים בתחומי מדינת ישראל.

גם הישוב הזה יוקם בתחומי מדינת ישראל.

השר מ. חזני:

אני חוזר בי: בתחומי הקו הירוק.

מר י. אדמוני:

נח"ל כפר-דרום מתבסס על קדוח בתוך משבצת

הקרקע של הישוב, שהיא מצומצמת. הנסיונות החקלאיים פחות או יותר סביחיים זה הודעת. גם כאן משתדלים להשלים את משבצת הקרקע בתחומי הקו הירוק. אנו מנהלים טו"ס על שבוים חנועתיים בהש"יכות הישובים האלה. מדובר על כך שבח"ל כפר דרום יהיה של התאחדות הקבוצות והקבוצים, כמו נח"ל חן-יונס, שמחכוונים לקרוא לו מורג. שני הישובים יתבססו על קרקע ומים בתחומי הרצועה, ובעיקר על מכסות מים של חשבונות ייצור ופתוח בנגב המערבי. במידה ויוחלט על הפיכת אבו סדין לישוב, הקבוצה הדתי יקבל אחו, כאשר המים ימופקו לו מאזור זוהר-צאלים. זוהי ההצעה החנועית אשר עומדת על הפרק. במידה שנבצע זאת, מערכת המים תתוגבר.

השר מ. חזבי:

אין כאן ענין של פתרון כפוי, אני מקווה.

מר י. אדמוני:

יש לכך הסכמה של כל הצדדים.

מושב שדות עבר את הנסיון בהצלחה, מבחינה חברתית, אך מבחינת העבודה הערבית, אפשר לקרוא לכך אי הצלחה. נשתדל במידת הניתן להפחית את כמות העבודה הערבית, ולו גם ע"י אינטנסיפיקציה של הענפים החקלאיים. הישוב עבר את הנסיון עם 30 מתיישבים, כאשר 14 נוספים נמצאים בתהליך של כניסה - 7 נכנסו ו-7 יכנסו בזמן הקרוב. לקראת העונה הבאה, כל חמישים היחידות תהיינה מאוכלוסות ופעילות. החומר האנושי: בדרך כלל בני הארץ, משפחות צעירות, עד גיל 30, כאשר לכל משפחה יש מספר ילדים.

השר י. גלילי היו"ר:

אחוז גבוה מביניהם, הם בני מושבים וקבוצים.

מר י. אדמוני:

פיתחת רפיה ב': פעולת הכשרת הקרקע ע"צ הקרן-הקיימת היא יפה מאוד והרבה יותר זולה מאשר במושב הראשון. לפי התכנית שלנו, המתיישבים הראשונים יכנסו ל-16 היחידות הראשונות בינואר-פברואר בשנה הבאה, ולקראת החורף הבא הישוב יהיה מאוכלס. המרחק בין שני הישובים הנקראים פיתחת רפיה, הוא כקילומטר. ישנם דיונים בקשר להקמת מרכז הגוש, האם להקימו בצמוד לאחד הישובים, או בנפרד.

מושב דיקלה אוזרה ע"י תנועת החרות, ויש בו היום כ-50 מתיישבים. בהאחזיות הנח"ל באזור יושבים כמאה חיילים. בדיקלה יש 32 חברים ו-20 יתווספו לאחר סירותם הצבאי. כלומר, מבחינת

הגבוש החברתי, עדיין יש בעיות.

אשר לפתוח המשקי: אנו ממשיכים בפתוח שטחי

שלחין לאורך החוף ובטמגרת סגירת השטחים באזור. למעשה הושלמה משימת
הישוב. מקורות ביצעה שני קידוחים שטחיים, כחלק ממערכת הקדוחים באזור
הצריכים לתת עד 4 מליון קוב מים, לפי ההערכות האחרונות של תה"ל. שני
הקדוחים האלה בוצעו, והם יאפשרו הגברת אספקת המים לדיקלה, לצורך עבוד
סטעים וגן ירק. הנקז ^{החדש} נותן 70-80 אלף קוב לשעה. מדובר על תפיסת מים
עיליים הזורמים לים. מה שאנו עושים אינו נקז פתוח בחעלה, אלא נקז
תת-קרקעי ששואבים ממנו מים. אנו מתכננים את הישוב כישוב קבע. ישנן
בעיות ארביכליות מסוימות, ואנו מקווים שאפשר יהיה להתחיל בבצוע התכניות
תוך מספר חודשים. דיקלה אינה רחוקה משפת הים, ואנו מתחילים לפתח את
שפת הים בענף קיום לישוב. בשבת האחרונה היו בחוף הים במקום 200
מכוניות. למעשה, זהו חוף ים נוח לאנשי באר-שבע, שהאלטרנטיבה האחרת עבורם
היא חוף אשקלון, שאינו יותר קרוב. כל ישובי הנגד, כולל ישובי השומרה-
הצעיר, נוסעים לשם. אנו מצפים לסיוע משרד התיירות, כי אנו רואים
בתיירות ענף קיום למקום.

ישנו ישוב נוסף באזור, הוא נח"ל סיני, שכנראה

ייקרא חזון-סיני.

מי מחליט על שמות?

השר י. גלילי היו"ר:

ועדת השמות הממשלתית, לפיו"ר שלה הוא אברהם בירן.

סר י. אדמוני:

השר י. גלילי היו"ר:

לפי החלטת הממשלה, נח"ל סיני תאזרח ב-20.5.57
סר י. אדמוני:
 שנה זו לפי החלטה שנתקבלה פה, הישוב יתקיים

על המים הקיימים באזור. אם בצליה לרכז מים בוספים, נעשה זאת. הישוב יתפרנס בעיקר על מתן שירותים לצה"ל. הפרוייקט הראשון המתוכנן עבורו, הוא מכבסה אזרחית לצרכי צה"ל. כן חושבים על הקמתה של תעשייה בישראלית באזור. מיקום הקבע של הישוב עדיין אינו ברור. מבחינת התקציבים והתעסוקה איני רואה בעיות. מיוחדות לישובי האזור, אני חושב שאנו עומדים במצב בו נוכל לספק תעסוקה לכל העבודה המצוי באזור. יכול להיות שבנח"ל סיני נהיה מוגבלים ל-70 איש.

נח"ל-ים: זוהי האחריות נח"ל בעייתית מאד.
 לא הצלחנו להתגבר על בעיות הדייג באזור. הערבים דגים שם חבבה יותר מאשר בתקופת הסצבים. נפתחו המעברים ליטה, ובכל זאת לא הגענו למצב שנוכל לומר שיש מקום לקיום הישוב. בימים הקרובים ננסה להכניס שני שנויים שיהיו המבחן הסופי למקום, כדי להחליט אם להיות או לחדול. ננסה להכניס שיטות דייג נוספות, בעיקר שיטת ז'ארף, של דייג באמצעות מיכון; כ. קבוצת אזרחית של 12 בחורים שהיו בנח"ל-ים, חשב בהאחזות ותעבור כקבוצת דייג. היא תדריך את החיילים הנמצאים במקום. אם נדוכח כי יש אפשרות לבצע דייג בעזרתם, אני חושב שנבוא בהצעות להמשך קיומה של ההאחזות, או הפיכתה לישוב אזרחי. במידה ולא בצליה, צריך יהיה להעמיד את השאלה על סדר יומה של הועדה הזו, כי הנח"ל והקבוץ המאוחד לוחצים על החלטה אם להשאר או לא להשאר שם. הם טוענים כי אם אין סכוי לקיומו של הישוב, אם אינם רואים טעם להמשיך להיות שם זו השנה השישית. ננסה להפעיל את השיטות שציינת, ואני מקווה כי תוך שנה תהיינה לנו מסקנות, מה אנו עושים הלאה.

נביעות: ודי-זהב, אלה שני ישובים בדרום

סר י. אדמוני

סיני. הראשון הוא ישוב, השני מצפה, שלגביו אמרנו כי נחליט אם להפכו לישוב או לא, לאחר שנראה אם יש אפשרות לכך. בשני הישובים האלה, הענף העיקרי הוא התיירות, וכאן יש שתוף פעולה מצויין עם משרד התיירות אשר מגלה הרבה רצון טוב ונותן הרבה סיוע. בנואייבה (נביעות) התחלנו בפתוח החקלאות, הנשענת על המים שבאזור. כבר סיפרתי כי מצאנו בקדוח שנערך במקום כמות מים של 70 אלף קוב לשעה, כמות שהיא די גדולה. הגידולים שהגענו אליהם במקום זה, הם מהיפים והטובים שקיבלנו על ספת ההתיישבות הישנה או החדשה. ישנה הצלחה יוצאת מן הכלל של הגידולים, וזה מעורר אותנו ומביא ללחץ מוגבר מצד אנשים הרוצים להתקבל כחברים בישוב. הקבוצה העיקרית של המתיישבים באזור, היו חברי גרופית. במקום יש עתה אוכלוסיה של קרוב ל-30 איש. איננו רוצים בגידול מהיה סודי של האוכלוסיה, כי לא ידוע עוד מה יהיה עתידה, וישנו קושי מסוים בקליטה. רוב המתיישבים אינם רוצים לעבוד בשירותים אלה בחקלאות. באופן טבעי, עיקר העבודה במקום תהיה בשירותים, אם כי הנסיה מצונו היא לפתח את החקלאות ולא את השירותים. אנו עורכים בדיקות וסקרים ראשונים בנושא הדיג, והגענו להצלחות די טובות, אם כי לאחר השקעות גדולות.

באשר למתקני קייט, הקטנו אכסניה שיש בה כ-100 מיטות, והיא פועלת במבנה ישן של סולל-כונה, ששימש אותה בעת פריצת הדרך לשרם-א-שייח. יצרנו במקום גם סזנוני חוף. אנו מקווים כי תוך כמה חודשים ניגש לבניית הבתים הראשונים למשפחות. אם נדבר על בניה, אפשר יהיה לדבר גם על קליטת אנשים נוספים. הישוב ייבנה על חוף הים, קצת סזרה למחנה הקיים. אנו מקימים מבנים לשכון החברים, ומקיימים שירותי תיירות. לפי כל הסימנים, שני הישובים עמדו בכבוד רב באספקת

שירותים למטיילים בפסח. כמידה והגיעו אלינו הדים, הם היו חיוניים בהחלט, וזוהי תעודת כבוד לשני הישובים האלה. אנו מצפים לכך שבקייץ תהיה פה תנועה קבועה של מטיילים, שלא לדבר על הקשר בין שני הישובים לבין קבוצות צוללנים שהציעו להביא למקום קבוצות של צוללנים. בנואייבה מדובר על פתיחת מועדון צוללנים ישראלי וברי-זהב על מועדון צוללנים מחס"ל.

תכניות הפתוח שלנו הן בתחום התיירות, פתוח מקורות מים בנואייבה, כאשר לצורך זה נצטרך לבצע קדוחים למציאת מי שתיה גם ברי-זהב. מנסיוננו בעונה הקודמת אפשר לציין בספוק כי ההחלטות שהחלטנו והמעשים שעשינו, די הצדיקו את עצמם, מבחינה אחת לפחות, שלש לנו אחיזה לאורך הדרך וקיימת אפשרות לתת שירותים בצורה מתאימה. יש גם מספר ילדים, בנוסף ל-20 המבוגרים היושבים ברי-זהב. הקבוצה אינה גדולה, בגלל ההגבלה שלנו. אנו מגבילים את הגידול משום שטרם הוחלט אם להפוך את הנקודה לישוב במסגרת של קבע.

סר ש.אבני:

אתיחת קודם כל לחלק השבועי. אנו עוסקים

היום בשלבים שונים של בניה ותשתית ב-2

לשננים חדשים שהוקמו מאז טלחת ששת הימים, המתפללים ל-38 ישובים אזרחיים ול-14 האחזיות. מן הראוי להכיר כי בבניה בישובים אלה, אנו נתקלים בכל מגוון הקשת של התכונות והאופי מבחינת הבניה, הן במה שנוגע לעבודות הבסוס, הן בנוגע לתכונות הקרקע והן בנוגע למבנים, שלא לדבר על הצורך להתחשב בסוגי האקלים השונים, בכך שבמקומות אחדים יש להסם את המבנים ובמקומות אחרים יש לצננם. תכונה אחרת המאפיינת את הבניה היא שברוב המקומות אנו מצויים לבנות בניה בטחוניית, הן לצורך מגורים והן למבני צביר, ובטטנדרט גבוה יותר את המבנה הבטחוני והתאורה

הבטחונות, כפי שהדבר מוכתב ע"י שלטונות צה"ל המוסמכים.

הערה שלישית נוגעת לצד הלוגיסטי: ברוב רובם של המקומות היינו צריכים לבוא לשטח לא מתורבת ולהכין מהתחלה את תנאי הקרקע והתכנון. אין צורך לומר מה זה אומר מבחינת משך הבצוע וההוצאות. אני סבור שהיום אפשר לומר במידה רבה של **ספוק**, כי ברוב-רובם של המקרים עלינו על דרך המלך, כך שהבניה ברוב-רובם של הישובים נמצאת בשלבי סיום, או שכבר נסתיימה. למרות התנאים הקשים של הרחוק והבודוד ברמת-הגולן, ושל החורף הארוך שהפריע לבניה, בסך-הכל משך הבניה לא היה יותר ארוך, ולעיתים אף יותר קצר מאשר במרכז הארץ.

כיצד אתה מסביר את משך הבניה הקצר יותר?

השר י. בגליל היו"ר:

מר ש. אבני:

אסביר זאת. קודם כל יש לציין ששנים כמה קבלנים הרואים בנוסף על תפקידם הפרוזאי כקבלנים, גם את הנצוץ הציוני, ולכן הם נותנים תשומת-לב מיוחדת לבניה באזורים אלה. אני יודע שהם מגייסים עובדים ממרכז הארץ, וזה עולה לא מעט גם לקבלן. זה מזכיר לי את התופעה שהיינו עדים לה בחקירת הבניה של חדרי הבטחון בגליל וברמת הגולן. הצלחנו לעניין את מקורות, שעלתה על הגל הזה, וזו היתה תרומה טובה הן מבחינה מקצועית והן מבחינת משך הבניה. מה שקרה כאן, ואינו מקובל במקומות אחרים, הוא שמדי פעם בפעם אנו מקבלים הרשאה של האוצר להקדים את הבניה לפני התאריך הסופי. על-ידי כך אנו חוסכים מספר חודשי בניה, ובר המאפשר לנו לעקוף את תקופת החורף, הגורמת לעכובים רציניים, כי לאחר החורף צריך להמתין עד שהקרקע סתייבשת. אותה בעיה קיימת גם בגוש-עפ"ר, אם כי לא באותה מידה של חריפות.

ההשקעות בבניה במספרים נומינליים, כולל תקציב '72; מתקציב בטחון, מבני צביר וכו' - תגיענה ל-250 מליון ל"י. בתכנית החדשה יש בניה בהיקף של 67.5 מליון. התכנית החדשה מאפשר לבנו להרחיב את הבניה ו-27 ישובים, ולהתחיל בבניה ב-6 ישובים חדשים. אם מדובר על חלוקה אזורית, אז 17^{42-ס} הישובים נמצאים ברמת הגולן, מהם שתיים הן ההאחזיות, גשור ואל-על; 11 בבקעת הירדן; 3 בגוש עציון ו-9 בסיני וברצועת עזה, מהם 5 האחזיות; בנוב ובערבה 8 ישובים, מהם שתי האחזיות, ושונות: מי-עטי, מעלה הגלבוע, מבוא-חורון וצור נתן.

רמת הגולן הוא חבל ארץ קשה במיוחד. יש צורך לבצע סקר מיוחד ללמוד תכונות הקרקע מבחינת החלחול, ולצורך הביוס האזרחי, אשר לחבול האזור לרשת הארצית של ההשטל, בחלק הצפוני הושלם הדבר לפני שנתיים, ובחלק הדרומי יושלם בעוד שנה, ויביע טמפל קורסי ועד לרמת מבטימים. התקציב החדש מאפשר הרחבה ופתוח של 29 ישובים קיימים ו-9 חדשים. בפעם הקודמת, בעת פתיחת הדיון, דובר על מגבלות תקציביות, ועל-כך יש לי שתי הערות. לא אוסר כי אין בדרך-כלל מגבלות, מבחינת היעילות בבצוע והעמידה בלוח הזמנים, וגם מבחינת המחיר שהבניה עולה בסופו של דבר. לא צריך להרבות בדברים כדי להסביר, כי מצול הבניה ל-4-5 שלבים, אינה מהווה אתגר לקבלן, ונסופו של דבר הבניה מתייקרת. כאן אי אפשר לבנות בבת אחת אלא בכמויות קטנות, אך בשים-לב למצב התקציבי ולריוגים סביב התקציב, קשה לומר שהענין קופח, וזה נותן חשובה מבירה כיותר לבעיתם של ישובים קיימים. הנכון הוא שבמסגרת המגבלות האלה, שלושה ישובים שהיו על הפרק, וקיימת הסכמה להקיםם, לא נכללו בתכנון החדש. הישובים הם תל-סל, מרכז היספין ומחולה ב'. אם תעדינו

בטבלאות שהצגנו בפניהם, לגבי הבניה החל במלחמת ששת הימים, כולל תכנית
מפורטת לגבי '72, - תווכחו לדעת כי מספר יחידות המגורים הוא 1567 פלוס
327 חדרים. יורשה לי להעיר כי מספר החדרים גדול יותר, כי במקרים
מסוימים שפצנו חדרים קיימים, והשפוך מופיע בחלק המוקדש לשפוצים. יחד
מדובר כב-1900 יחידות. שהאוכלוסיה הקיימת בהם, לפי נתונים שהציג
מנהל מחלקת ההתיישבות, היא קרוב ל-900. כאלף יחידות דוור ש-62 מהן הינן
חדרים, שיועדות לאכלוס נוסף, כאשר חלק מהמועמדים קיים בעין, אך אלה
לא יוכלו לבוא, כי הבניה עדיין לא גמורה. בחודשים יוני-יולי יש לקוות
לתחילת האכלוס. הוא הדין לגבי מקומות נוספים שלגביהם קיימים המועמדים
אשר מחכים לגמר הבניה.

בסכום, התקציב המאשר את הבעיה כפי שהיא

מוצגת כאן, ברוב המקרים מאפשר הכפלת האכלוס ביישובים שעליהם מדובר.

על מה מבוססת ההנחה שלך, כמה צריכה לעלות

מר ארקין:

יחידת דיור?

ההערכה מבוססת פאד ומשתנית מיום ליום. לא רק

מר ש. אבני:

האכלוס אלא גם המצב הפנימי ביישוב משתנה מיום

ליום. יחידת הדיור, בין אם היא קבוצית ובין אם היא מושבית, נבנית

במסגרת יותר גבוה ועל שטח יותר גדול מאשר בתחומי הקו הירוק,

כתסריץ לאלה ההולכים לשם. התסריץ ניתן גם למשפחות, אך כהרבה מקרים אלה

עוד לא נוצרו. אנו במנעים מלהכין יחידות תת-מסגרתיות, כל אלה מעוותות

את מערכת הדיור של הישוב. כאשר האוכלוסיה מתבגרת נצ"ג ותיקה, נשארת היחידה

התח סטנדרטית וצריך לבטוש אותה או לעסוק בעבודות הרחבה, ואז הוכר אינו משתלם. המגמה היא לבנות מלכתחילה יחידות המתאימות לסטנדרט המצופה והמקובל. אם זוהי יחידה משפחתית, כל זמן שהמשפחה אינה קיימת, היא מתאימה לסגור כמה חברים. לגבי דירה, מדובר ב-3-4 חדרים. התמונה נכונה אך עלולה להשתנות ברגע שנוצרת משפחה. הבאתי נתונים על השנויים הדמוגרפיים הפנימיים ועל קליטת חברים. ברוב המקרים המספרים ניתנים להכפלה, ובכמה מקרים ע"י שנוי דמוגרפי בתוך הישוב.

השר י. גלילי היו"ר:

אני מבקש מיחיאל וחברים אחרים שיש להם מה לומר בנידון, להשיב על השאלה, האם כדור כלל ניתן להגיד שמצב השכון הראוי לדירובישובים שמעבר לקו הירוק, מאפשר להם לקלוט מתיישבים חדשים או לא לדחות מתיישבים חדשים? האם לא קיים מצב שבגלל העדר שכון מתעכבת קליטת האנשים המוכנים ללכת לישובים אלה?

סר י. אדמוני:

אני רוצה לפתוח בהודעה קצרה שלדעתי היא חשובה: נפגשתי עם נציגי המתיישבים ברמת הגולן לפני כמה ימים, ועם נציגי התנועות הקמוציות, וכולם שאלו מדוע הם נמצאים במצב די קרוב מבחינת התקציבים לשכון, כאשר התקציב לפתוח המסק הוא קטן, והמצב מקשה עליהם. בדיונים על התקציב לשנה זו, אמרנו כי אנו רוצים לתת עדיפות לשכון, כי בכל הדיונים עלתה השאלה אם ישנם אנשים המוכנים ללכת להתישבות או לא, והחזה שלי היתה שאיני יודע להשיב, כי אף פעם לא העמדנו את השאלה במבחן אמיתי, כי אף פעם לא היה שכון מעבר למה שצריך, ותמיד בצמצום. המגמה היתה להוסיף את יחידות השכון האלה, כדי לבדוק אם יש או אין אנשים. אם אני צריך לענות ישיבות על השאלה שהציג השר גלילי, הרי שהתשובה היא שלילית, קודם כל משום שגמר הכניה עליו אנו מדברים כאן, הוא ענין לשנה-שנתיים. ישנו תקציב ל-71/72, אשר יאפשר

מר י. אדמוני

קליטה ב-73/74. היום אנו נמצאים במצב שאינו מאפשר לנו לקלוט אף איש במרבית הישובים. נכון שבזמן האחרון המצב נעשה יותר נוח, אך אם אתה שואל, האם אנו יכולים לקלוט עוד אנשים, התשובה שלי היא שלילית. אנו מוגבלים גם היום בשכונן וגם לאחר כל מה שעשינו נעמוד במצב חסור, וכך יהיה גם בשנים הבאות. בקבוצים הרזרות שבנינו הן קטנות, ויש ספקות גדולים אם יוכלו לקלוט כח אדם. כל הקבוצים אומרים שלפי כל הנתונים שיש להם, יהיו להם יותר אנשים מאשר יחידות בנורות. במה שנוגע לישובים האחרים, איננו רואים קושי במלוי הצרכים, אך גם לאחר שנבצע את התכנית לבנות 80-100 יחידות, תהיינה רק 40-50 יחידות בנורות, זאת בעוד כל הישוב בנוי על 100 יחידות. כלומר, בגיע ל-100 יחידות רק כאשר הישוב יהיה בן 7-8 ואולי בן 10. לומר שמה שנעשה מאפשר לנו אכלוס בקצב הדרוש וקליטה של כל מי שרוצה לבוא, אני אתן על-כך תשובה שלילית.

מה שאני בא לומר או לבקש - וזאת רציתי השר מ.חזני:

לעשות עוד לפני שהיו"ר שאל את שאלתו, ועתה

על אחת כמה וכמה - הוא כי אבני הזכיר בדבריו שלושה מקומות שבהם טרם הותחלה הבניה ואי אפשר לקלוט אנשים. המקומות הם מרכז חיספין, מחולה ב' ותל-טל. אני מבקש לדעת, מדוע?

ישנן סיבות הנעוצות במגבלות תקציביות. זאת השר י. גלילי היו"ר:

לגבי מרכז חיספין ומחולה ב'. לגבי תל-טל

יש לכך הסבר אחר.

אני יודע שאנשים יושבים כמבנים זמניים השר מ.חזני:
ומפתחים מפעלי תעשייה ובניה, בשעה שהישובים

מחכים להם. אני בא להציע כאן משהו: אני רוצה לבקש ממשרד השכון ומיו"ר הועדה הזו לדאוג לכך שהאוצר יתן הרשאה תקציבית להתקדם בבניה על חשבון התקציב של השנה הבאה, במקומות בהם מתבצעות עבודות התשתית.

מר אייבס: מה שאומרות הטבלאות הוא, שיש רזרווה תקציבית

ממדינת, אך אם עוברים על הטבלאות של כל

ישוב וישוב, הבעיה די חמורה וברוב הישובים אין אפשרויות קליטה. כי בכסה מקומות יש בניה זמנית ואכלוס זמני. במושב דמות למשל, אנשים יושבים במבנים זמניים, כאשר הבניה תסתיים רק בעוד שנה או שנה וחצי. אפשר היה לקלוט יותר אילמלא המגבלה של השכון. הבעיה דומה גם בישובים המושביים. אם בפיתחת רפיח ב' מדובר על קליטת 44 חברים בינואר 1973. הגבלנו את הבניה ל-35-36 יחידות, כי לא רצינו לאכלס את הישוב בבת אחת ולסגור כל אפשרות לקליטה באופן הדרגתי. יש במסק המושבי חומר אנושי שאפשר לקלוט, ואני חושב שרוב היחידות שתבנינה כאן תאוכלסנה עם קמר הבניה. אינני מבטיח קליטה של 100%, אך 80-90% בוודאי.

מר י. ארקין: נשמעו כאן הערות על מגבלות ועל לחץ תקציבי.

בהשוואה לסד התקציבי שהיינו נתונים בו בשנה

שעברה, קשה לדבר כאן על לחץ. התקציב ניתן ביד די פתוחה, גם בנושא השכון וגם בעניין פתוח המסק, כי עניין הקליטה קשור גם בנושא המסק. אני מוכן לבדוק אם העניינים שכבר נידונו, אכן בוצעו, אך אני קובע שהמושג לחץ ליד תקציב '72, אינו קיים. לגבי נושא הדיוור, אני חושב שאנו די רציים קדימה בעניין זה. קשה מאוד לומר כי איננו מצליחים לקלוט בגלל מחסור בשכון. אני חושב שכדי להרהר בקול דם ביחס לפרופורציות בין יחידות הדיוור בישובים אלה, וכאשר באצם לזון בכך, צריך להבדיל בין מושבים לבין קבוצים. אני מקבל את ההנחה שבמושבים אי אפשר לשחק עם פתרונות זמניים.

אני מקבל את ההנחה שאי אפשר לשחק עם פתרונות זמניים, כאשר ידוע שהיחיד יהפוך למשפחה. האפשרויות לבנות הן רק של יחידות דיור ולא של חדרים, אך בקבוצים המצב די שונה, כי תמיד יהיו שם כאלה שאינם מהווים משפחות. תמיד יהיו בני-נוער. כאשר אני מסתכל על המספפים של יחידות/דיור ביישובים שהוקמו, יש לי הרשם שהפרופורציות בין יחידות הדיור לחדרים שנבנו יכלו להיות יותר טובות, והחשש הוא שיחידות הדיור שנבנו יכלו להיות יותר טובות, ואלה שנבנו למשפחות, כיוון שההיכנה ריקות, תתפסנה ע"י רווקים, כאשר אפשר היה להסתפק בהשקעה יותר קטנה ביחידות דיור עבורם. השאלה היא אם לעתיד לבוא לא צריך יהיה לשים את הדגש על חדרים ולא על יחידות דיור. לפי הנתונים של עין זיוון ומבוא חמה, בנינו 168 יחידות דיור, בעוד שבמקומות אלה ישנן רק חמישים משפחות. מדוע צריך היה לאכלס את הרווקים ביחידות משפחתיות, כאשר יותר זול היה לבנות עבורם חדרים. בעין זיוון יש 48 יחידות דיור לעומת 12 משפחות, במבוא חמה יש 19 משפחות והרבה יותר יחידות דיור. לכן, כעתיד יש לשים את הדגש על חדרים ולא על יחידות דיור.

השר ה. גבתל: אינני רואה את המצב קודר כפי שיחיאל הציגו.

אם אני בוחן את המצב תוך שנה מהיום, אני מוצא שבכמה אזורים תהיה אפשרות להכפיל את מספר הסתיישבים. בניה שלפי המספרים האלה יש ברמת הגולן 990 מבוגרים. השכון שייבנה עד סוף שנת התקציב משאיר רווחה של בניה המאפשרת קליטתם של 968 נוספים. בבקעת הירדן יש 245 מבוגרים ותהיה אפשרות להגדיל את מספרם. אם אני מביא בחשבון אדם לחדר ומשפחה ליחידות דיור, אפשר יהיה להוסיף עוד 124 איש, כלומר חוספת של 50%. בסיני ובבצועה אפשר יהיה להוסיף 174 לעומת 171 הקיים שם היום, ובנגב ובערבה 357 לעומת 257. בגוש עציון יש אפשרות להוסיף 160 על אלה שישנם שם היום. אני חושב שזהו מצב שיכול לספק אותנו

השר ח. גבתי

פחות או יותר.

זה יהיה המצב בסוף שנת התקציב, אך לא לעת
עתה.

השר י. גלילי היו"ר:

במושב רמות ברמת הגולן יש בסך הכל 34
מבוגרים, 12 משפחות ו-10 רווקים. אם בסוף

השר ח. גבתי:

התקופה יהיו להם 50 יחידות דיור, פרוש הדבר שיש להם אפשרות לגדול
פי שלוש בבת אחת, לחמישים יחידות במקום 17 כיום.

ביום אין הם יכולים לקלוט.

מר אייגנס:

איני יודע איך כוונים בית חור שבוועיים. לא

השר ח. גבתי:

יעזור לנו אם נבכה על-כך שהיום חסרות לנו

יחידות דיור. מה שמעניין הוא, מה יהיה המצב בעוד שנה. אני מכין שהכסף
מובטח וגם הבצוע, ואיני יכול לראות את המצב כל-כך נורא. אני חושב שגם
ברמות אפשר לשכן היום יותר מ-34 משפחות. יש שם מחנה ובתי נופש.

הם גרים שם רק בבתי נופש.

מר י. אדמוני:

אני חושב שאם הגורם הסגביל הוא שכון, ואם

השר י. גבתי:

עד סוף השנה נוכל להכפיל את האוכלוסיה

ברמת הגולן, ברצועה ובסיני, ולהגדיל ב-50% את האוכלוסיה בבקעת הירדן, -
לא צריכה להיות לנו הרגשת נחיתות בבצוע תכניות ההתיישבות שלנו.

קר ש.אבני:

חבל שמשתמע כאילו יש וכוח בינינו. כולנו מעונינים שהישובים יהיו גדולים. אנו סבורים כי מעשינו הם ההסברה הכי טובה, אך באמצעי הקומוניקציה שישנם, זה אינו מספיק. היו מקרים בהם אנשים שאין להם שייכות לנושא הזה, הפנו את כל הטענות כלפי משרד השכון, אך בשטח זה חל שנוי מהותי. התבגרנו, המעשה ברובו נעשה, רובם נהנים, אם כי לאחדים יש בקורת של אניני טעם, אך עפ"י רוב הבניה גם טובה וגם יפה. היום זה עונה על הצרכים בכל מקרה, או שיענה בסוף השנה. ברובי הדגשתי כי זוהי מטריה הראויה לתכנית רב שנתית, והיא היתה פותרת הרבה בעיות גם במשרד השכון. אנו לא חיים בחלל הריק, ואיש לא יעלה על הדעת לדרוש חצי מליארד ל"ל למטרות שכון בהתישבות. בגלל עתויי הכצוע, לא מן הנמנע שפה ושם נוצרו קשיים. יחד עם זאת, מתוך הנסיון, ישובים שהיו מעונינים לקלוט, הצטמצמו לתקופה מצומצמת, ובכל זאת קלטו. אני רוצה לומר כי המגבלה לגידול הישוב היא לא רק בעניני שכון, מה גם שבסוף השנה נעמוד במצב יותר סביר מאשר היום, והלוואי שהלחץ יהיה מצד המועמדים הראליים על הבניה, מאשר להפך. בקווה שלא תעמודנה יחידות דיור ריקות. קיימת אמנם סכנה, שבאין מועמדים מספיקים, יוצרים רווחה יותר גדולה, אך אני חולק נמרצות על הנסיון להחזיר אותנו אחורנית וליצור מערכת דיור חת סגורה⁷.

יכולתי להביא מספרים רבים, אך תמציתי זאת למינימום. כאשר הולכים לישוב קבע **כא** שלב של הכנות, אם בונים שלושים יחידות, 16 מהן הינן משפחתיות ו-12 יחידות נעודים, היכולות לשמש בודדים בצורה נאותה ובשעת הצורך. כאשר יש משפחה נוספת, זה יכול להיות שכון נאות בשעת הצורך, כאשר מתווספות משפחות. יש לנו נסיון של מקרים בהם האוכלוסיה בקבוצים גדלה, וכמה היינו צריכים להשקיע בשכון לאחר מכן, כדי לספק את הצרכים. מבחינה ההשקעה לטווח ארוך, זה יוצא

יקר יותר. יש גם להתחשב בכך שמי שהולך למקומות האלה,

צריך למסדך אותו, ומגיע לו יותר מאשר במרכז הארץ.

אשר להצעתו של השר חזני ביחס לחיספין, אני נמצא קצת במבוכה: כאשר התשתית הקרקעית מתוקצצת, אנו מתחילים בהכשרת שטחים וכבישים, כאשר בסביבות דצמבר או ינואר אנו יודעים את המסגרת התקציבית לשנה הבאה. לגבי מקרים אקוטיים, כאשר מסך הבניה ארוך יותר, אנו מקבלים הרשאה להקדים את התקציב בכמה חודשים. נכון שיש "אובר לפינג" של מספר חודשים. נכון גם שבשלב ביניים מסוים, לאחר הכשרת הקרקע, אפשר היה להעלות את הקבלן לבצוע העבודה. אני חושב שזה יכול להיות בסביבות אוגוסט-ספטמבר. אך כדי להפעיל את הבניה, אין די בהרשאה. צריך גם ללוות אותה, אחרת הקבלן לא יהיה מוכן להשקיע בבצוע. כאשר מדובר בבצוע עבודות התשתית בחודש ינואר, אנו כמעט לא צריכים להשקיע כסף, כי הקבלן עצמו זקוק לחודש כדי להתארגן, ואחר-כך ממילא אנו פולשים לחודש אפריל, תחילת שנת התקציב החדשה.

אני רוצה להציג שתי שאלות ליחיאל:

השר י. גלילי:

1. מה המצב לגבי הצורך של הקבוץ הארצי

במשבצת קרקע התישבותית ברמת הגולן, בשיט-לב למגבלות של הישוב גשור;

2. מה היה בדיוק הסיכום בעניין תל-טל? זאת אני שואל על סגת שתמכיר,

מדוע לא נקבע תקציב לתל-טל.

בעניין המשבצת של הקבוץ הארצי, היינו בזמנו

מר י. אדסוני:

ספקנים לגבי הסיקום של נח"ל גשור.

בוא נעשה הסכם שלא תציעו את ההצעות שלנו

השר י. גלילי:

אשר לא נתקבלו, וגם אנו לא נזכיר את ההצעות שלכם אשר לא נתקבלו.

פר י. אדמוני:

נאמר על השטח שהיה מיועד לנחל גשור, כי אינו

מתאים להתיישבות. במסגרת התכנון להתיישבות

קבע ברמת הגולן, חכמנו הקמת **קבוץ רביעי**, נוסף לשלושת קבוצי האחד -

סבוא חמה, כפר חרום ומרום הגולן - גם מבחינת הקצאת הקרקע והמים. הקצאה

זו הועברה לקבוץ הארצי, ו**בציגור** מסיירים היום בשטח על מנת להחליט על-כך.

יש אפשרות להקצות להם שטח. במסגרת חכמיות ההתיישבות ל-73, נביא הצעה

לאזור נח"ל גשור והתחלת הקמת ישוב קבע.

לגבי תל-סל, קיימת התלבטות גדולה בקשר

להקמת הישוב, וההתלבטות נוגעת לכח אדם. הנח"ל הודיע כי איושו של

הישוב ע"י **גרעינצ** נח"ל אינו בא בחשבון. המקום מיועד לקבוץ המאוחד,

והקבוץ המאוחד אינו מסוגל לאייש את תל-סל ע"י קבוצה אזרחית לפני שנת
בבקעת

75'. דבר שני: כל פתוח **הירדן** מותנה במקורות מים. קדוח המים לתל-

סל יבוצע רק בשנת הכספים הנוכחית. לכן הצענו לזרז את הקמת הישוב בתל-

סל עד שיהיו סמצאים בקשר למים. הסצב כאן די דומה לסצב בכוקעה ב', אשר

נידון בזמנו ולגביו הוחלט כי יש לחכות עד לקדוח המים. דבר נוסף שאני

רוצה להעזר בקשר אליו, הוא כביש הגישה. גם **קדוח המים** וגם הקמת הישוב

חלויים בכביש הגישה, שהוא יקר ולא מתקצב עדיין. נציע כי כדי לאפשר

את בצוע הקדוח, יותחל בבצוע כביש הגישה, כדי שנתקדם לפחות בנושא זה,

וכדי שנוכל להגיע לשטח ולהכינו. מבחינת כח האדם ומבחינות אחרות, הקמת

הישוב לא היתה בשלה.

מה עם מחוללה ב'?

השר מ. חזני:

ה'תשנ"ב
16000

מר י. ארמוני:

חסר תקציב.

תא "ל.ש.גזית:

אנו לא שלמים עם הדחיה בתל-טל, ויש ברצוננו

לבדוק את העניין עם מחלקת ההתיישבות, כדי

לבצע את התכנית בהקדם. עד מה שאני יודע, אין קשיים במציאת הפרעין.

השר י. גלילי היו"ר:

אין מניעה לבדוק משהו שיש צורך חיוני לבדוק.

אין זה נכון לייחס למר ארקין מה שיכול

היה להשתמעה כחללה של הישיבה הזו, כאילו הוא מציע לבנות בטובדות. הוא

העלה את הבעיה לגבי הזיקה בין המסרו', מספר החדרים והאוכלוסיה.

לגבי התקציב בכללותו, אני רוצה לומר שהמגבלה

היא

תקציבית, אך אני משבח את שתוף הפעולה שהיה בין שר האוצר, שר השכון

ושר החקלאות, שבתנאי מיטת הסדרם שעמדנו בהם בעת קביעת התקציב לשנה

הנוכחית, בכל זאת הקציבו את הסכומים לפעולה הזו, אם כי יש פעולות

שנדרחו מסיבה תקציבית.

(הישיבה ננעלת)